

PREMIJERA

NEKI TO VOLE VESELO
BEZ DŽIGERICA NA STOLU

Kako su glumci doživeli ovu predstavu najbolje objašnjava Zinaida Dedakin: "U poplavi raznih predstava na beogradskim scenama, napravljenih u stilu 'hajmo džigericu na sto', uverena sam da će ova naša biti od onih u kojima gledaoci beskraino uživaju. A i mi smo dok smo je pripremali!"

Muzičke aranžmane uradio je Predrag Vasić, Snežana Vesković je obnovila originalnu koreografiju Miljenka Štambuka, a scenografiju i kostime dizajnirao je Miodrag Tabački koji je bio autor kostima i dekora i u originalnoj postavci Soje Jovanović.

M.J.

U Pozorištu na Terazijama obnovljena je postavka mjuzikla 'Neki to vole vruće' čija je premijera bila 9. februara. Ova predstava je igrana više od 250 puta na staroj sceni Pozorišta na Terazijama. Novu verziju su prema originalnoj postavci Soje Jovanović iz 1990. god. obnovili Svetislav Bule Gencić i Rade Marjanović, i ujedno predstavlja omaž čuvenoj rediteljki. 'Soja jeste najveći razlog zbog kojeg je ova predstava ponovo na repertoaru, ali i publika koja je uvek rado dolazila da je gleda. Reč je o jednom od svetskih hitova i zaštitnih znakova pozorišta, koji bi uvek trebalo da budu na njegovom programu. Zato bih želeo da svaka nova generacija prođe kroz naše uloge!' izjavio je tim povodom Rade Marjanović. U ovoj verziji poznatog vodvilja Pitera Stouna, Boba Merila i Džul Stajna, Pusicu igra Bojana Stefanović, a pored Marjanovića i Gencića, igraju Zinaida Dedakin, Božidar Stošić, Veselin Stijević, Dragan Vujić i Janoš Tot, a učestvuju i Hor, Balet i Orkestar Pozorišta na Terazijama, pod upravom dirigenta Vesne Šouc, koja je dirigovala i pre 17 godina.

PREMIJERA

KO TO MRDA U MRDUŠI DONJOJ
KRITIKA POKOJNOG SISTEMA I MENTALITETA

Na sceni 'Raša Plaović' Narodnog pozorišta premijerno je izveden komad 'Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja' Ive Brešana u režiji Želimira Oreškovića iz Zagreba.

Ova predstava, prvi put izvedena 1970. godine u teatru ITD u Zagrebu, u režiji Borislava Violića, igrana je širom bivše Jugoslavije, uključujući i Beograd, na BITEF-u, u drugim evropskim zemljama i bivšem Sovjetskom Savezu. Radnja Brešanovog komada događa se krajem 40-tih godina u zabačenom selu, Mrduša, u uslovima potpunog primitivizma, gde meštani pokušavaju da podignu kulturni nivo. Predstava je tada doživljena kao oštra kritika komunizma, 'oličena u tiraniji malih i neobrazovanih birokrata'. I onda, pre 35 godina i sada se pokazalo da neznanje, nekultura, neobrazovanost i skrnavljenje osvedočenih vrednosti prate sva vremena i sve ideologije.

Igrati ili ne igrati Hamleta, pitanje je na koje su likovi u komadu 'Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja' posle dugih prepirki, odgovorili potvrdno. Kako to izgleda kada se hamletovske dileme umnože i interpretiraju na seoski, dalmatinski način, odnosno, kako se 'vrši nasilje' nad Šekspirovim 'Hamletom', pokazala je glumačka ekipa u kojoj su: Miodrag Krivokapić, Bane Vidaković, Marija Vicković, Nela Mihailović, Bane Tomašević, Predrag Ejduš, Marko Nikolić...

M.J.

PREMIJERA

U JDP NOVA DRAMA UGLJEŠE ŠAJTINCA

'Banat', u režiji Dejana Mijača, premijerno je izvedena 1. februara na sceni "Ljuba Tadić" JDP. 'Banat' je treća drama u opusu Uglješe Šajtinca koja se bavi temama života, ljubavi i smrti u Banatu, u tri ključna istorijska perioda. Progon Nemaca iz Banata, njihov život i način na koji su prognani po završetku Drugog svetskog rata, je jedna od glavnih tema ovog komada. Kroz fragmentarnu strukturu, u 20 kratkih scena, prati se sudbina porodice Volf koja, zajedno sa komšijama Srbima, strada pod teretom ideoloških i nacionalnih trvenja. Drama se bavi sudbinom mladih koji su ključni period odrastanja, između 16. i 20. godine, proveli u zemlji zahvaćenoj ratom i posledicama koje je rat ostavio na njihove ličnosti. 'Neko ih osudi kao poražene, neko im dodeli priznanje pobjednika, ali zapravo se iz ove drame vidi da nema pobjednika. Svi su poraženi jer niko nije dobio svoj rat, a svi su izgubili svoj mir. Ova je predstava, stoga, neka vrsta izvinjenja i traženja oprost.' Rekao je Dejan Mijač o predstavi.

Ovom predstavom promovisana je mlada glumačka generacija koju čine Srđan Timarov, Jelena Petrović, Nikola Rakočević, Petar Benčina, Dubravka Kovjanić, Nenad Čirić i Milutin Milošević.

M.J.

NEMA POBEDNIKA U RATU



PREMIJERA

KRČMARICA I VITEZ
ILI UKROĆENI GOROPADNIK

Kao treća premijera ciklusa Renesansa, izašla je u PBB na večernjoj sceni komedija 'Krčmarica Mirandolina',

Karla Goldonija, u režiji Juga Radivojevića. Naslovnu ulogu igra Katarina Žutić. Vitezove, markize i ostale glume Andrija Milošević, Ivan Jevtović, Nenad Nenadović, Ana Zdravković, Marijana Mičić, Milan Vacić i Igor Damnjanović.

Zanimljivo je da A. Milošević, koji je prošle sezone bio krotitelj goropadnice, ovde podjednako šarmantno igra kroćenog goropadnika.

D.K.

(Foto: Vukica Mlikača)



Savez dramskih umetnika Srbije raspisuje

JAVNI POZIV - KONKURS za predlaganje kandidata za dodelu Nagrade 'MILOŠ ŽUTIĆ'

Nagrada se dodeljuje za najbolje glumačko ostvarenje na scenama profesionalnih pozorišta Srbije, u predstavama premijerno izvedenim u periodu od 30. juna 2006. do 30. juna 2007. godine.

Osnovna merila su: da je ostvarena uloga, velika ili mala, tragalačka i da se može označiti kao putokaz u razvitku glume, kao i da je glumac, stariji ili mlađi, osvedočio svoju posvećenost umetnosti glume i odgovornost prema misiji pozorišta.

Predlagači kandidata mogu biti profesionalna pozorišta, dramski umetnici, pozorišni kritičari, redakcije stručnih i časopisa iz oblasti kulture, kao i umetničke ustanove i udruženja.

Predloge sa pisanim obrazloženjem poslati na adresu:
Savez dramskih umetnika Srbije, Beograd, Studentski trg 13/VI, ili e-mailom, na adresu: sdus@net.yu, najkasnije do 15. septembra 2007. godine.

SAVEZ DRAMSKIH
UMETNIKA SRBIJE



Savez dramskih umetnika Srbije raspisuje

JAVNI POZIV - KONKURS za predlaganje kandidata za dodelu Nagrade za režiju 'BOJAN STUPICA'

Nagrada se dodeljuje za najbolje rediteljsko ostvarenje na scenama profesionalnih pozorišta Srbije, u predstavama premijerno izvedenim u periodu od 01. aprila 2006. do 31. marta 2007. godine.

Predlagači kandidata mogu biti profesionalna pozorišta, dramski umetnici, pozorišni kritičari, redakcije stručnih i časopisa iz oblasti kulture, kao i umetničke ustanove i udruženja.

Predloge sa pisanim obrazloženjem poslati na adresu:
Savez dramskih umetnika Srbije, Beograd, Studentski trg 13/VI, ili e-mailom, na adresu: sdus@net.yu, najkasnije do 15. aprila 2007. god.

SAVEZ DRAMSKIH
UMETNIKA SRBIJE



JEDANAESTI PUT URUČENA NAGRADA MILOŠ ŽUTIĆ



(Foto: Đorđe Tomić)

31. januara 2007. u Malom pozorištu "Duško Radović" dramskom umetniku Goranu Jevtiću uručena je nagrada "Miloš Žutić". Dodeli je prisustvovalo 50-tak gostiju, koji su prethodno imali priliku da odgledaju predstavu "Okamenjeni princ", sa kojom je Jevtić, tu-mačeći više uloga, osvojio ovu nagradu.

U konkurenciji za nagradu je ukupno bilo 18 glumaca, između ostalih i Ivan Tomić koji sa Jevtićem čini celokupnu glumačku postavu predstave "Okamenjeni princ". Predstava se pored svoje osetljive tematike izdvaja i po pristupu

publici, te se radi bližeg kontakta sa publikom sedišta postavljaju ukrug, na samoj sceni. Obojica su bili predloženi za ovu nagradu od strane pozorišta Duško Radović.

Nakon predstave i kratkog saopštenja koje je u ime žirija pročitala Maša Stokić, Jevtiću je uručena plaketa, a zatim nastavljena koktel-proslava u holu pozorišta.

Goran Jevtić je 11 dramski umetnik koji je dobio nagradu "Miloš Žutić", od 1994. godine kada je priznanje ustanovljeno.
T.R.

NEPOTREBNI KRITIČARI

Možda su pozorišni kritičari zaista sami krivi za nedaće koje ih snalaze, opaska je Feliksa Pašića, izrečena na poslednjem sastanku Udruženja pozorišnih kritičara i teatrologa, održanog osmog februara, u Pozorišnom muzeju. Mnogi nisu došli, bili su na zadacima, valjda, a oni malobrojni, koji su bili tu, iz Novog Sada i Beograda, primili su k znanju vest da nas je, kritičare i teatrologe, Ivan Medenica pred-

stavio u Seulu, na Svetskom kongresu kritičara i teatrologa. I lepo su nas odande pozdravili.

Najviše se govorilo o putovanjima. Kako stiči, na primer, u Solun, gde će, krajem aprila, našoj i svetskoj spisateljici Biljani Srbljanović biti uručena Evropska nagrada za pozorište, za novu pozorišnu stvarnost. Vozom, na primer, ali, za koje pare?! Pominjali su se tu i

Gospodinu BORI TODOROVIĆU dobitniku Dobričinog prstena Dragi Boro,

Duška Marković, iz Saveza dramskih umetnika me je nedavno obavestila da želite da monografiju o Vama, povodom Nagrade za životno delo, Dobričin prsten, napišem baš ja.

Vrlo sam počastvovana Vašom željom. Kao svi naši gledaoci, i ja neobično uživam i ulogama kojima ste obeležili dvadeseti vek, i u pozorištu, koje je Vaš pravi medijum, ali i na filmu, i na televiziji. Bez obzira na moj kritičarski staž, kada pokušavam da za čitaoce "Danasa" opišem način na koji Vi prinosite darove na srpske scene, ja sam samo gledalac, onaj koji sanja u teatru. Tako sam bila odševljena i ulogom oca koju ste ostvarili u Pinterovom "Povratku", na sceni Zvezdara teatra, u režiji Nikite Milivojevića. Kasnije, kada sam tu predstavu selektovala za neke od "Dana Zorana Radmilovića" /bila je to veoma dobra predstava u celini/, rekli ste mi rečenicu koja je karakteristična samo za Vas: "Nikada ne bih znao da napišem o sebi nešto tako dobro!"...Obaveštavam Vas da sam prošle godine, u Torinu, prilikom dodele Evropske nagrade za pozorište Haroldu Pinteru, razgovarala kratko sa laureatom i rekla mu taj podatak - kako Vi, jedan od najzanimljivijih srpskih glumaca, igrate ključnu ulogu u "Povratku". I on Vas se setio, po Kusturičinom filmu! Posle toga, napravila sam emisiju "Povratak Harolda Pintera", o Evropskoj nagradi za pozorište, i u nju sam, na nekoliko mesta, umontirala Vaše scene iz predstave u Zvezdari, sa natpisom "Pinter na srpskoj sceni".

To je, ipak, paradoks. Vi ste, dragi moj Boro, glumac koji je na onaj Vaš potpuno poseban način, odigrao gomilu našeg sveta koji, teran srbijanskim sindromom, pokušava da ulovi u mutnom, da se "snađe", umesto da dela, da nađe krivinu i na pravom putu. U Kovačevićevim, Pavićevim i ostalim domaćim tekstovima na srpskim scenama, Vi ste bili i duhoviti, i sentimentalni, i dirnuti, i srpski "kvarni". I politički angažovani, samo na sceni. No, u "Povratku", Vi ste bili i - opasni! Sve se, mislim, od Vas očekuje, osim ovog poslednjeg. Ali, ja sam, kao da sam pretpostavila da ću jednom biti Vaš biograf, Vaš Štefan Cvajg, takoreći, ja sam tada uočila tu Vašu osobinu koju je teško igrati na sceni, a osnova je Pinterovih drama. Taj otac, koji je uništio svojom nasilnošću i bezosećajnošću svoju decu, čovek koji je samoživ, ciničan i bezdušan, on, u nekoj svojoj dubini, čuva emociju koja se bori da izbije, a izbija na pogrešan način.

Tridesetak godina pratim Vaš rad, u svim medijima. Do sada sam Vas gledala kao svi ostali gledaoci, sa uživanjem i sa obožavanjem, zašto ne reći, a od ovog trenutka, dragi moj gospodine glumče, ja ću početi da sistematizujem Vaš rad i razgovaraćemo dugo o svemu.

Pomalo se i pribojavam ovog istraživanja. Zato što Vaš rad ima toliku raznovrsnost i širinu da ne znam da li ću uspeti da ga obuhvatim tako da i naši budući čitaoci shvate kolika je njegova vrednost.

Nadam se da ću biti u stanju da to dokažem, u onolikoj meri, u kolikoj ja sama u to verujem. A ne znam još nekog takvog.

Hvala Vam, mnogo ste me obradovali, ali i zabrinuli svojom porukom.

Od ovog trena Vaš Štefan Cvajg,
Dragana Bošković
Na prvi dan Vaskršnjeg
Časnog posta, leta
Gospodnjeg 2007.



(Foto: Đorđe Tomić)

budžet, i Ministarstva, i novinske kuće, i elektronski mediji.

Konstatovano je jedno: nikome kritika i kritičari nisu potrebni! Oni šalju svoje tekstove, koje im medijske kuće čak i objavljuju, ali čuteći i - besplatno! Glumci se hvale time da ih kritika i ne zanima, a novine se ne oglašavaju i kad kritike i kritičara i nema! Naveden je primer "Večernjih novosti", najtiražnijeg dnevnog lista kod nas, koji, od odlaska

Aleksandra Milosavljevića u Novi Sad, uopšte nema pozorišnu kritiku! Na opasku Feliksa Pašića da se treba oglasiti u ime Udruženja kritičara i objaviti u medijima svoj stav o tome, nastala je kuknjava prisutnih, sa primerima iz ličnog sirotinjskog života i nemile prakse.

Prednjačio je vaš izveštač, koji, kao pozorišni kritičar DANASA, uopšte ne dobija honorar, mada mu je obećan, i za

sve tekstove koje piše svakodnevno, ne bi mogao da kupi više od nekoliko pozorišnih ulaznica. Iako one, kod nas, i nisu skupe.

Iako je takva odluka doneta, i imenovani ljudi da sastave kritičku kritičarsku kritiku, do danas je svojim očima nismo videli, ni svojim ušima čuli u medijima. Znači, piši propalo!

Dragana Bošković

Savez dramskih umetnika Srbije raspisuje

JAVNI POZIV - KONKURS za predlaganje kandidata za dodelu Nagrade 'LJUBINKA BOBIĆ'

Nagrada se dodeljuje dramskim umetnicima (glumicama i glumcima) za najbolje glumačko ostvarenje u oblasti komedije.

U konkurenciji za Nagradu mogu učestvovati sve ostvarene uloge u profesionalnim pozorištima sa teritorije Srbije, u predstavama premijerno izvedenim u periodu od 1. jula 2005. do 31. avgusta 2007. godine.

Osnovna merila su: da je ostvarena uloga, naslovna, glavna, velika ili značajna, da je ostvarena u komediji, da je tragalačka, inovativna i da se može označiti kao sasvim nova smernica glumačkog izraza na polju komedije.

Predlagачi kandidata mogu biti profesionalna pozorišta, dramski umetnici, pozorišni kritičari, redakcije stručnih i časopisa iz oblasti kulture, kao i umetničke ustanove i udruženja.



Predloge sa pisanim obrazloženjem poslati na adresu: Savez dramskih umetnika Srbije, Beograd, Studentski trg 13/VI ili e-mailom na adresu: sdus@net.yu, najkasnije do 15. septembra 2007. god.

SAVEZ DRAMSKIH
UMETNIKA SRBIJE

"ZLATNI ĆURAN" OLIVERI

Upravni odbor Dana komedije u Jagodini dodelio je ove godine "Zlatnog ćurana" za životno delo gospođi Oliveri Marković, živoj legendi scenskog šarma, duha, talenta i lepote. Ovo je njena druga nagrada za životno delo, a nadamo se da nije i poslednja! Pre desetak godina osvojila je i "Dobričin prsten", koji se dodeljuje za sveukupan glumački domet, dok se "Zlatni ćuran", kao što i samo ime kaže, dodeljuje isključivo za postignuća i dostignuća na planu komedije. Povodom vesti o nagradi, koja će biti uručena na ovogodišnjim Danima komedije u Jagodini, gospođa Olivera Marković je izjavila da je nikako drugo priznanje ne bi toliko obradovalo kao Zlatni ćuran, u ovom trenutku. Priznala je da komediju voli i ceni više nego dramu, kao i da publika više voli komediju, da komedija zahteva osebniji talenat i mnogo više duha i dara nego svi ostali dramski žanrovi, te je

zbog toga ne mogu igrati baš svi glumci... Prisjetila se divnih komičara koje smo imali: Mije, Ćkalje, Rade Savićević, Zorana Radmilovića, Bobiše Đurića... Zatim onih koje imamo još uvek, Nikole Simića, Đuze Stojiljkovića, Bore Todorovića... Dok od mlađih, kaže, voli Vesnu Ćipčić, Branimira Brstinu (čak je i mladost relativna!) i Vesnu Trivalić... Voli komade Duška Kovačevića, i ono komično i ono dramsko u njima. Ipak, smatra da je komedija danas donekle u krizi, jer se manje igra. Pogotovo se čini da je u krizi televizijski igrani program, zbog pada kriterijuma.

Važno je napomenuti da je gospođa Olivera Marković imala izrazito bujnu, žanrovski uravnoteženu i bogatu scensku, filmsku i televizijsku karijeru, te da se ne može smatrati komičarkom u užem smislu te reči (ako uži smisao te reči uopšte postoji!) Igrala je bukvalno sve žanrove, u svemu imala uspeha, što njenom izdavanju komedije kao superi-



ornog žanra daje posebnu težinu i kredibilitet. U početku je, zbog fascinante lične lepote i uloga koje je igrala (BDP 'Mačka na usijanom limenom krovu') smatrana, sećaju se mnogi, jugoslovenskom Avom Gardner, Sofijom Loren... da bi kasnije na raznim beogradskim scenama odigrala repertoar kakav Ava i Sofija nisu odigrale zajedno, niti bi mogle odigrati! U jednom periodu izbio bi u prvi plan Oliverin muzički dar i prekrasni glas, u drugom njena suverenost pred kamerama svake vrste, a zatim ponovo scenski dar... Danas smatra da je najviše uradila u 'Gospođi ministarki', što joj je kaže omiljena uloga... Volela je da igra Nušića i igrala je gotovo u svim njegovim komedijama...

Trenutno nije sigurna da će putovati lično do Jagodine da primi Ćurana ili će "ovlastiti" sina Gorana, ali to ne umanjuje njenu radost zbog priznanja.

Odala nam je i malu tajnu da će se, uz Goranovu pomoć, pozabaviti i - pisanjem komedije. Maštaju i već su nešto počeli... sa srećom!

D.K.



"ŽANKA STOKIĆ" RUŽICI SOKIĆ

Nagradu "Žanka Stokić" čiji je inicijator gospođa Mira Stupica, dodeljuju Narodno pozorište, SO Požarevac i Večernje novosti, u znak sećanja na najznačajniju srpsku glumicu između dva svetska rata. Priznanje se sastoji od plakete sa likom Žanke Stokić, koju dodeljuje Narodno pozorište, statuete, poklona Opštine Požarevac koja je delo akademskog vajara Milivoja Bogosavljevića i 150 000 dinara koje poklanjaju "Večernje novosti". Priznanje se dodeljuje glumačkoj ličnosti koja je obeležila pozorišni i filmski život Srbije svojom stvaralačkom zrelošću i bogatstvom glumačkog izraza. Dakle, ovo nije nagrada za životno delo, ali je životno delo neophodno da bi se "Žanka" dobila!

Odluku o pobjedniku donosi petočlani žiri koji je ove godine radio u sastavu: Mira Stupica, živa legenda srpskog (i jugoslovenskog) glumišta, Dejan Savić, direktor NP Bgd, Manojlo Vukotić direktor i glavni i odgovorni urednik kompanije "Novosti", Nebojša Bradić, direktor BDP, reditelj i profesor ALU, te Siniša Kovačević, poznati dramski pisac i profesor BK. Žiri je odlučio da peti laureat postane gospođa Ružica Sokić dugogodišnja miljenica naše pozorišne i filmske publike, kao i tv auditorijuma. Nagrada će biti uručena 4. marta na velikoj sceni Narodnog pozorišta.

Do sada su istu nagradu primile glumice: Svetlana Bojković, Milena Dravić, Radmila Živković i Đurđija Cvetić.

Na vest o odluci žirija ovogodišnja dobitnica Ružica Sokić uzbuđeno je izjavila da joj je ovo najdraža nagrada do



sada, jer je doživljava kao omaž velikoj glumici i sveukupnoj glumačkoj umetnosti. Iz istih razloga, kaže, ona sa radošću igra Žanku u istoimenoj predstavi

Slavija teatra, koju je po tekstu Mije Ilića režirao Slavenko Saletović.

D.K.



FESTIVAL MONODRAME I PANTOMIME ZEMUN - 2007

Poštovane kolege,
Obaveštavamo Vas da su pripreme za 32-gi FESTIVAL MONODRAME I PANTOMIME - 2007 u toku.

Festival se od 1973. godine održava u Zemunu. Termin za održavanje festivala u 2007-oj godini je početkom jula meseca.

Pošto se predstave za program festivala biraju putem selekcije, te ako na vašem repertoaru imate predstave koje mogu da konkurišu na ovom festivalu, a zainteresovani ste za učešće, potrebno je da do 15. marta 2007, pošaljete prijavu na adresu festivala:

POZORIŠTE LUTAKA PINOKIO
10080 ZEMUN, Karadorđeva 9
(ZA FESTIVAL MONODRAME I PANTOMIME)

Prijava treba da sadrži:

- tačan naziv i adresu pozorišta, kompanije ili trupe u čijoj je produkciji predstava,
- kraće podatke o producentu,
- listu autora projekta,
- kraći sinopsis predstave,
- tačan broj osoblja potrebnih za realizaciju predstave,
- tehničke reference i potrebe za realizaciju predstave.

Festival za predstavu koja je ušla u selekciju programa obezbeđuje:

- pun hotelski pansion za ceo tim predstave,
- participaciju za učešće u visini od 300 evra (dinarska protivvrednost) za trupu ili producenta predstave,
- tehničku i administrativnu operativu potrebnu za realizaciju predstave na festivalu,
- PR servis za predstavu u okviru marketinških aktivnosti za potrebe festivala,
- transport u lokalnu.

Radi efikasnije komunikacije dostavljamo Vam i brojeve telefona selektora:

- za monodramu IVAN BEKJAREV 063/238-755,
- za pantomimu IVICA KLEMENC 063/327-384.

Sa željom da ostvarimo uspešnu saradnju, srdačno Vas pozdravljamo.

Kontakti: tel. 064-140-40-10 (Milorad Jovanović)

email: festmono@verat.net

www.festmono-pan.org.yu

Direktor festivala Borislav Balac



USPOSTAVITI PRAVI SISTEM VREDNOSTI

Nemanja Jovanović, nakon Akademije umetnosti u Novom Sadu, koju je upisao 2000. godine, a završio četiri godine kasnije, u klasi profesora Bore Draškovića, angažovan je u NP Užice.

Rođen je 3. januara 1981. godine u Užicu.

Od značajnijih angažmana ističe dokumentarno-igranu TV seriju o Žarku Vasiljeviću, predstavu "Emigranti", a u užičkom pozorištu igra u komadima "Volpone", "Atentat", "Pilad", "Viktor ili deca na vlasti" i "I Forget". Imao je priliku da kroz razmenu studenata, bo-

ravi u Čikagu i da sa kolegama na Columbia College, učestvuje u pripremi komada "Skala", ali tamošnjim načinom rada nije zadovoljan. Voleo bi da radi sa pozorišnom trupom Jožefa Nađa.

Angažovan je i u novom komadu za decu u užičkom pozorištu "Trtica rajске ptice", po tekstu Branka Dimitrijevića-Bahusa, u režiji Nikole Zavišića, čija je premijera bila početkom februara. Istakavši da mu je to prvi put da igra u dečijoj predstavi, Jovanović navodi da je veoma zadovoljan tim iskustvom, a njegovo umeće sviranja na saksofonu i ranije bavljenje gimnastikom, svakako su

mu pomogli da ponudi veoma tešku, atraktivnu i zahtevnu ulogu Serža.

Dečije predstave nisu lakše od klasičnih. One su veliki "poligon" za igru, pevanje, sviranje, smeh i veoma rado bih i dalje igrao u dečijim komadima," kaže Nemanja.

Osim glume, sporta i sviranja saksofona, voli da čita i piše poeziju. "Sve to ne bi trebalo da se tretira kao neka "druga aktivnost", jer je to sastavni deo glumačkog posla. Dok sam studirao, pohađao sam privatne časove škole saksofona, a od detinjstva sam trenirao gimnastiku. Zbog toga sam imao nesuglasice sa profesorom, iako je on u našim ispitnim predstavama, upotrebljavao instrumente, ali čini mi se, veoma neuspešno. Jednom prilikom mi je rekao da je gluma važnija od nekakvog gimnasticiranja po spravama, mada je insistirao da se bavimo sportom", kaže Nemanja.

On smatra da veće šanse za uspeh imaju mladi iz umetničkih porodica i oni koji su politički povezani, ali da nema ništa protiv toga, ukoliko su to zaslužili svojim talentom i radom. "Ipak, ima i onih drugih, fušera, čiji se rad svodi samo na lični interes. Oni stvaraju loše slike, predstave, muziku... Nekada se i

nečasnostima preporučuju "pretpostavljenima", ali njihovo delanje je isključivo lično, pa umesto jezgra, jedva uspevaju da dokuče samo ono spoljašnje", poručuje Jovanović.

Za audicije kaže da nije njihov pristalica, objašnjavajući da mu je takvo mišljenje, na žalost, nametnuto, zbog, kako navodi "sve više pomenutih fušera u profesiji", ali da ipak "čezne za zdravom konkurencijom".

Ističe da voli da čita pozorišnu literaturu, ali i knjige iz oblasti književnosti, slikarstva...

"Problem je što većina ljudi ne zna da čita, jer nam je prilikom čitanja sposobnost mišljenja najvećim delom sužena i otuda ono olakšanje kada nakon bavljenja sopstvenim mislima, predemo na čitanje. Tokom čitanja, naš um postaje poprište tuđih misli i kada one odu, postavlja se pitanje šta ostaje? Duhovna hrana je slična telesnoj, jer se apsorbuje samo mali deo onoga što smo konzumirali", smatra Nemanja.

On dodaje da mladi glumac mora da radi na svom plasmanu, ali isključivo "dozvoljenim sredstvima", da uvek mora da bude u dobroj fizičkoj i duhovnoj kondiciji. S druge strane, kako ističe "žalosno je što kod nas ne postoji pravi sistem vrednosti, što za posledicu ima

povlačenje kvaliteta i ljudskog dostojanstva".

Na kraju razgovora Nemanja je imao potrebu da kaže nešto o prijateljstvu, nudeći tezu da je to, pored podrške porodice, nešto najlepše i najvažnije. "Veliki mislioci izrekli su i velike misli o prijateljstvu. Tako se Puškin pitao šta je to prijatelj, smatrajući da je jedan malo, a dva su mnogo. Na moju veliku sreću imam prijatelja i to su dvoje ljudi koji su se našli u tom jednom prijatelju. Zato bih želeo da pozdravim Bebu i Petra"

N.K.



GLUMA JE ODABRALA MENE

Mlada glumica užičkog pozorišta, Ivana Pavićević, prvenstveno je glumica osobene energije, koja poseduje neverovatan dar transformacije, glumi, peva, igra...Rođena je u Užicu, 30. marta 1982. godine. Fakultet dramskih umetnosti završila je u Prištini u klasi profesora Milana Plečaša.

U užičkom pozorištu igrala je u komadima "Per Gint", Kokana Mladenovića, "Ah, ta ljubav" i "Sve o Svetom Savi", Olgice Nestorović. U stalnom je radnom odnosu u ovom teatru i igra u predstavama "Boing Boing" (Dženet), Slobodana Ljubišića, "Konkurs" (Liza), Katarine Petrović, "Volpone" (Moska), Uroša Jovanovića, "Viktor, ili deca na vlasti" (Ester), Aleksandra Saše Lukača i "Umetnost i dokolica" (kćer), Nemanje Rankovića.

Istovremeno, angažovana je i u Narodnom pozorištu u Leskovcu i to u komadima "Ivkova slava" (Marijola), Velimira Mitrovića, "Kokoška" (Nona), Branka Popovića i "Don Žuan" (Dona Elvire) Juga Radivojevića.

Sklonost ka eksperimentu izrazila je učestvujući u radionicama: ambijentalno pozorište "I dream", koju je vodio Michael Devine, digitalnom pozorištu Amsterdam Cyber Theatre, a svoj muzički talenat dokazala je u mjuzikl-rudionici Broadway Theatre, koju je vodio američki reditelj Bruce Kirle. Okušala se i na filmu i to u projektu "Šejtanov ratnik", Stevana Filipovića i seriji "Karadorđe i pozorište", Duda Čeramilac.

Na pitanje zašto je odabrala profesiju glumice, Ivana uzvraća citatom iz dela Fransa Sagan "Neobuzdani smeh-Sara Bernar", "Ja nisam odlučila da postanem glumica. Ja sam samo shvatila da to jesam."

Nekada se bavila košarkom i odbojkom. Trenutno je "lenja za sport, lepo peva, piše i čita poeziju". Od ponudjenog: film, pozorište ili televizija, preferira pozorište. Dobro govori engleski i volela bi da radi mjuzikle posebno u Londonu. Radila bi i u pozorištima za decu, lutkarskom pozorištu, na radiju, snimala bi reklame i nadsinhronizacije. Ističući da to ipak nije studirala, kaže da bi se možda okušala i u nekim zanimanjima, koja su srodna glumi. Njena omiljena knjiga je "Majstor i Margarita", pisci, Sartr i Sabato, a među filmskim favoritima su "Leptir" (Stiv Mek Kvin, Dastin Hofman) "Poseta" (Ingrid Bergman). Obožava dečije filmove poput "Lavirinta", "Legende" i "Čarobnjaka iz Oza".

Da li diplomci svih umetničkih fakulteta imaju jednake šanse po završetku školovanja?

Naravno da studenti FDU Beograd imaju veće šanse, samim tim što je ta akademija u Beogradu, a rediteljima se



Ivana Pavićević

ne isplati da putuju do Kosova u potrazi za glumcima.

Da li mladi iz umetničkih porodica imaju veće šanse i koliko su "veze i poznanstva važne u glumačkom poslu?"

Šanse jesu važne, ali nemam ništa protiv ukoliko je neko talentovan. Ipak, verujem da se na kraju isplati rad i upornost.

Da li ste pristalica audicija?

Na audicije idem kada se za to ukaže prilika i smatram da su korisne.

Da li biste igrali u nekom manjem gradu i pod kojim uslovima?

Radila bih, prvenstveno zbog sebe i sticanja novih iskustava.

Može li mladi glumac, ako nije zvezda, da živi od svog posla?

U ovoj zemlji niko ne može mirno da egzistira bez 'nečeg trećeg'.

Da li mladi glumac mora da radi na svom plasmanu ili je dovoljno da iščekuje poziv?

Ni u jednoj profesiji neće vas pozvati, ukoliko sedite i čekate.

Šta sam propustio da Vas pitam, a želeli ste da kažete?

Zaboravili ste da pitate da li je naporno mladom glumcu.

A Vaš odgovor je?

Sva Vaša pitanja ukazuju na velike napore koje mladi glumac treba da uloži da bi bio uspešan, ali činjenica je da mladi glumac "brzo sagori". Mislim da je potrebno pronaći pravu meru, kako biste stali na "obe noge". S druge strane, u svemu tome treba ostati svoj i to je, možda, najveći napor.

N.K.



HRABRO I EMOTIVNO

"Izgubljeno je nešto u svetu što čoveka čini srećnim. I potrebno je da on kupi stotinu stvari, da ispuni tu prazninu. To je sada u Americi dovedeno do vrhunca i već ima, doduše malobrojnih grupica ljudi, koji se bune protiv toga. Možda će ih biti još manje, pa će na Zemlji ostati samo taj klovn-potrošač? Zato sam se ja ovde osamio, kao neki monah. Moja religija je čovek".

Stiv Tešić

Užičko pozorište, koje godinama obare mitove o kulturnim metropolama i provincijama, nedavnim postavljenjem Tešićevog komada "Umetnost i dokolica", odužilo se ovom proslavljenom američkom oskarovcu, poreklom Užičaninu. Komad je režirao Nemanja Ranković, umetnički direktor užičkog pozorišta.

Ono što je takođe veoma bitno jeste reakcija užičke publike, koju tokom premijernog izvođenja nije štedela dlanove, pozivajući glumce i reditelja na bis. Ovaj tekst Stojana Stiva Tešića (1942-1996), Užičanina, koji je živio, stvarao, stekao slavu u SAD i 1979. godine nagrađen Oskarom za scenario za film "Breaking Away", nastao je pred njegovu smrt i prvi put je postavljen u srpskom teatru. Povod za postavljanje ovog komada bila je decenija od Tešićeve smrti, što je ujedno i konačni "povratak" velikog dramskog pisca, scenariste i romanopisca u njegov rodni grad. Kroz formu "drame u dramama", priču o dramskom kritičaru, čiji se život sapliće između pozorišnog i realnog, što za posledicu ima tragediju njegove porodice, Tešić nudi filozofsku "fabulu" o pozorištu kao Šekspirovoj odrednici da je ceo svet pozornica. Ta istina pojačana je tezom, da pod teretom svakodnevice i medija umesto života, živimo životne stilove, postajemo posmatrači, emotivno tupi, etički dezorijentisani, gladni planetarnih i tuđih tragedija. Aleks Čejni, ne opažajući da je u potrazi za nekim novim pozorišnim komadom izgubio sopstveni

život, postaje glavni akter tragične drame i katalizator tragedije svoje porodice.

Rediteljski prvenac Nemanje Rankovića je hrabar repertoarski potez užičkog pozorišta, a potom i zanimljiv komad koji je utemeljen u nešto skraćenom Tešićevom tekstu, što svakako ne bi trebalo da bude njegova mana. Insceniran savremenim pozorišnim izrazima, adekvatnim pokretom i songovima, odličnom igrom glumaca, prvi deo komada čini se malo razvučenim, da bi nakon toga usledila neverovatna glumačka igra i "bura" emocija.

Glumac Slobodan Ljubičić je veoma raskošno, realno i glumački ubedljivo, ponudio lik dramskog kritičara Aleksa Čejnija i posebno doprineo emotivnim scenama u drugom delu komada. Njegovu kćerku, sa neverovatnom energijom i izuzetnim umećem transformacije od holividske zabavljačice, nalik Merlin Monro, do skrhanne mlade žene, dočarala je glumica Ivana Pavićević. Tumačeći lik Lenor, Alekove bivše žene i bivše

glumice, Divna Marić je ostvarila jedno od svojih najboljih glumačkih izdanja. Pravo osveženje užičkog ansambla je Bojana Zečević, kojoj je ovo prva uloga u ovom pozorištu, i iako mlada glumica, veoma upečatljivo je odigrala lik majke. Biljana Zdravković, u ulozi služavke Marije, uspela je da se otrgne klišeima ovakvih uloga i dokazala svoju glumačku originalnost. Opštem utisku dobre predstave doprineli su svedena, crnosiva scenografija sa visećim fotografijama i filigranski upotrebljenim svetlima koju potpisuje Mia David Zarić, ali i jednostavni crni kostimi Snežane Nene Kovačević, efektna muzika Mirosljuba Arandelovića-Rasinskog i scenski pokret koji je osmislio Ferid Karajica.

Ovim komadom užičko pozorište, nakon nedavnih i veoma uspešnih projekata, poput "Pilada" (P.P.Pazolini/Andrea Pašoto) i komada "Viktor ili deca na vlasti" (R.Vitrak/ Aleksandar Saša Lukač), dokazuje da ima i želju i potencijal da se uhvati u koštac sa ozbiljnim i modernim teatrom, računajući da nam je pored zanimljive pozorišne forme, važna i suština, posebno ako se ona tiče i našeg, aktuelnog trenutka.

Nenad Kovačević



Umetnost i dokolica: Slobodan Ljubičić i Bojana Zečević

TREKUTNO MI JE NAJDRAŽE POZORIŠTE



Razgovaramo sa mladom glumicom Katarinom Marković.

S obzirom da si relativno skoro diplomirala, možeš li da nam ispričaš nešto više o tome?

Diplomirala sam pre tri meseca u klasi profesora Vladimira Jevtovića, sa jednom savremenom dramom Irene Šarović, predstavom „Mali Bog“. Diplomirala sam sa svoja dva klasića, Đorđem Markovićem i Janjom Milić, a predstavu smo izveli na sceni 'Mata Milošević', zato što je uobičajeno da se tamo izvodi diplomatska predstava. Nakon toga jednom smo je odigrali u Kult teatru i uglavnom zbog termina nismo mogli više nigde da je igramo. Nešto što mi je veoma drago i što je uspeh je i naša ispitna predstavu treće godine, „Lekcija“, koju igramo u Dadovu.

Zašto se predstava samo jednom igrala na sceni 'Mata Milošević', kada se stalno priča da će se ta scena otvoriti za publiku i imati stalan repertoar?

Auh... (smeh) Pa ta priča se veoma dugo priča, mada ja mislim da su to, da se tako izrazim, „šarene laže“ za svakog studenta, tj. brućoša. Svaki student koji upiše prvu godinu tako veruje do za-

vršne godine da će 'Mata' da proradi, ali to se nikako ne dešava. Bilo je nekih pokušaja koji nisu urodili plodom i prosto scena ne funkcioniše iz nepoznatih razloga. Lično mislim da je to suludo jer Novi Beograd nema nijedno pozorište, a veoma je velika opština, sa velikim brojem ljudi koji odatle moraju da prelaze most i da dolaze u centar ako žele da gledaju neku predstavu. Uzmimo za primer Madlenianum koji je u Zemunu, on opstaje sasvim dobro i ima svoj pozorišni život i svoju publiku. Stvarno mislim da se čini greh prema 'Matinoj' sceni. Doduše, scena nije savremeno opremljena, nije čak ni udobna za sedenje jer su drvene stolice, ali je ipak zanimljiva. Iz percepcije publike, strašno bih volela da gledam šta rade ti mladi ljudi, koji su još u početku i nisu skroz oformljeni, da pratim njihov napredak. Istina, ima nekih dragih ljudi koji žive u blizini akademije i koji dolaze kad saznaju da je ispit, i stvarno su veoma revnosni u tome. Oni su svesni da će neko od tih mladih glumaca u budućnosti sigurno zaigrati na već nekoj velikoj sceni i lepo je što cene i iskorišćavaju priliku da ga prate dok još nije oformljen.

Kako si prošla prijemni i da li si pokušavala na nekom drugom fakultetu pored akademije?

Prijemni sam položila iz drugog puta. Prve godine sam pala, pa sam se okrenula drugom fakultetu. Upisala sam Pravni fakultet i to veoma uspešno, u prvoj godini mi je ostao jedan ispit, kada sam opet konkurisala na akademiju. U početku nisam bila za to da probam još jednom, ali sam s druge strane stvarno želela kod Vlade da studiram. Prvi put je jednostavno situacija bila takva da sam žurila jednu godinu pošto je on tek godinu dana kasnije primao klasu. Kada sam malo razmislila, odlučila sam da pokušam, pomislila sam da je možda bilo sudbinski predodređeno da kod njega budem na klasi, a ne kod Biljane Mašić kod koje sam pala godinu dana ranije.

Kako si dobila ulogu u agenciji za SIS?

Ulogu sam dobila na kastingu. Ja pritom kastinge stvarno ne volim i mada znam da je potrebno, ne osećam se prijatno na njima. Volim probna snimanja i to mi je u redu - da te reditelj već negde ima u vidu, ali jednostavno kad si mlad glumac reditelji nemaju gde da te vide, jer nemaju naviku odlazanja na fakultet i vrbovanja mladih talenata. Mislim da je to šteta. Istina, pojedinci se pojave, ali to su većinom poznanici koji dođu da vide šta radimo. Uglavnom, za mlade glumce je sasvim logično da idu na kasting. Ja sam se u to vreme uveliko spremala za more, pošto je bilo leto i nije mi palo na pamet da ću snimati seriju, pogotovo što sam uvek zamišljala da će prvi ozbiljni koraci da mi se dese u pozorištu, a ne na televiziji ili filmu. Ali, ipak se desilo suprotno. Na kastingu se pojavilo nas dosta devojak i kada sam videla o čemu se radi smatrala sam da nisam ni trebala da se pojavim, jer ni po čemu ne odgovaram prototipu „sekretarice“, pogotovo kakvom je Srbi zamišljaju - sa svim veoma izraženim ženskim atributima. Slobodan Šuljević je ipak mislio drugačije i pokazalo se kao dobra zamisao.

Odakle si? S obzirom da svi misle da si sa juga, verovatno zbog serije.

Iz Kruševca, što nema baš mnogo veze sa leskovačkim dijalektom, ali dobro... (smeh)

Gde sve trenutno igraš?

Trenutno igram najviše u 'Buhi'. Tu su tri predstave, od kojih dve na večernjoj sceni i jedna dečija. Igram u „Bogojavljenjskoj noći“, koja je počela u prošloj sezoni - Play Shakespear, zatim u „Mandragoli“ koja je imala premijeru osmog februara i u dečijoj predstavi „Pepeljuga“. Zatim, tu je i Kruševačko pozorište u kome igram „Lažu i paralažu“ i Dadov gde igram tu svoju ispitnu predstavu - „Lekcija“. Takođe igram u filmu „Promeni me“, prvom filmu Milana Karađića, čija bi premijera trebala da bude u martu.

Da li bi igrala u pozorištima za decu?

U pozorištima za decu bih rado igrala. Već sam radila jednu predstavu za decu i stvarno mi je super iskustvo i nekako mi je mnogo slatko i zanimljivo. Prvo i osnovno je što se drugačije igra za decu, jednostavno su totalno drugačija publika. Posle svih tih ozbiljnih predstava i snimanja to ti dođe kao rasterećenje, ispuni te i oraspoloži ma koliko da si umoran i da ti teško pada da ustaješ rano ujutru, ti lako igraš za njih.

I šta ti je draže - pozorište, televizija ili film?

Trenutno mi je najdraže pozorište, možda zato što je kod televizije došlo do zasićenja, tj. do neke vrste sigurnosti. Seriju snimam pa snimam, a i kako relativno dugo i kontinuirano traje, čovek se malo umori. Posle nekog vremena gledaš

da pobegneš ili u film ili u pozorište, i mada su mi podjednako važna sva tri, trenutno mi je pozorište jednostavno ventil i samim tim i najdraže.

Da li bi se bavila srodnim poslom, npr. voditeljskim?

Ne bih u klasičnom smislu, tj. ne bih vodila dnevnik ili vremensku prognozu, ali neku emisiju kolažnog tipa i tako zabavnog karaktera verovatno bih. U suštini, ponudu ne bih odbila u startu već u zavisnosti od koncepcije bh razmislila i odlučila.

Da li bi, kad već prelazimo na zapadni sistem, bilo dobro da imamo i menadžerske agencije koje bi se bavile pronalazanjem poslova uz odgovarajući procenat i da li bi volela da imaš svog agenta?

Bilo bi odlično da imamo menadžere! Glumcima bi bilo mogo olakšano, ne samo oko nalaženja posla, već i oko pregovora za honorare, jer bi bili lišeni onog nezgodnog momenta kada prestaješ da budeš glumac već se boriš da sebe materijalno obezbediš. Mislim da je mnogo bolje imati nekog da to radi za tebe, iz prostog razloga jer je malo neprijatno da sam za sebe ugovaraš cenu. A i što se tiče pronalazanja posla, neko drugi bi odlazio umesto tebe, nosio tvoje fotografije, obrazlagao zašto da, zašto ne. Lakše je.

GOSTOVANJA

NA FESTIVALU SMEHA U ISTRI

Glumci Narodnog pozorišta iz Sombora gostovali su na Prvom internacionalnom Festivalu smeha u Istri, Pula, od 21. do 25. februara, sa predstavom „Noć ludaka u Gospodskoj ulici“ u režiji Radoslava Milenkovića, koji je ujedno odgovoran i za izbor muzike.

Predstava „Noć ludaka“ prvi put je prikazana u proleće 1988, na sceni Malog pozorišta, kao ispitna predstava reditelja Aleksandra Dunderovića. Sadašnja verzija je premijeru imala 2004. godine.

„Reč je o klasičnom vodvilju (komediji situacije) u najboljoj tradiciji Žorža Fejdosa koji se lako gleda, ali teško igra zbog rizika da pređe u geg i ispraznost - cirkusku manipulaciju. Odličan glumački ansambl, u dobroj podeli uloga, uspešno je odoleo ovom riziku potvrđujući pri tom poznatu tezu da je najteže igrati komediju. Tako je smeh dolazio kao prirodna posledica sukoba običnih i trivijalnih likova (pomerenih do groteske) i stvarnosti, pa je zato bio zdrav i razgaljujući, a ponekad i otrežnjujući rekao je o predstavi Đorđe Lazin.“



GRETA U HRVATSKOJ

U Hrvatskoj, Novigradu, Buzetu i Vodnjanu, gostovalo je od 22. do 24. februara i Srpsko narodno pozorište sa predstavom „Greta, stranica 89“, Luca Hibnera, u režiji Borisa Liješevića.

M.J.

S obzirom da si mlada, da li misliš da mlad glumac može da preživi od svog rada?

Mislim da ja nisam baš najbolja osoba za to pitanje, s obzirom da trenutno radim i seriju i više predstava. Ja ne mogu da kažem da ne mogu da preživim od svog rada, stvarno mogu, jer kad snimaš jednu seriju tako u kontinuitetu sledi i dobra materijalna potpora. Pri tom, ja sam materijalno obezbeđena i od strane svojih roditelja, dakle imam tu „sigurnu bazu“. Naravno, imam dosta kolega koji to nemaju i čekaju svoju priliku radeći neke sitne stvari, sitne u smislu materijalnih prihoda. Samo pozorište ne može da ti donese novac da ti platiš stan u Beogradu, ako nisi odavde i još da lagodno živiš. To je razlog više zašto mislim da bi reditelji trebali da dolaze na akademiju, da gledaju mlade ljude i da ih angažuju. Potrebno je da se malo cirkuliše, a ne stalno da se gledaju ista lica. Mislim da bi takođe trebalo omogućiti mladim glumcima u određenom dobu da igraju, u smislu da se npr. za tinejdžerske uloge biraju tinejdžeri, ili bar mladi ljudi.

Mada, tu je dosta i do snalaženja. Ako jedan na klasi radi, verovatno je da će uvek biti posla i za nekog ko mu je blizak. Jednostavno, posle četiri godine se navikneš da deliš određene stvari, i mislim da je to dobro, jedan sa klase kada radi - to valja i celoj klasi. Neminovno je da jedni povlaćimo druge.

Tamara Rosić

AKCIJE

GLUMAČKO AUTORSKO PRAVO

Novoosnovano udruženje 'Pragus', formirano na inicijativu Sindikata glumaca Srbije i Centra za razvoj i zaštitu glumaca, staraće se o ostvarivanju zakonom predviđenih prava glumaca na novčanu naknadu od emitovanju snimljenih dela. 'Pragus' je registrovan kod Zavoda za intelektualnu svojinu kao kolektivni zastupnik prava glumaca, u skladu sa Zakonom o autorskim i srodnim pravima i Zakonom o radiodifuziji. Kao neprofitna organizacija ubiraće paušalno novac od emitera - televizijskih stanica, bioskopa, izdavača DVD-a... i uplaćivaće ga glumcima u skladu sa brojem emitovanja njihovog filma ili serije, kao što to odavno radi Sokoj za prava muzičkih umetnika.

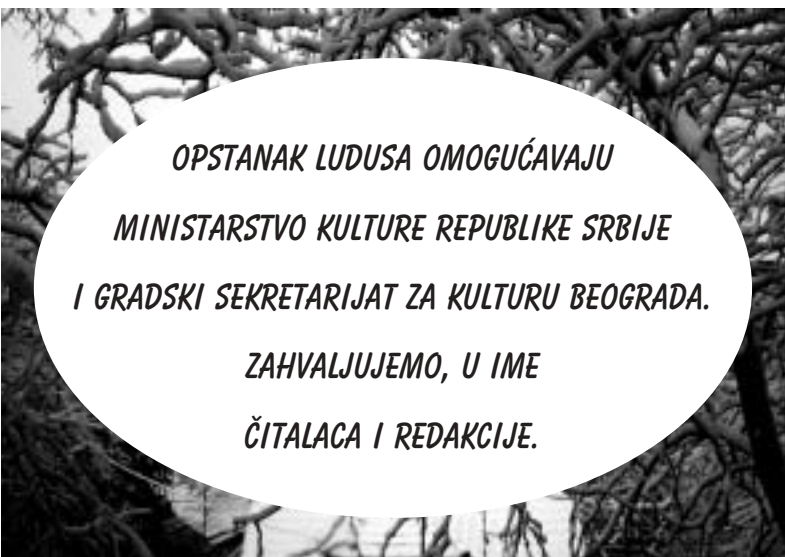
Do sada su glumci uglavnom bili u zabludi da se dobijanjem honorara za snimanje ili izradu nekog dela (film, radio, televizija, pozorišne predstave emitovane na TV, reklamni spotovi) završavaju njihova prava. To pravo zakonski se tretira kao imovina, nasleđuje se, a važi 50 godina od datuma prvog emitovanja određenog dela.

U toku je izrada sistema tarifa za naplatu i preciznog "bodovnog" plana za raspodelu. Za sada se ne znaju cifre, ali će 'Pragus' tražiti realno rešenje, u skladu sa plaćnim mogućnostima emitera.

'Pragus' će vršiti raspodelu nadoknade za sve glumce, bez obzira ne veličinu uloge i to po automatizmu.

Glumac Vladan Dujović, v.d. predsednik Singlusa i vršilac dužnosti direktora 'Pragusa', je najavio da će 'Pragus' sklopiti ugovore i sa odgovarajućim inostranim organizacijama i tako obezbediti kolektivnu zaštitu prava i domaćim i inostranim izvođačima, i u Srbiji i van nje.

M.J.



OPSTANAK LUDUSA OMOGUĆAVAJU

MINISTARSTVO KULTURE REPUBLIKE SRBIJE
I GRADSKI SEKRETARIJAT ZA KULTURU BEOGRADA.

ZAHVALJUJEMO, U IME

ČITALACA I REDAKCIJE.

NE POSTOJI DRUGO VREME, SAMO DANAS

Nedavno je na sceni 'Ljuba Tadić' Jugoslovenskog dramskog pozorišta održana premijera komada 'Banat' Uglješe Šajtinca u režiji Dejana Mijača.

Razgovaramo sa Uglješom Šajtincom U predstavi 'Pravo na Rusa', priča je smeštena u Melence u doba Velikog rata, i to je mesto odakle je porodica Vašeg oca. Radnja komada 'Hadersfild' dešava se u prostoru novogradnje grada u kojem ste rođeni i živite. 'Banat' je lociran u prostor i atar Elemira, mesta iz kojeg potiče Vaša majka. Koliko u ove tri drame, pored teritorijalne opredeljenosti određene porodičnim miljeom, ima i biografskih momenata iz života Vaše porodice, pa i Vašeg života?

Najviše biografskog, u stvari ima u dve drame koje niste pomenuli - 'Rekviziter' i 'Govorite li australijski?'. U pomenutim ima detalja biografija mojih predaka i mene, svakako. Čitavu priču o tome da sam radio, kroz tri pomenute drame, na svojevrsnoj porodičnoj trilogiji sam sam izmislio. To i nije najtačnije.

'Banat' je drama i melodrama o ljubavi i smrti. Radnja se dešava tokom Drugog svetskog rata. Osim 'Hadersfilda', gde su junaci komada bliski Vašoj generaciji, u drugim delima se radnje dešavaju u dalekoj prošlosti. Zbog čega Vas kao pisca inspiriše radnja iz vremena prošlih ratova, koja Vam nije bliska? Koliko Vam je potrebno da istražujete istorijske događaje da bi svoje junake locirali u neko drugo vreme?

Ne postoji nikakvo 'drugo vreme'. Postoji samo ono što je danas. U literaturi, a drama je prvo literatura pa sve drugo, pisac, pesnik, pripovedač preuzima akciju u nameri da zaustavi vreme. Da ga podeli prema potrebama priče, razvoju likova i situacija. Tako su svi oni koji na kraju tragedije leže proburazeni na podu, u stvari, mrtvi od samog početka. Ja nisam ni prvi ni poslednji koji poseže za smeštanjem radnje u određene epohe. Jedino do čega mi je stalo jeste da likovi-

ma i situacijama u takvom transponovanju ne uskratim ovovremenost.

Ono što je uočljivo u Vašim komadima je prolaznost. Prolazi vreme, prolazi mladost. Kakav je Vaš stav, kao dramskog pisca, o protoku vremena, i da li ste možda i lično propustili da uradite neke stvari u životu, da nekuda otputujete, napišete neki komad, ili čak, možda, da se bavite i nekim drugim poslom?

Prolaznost je ono što imamo kao osećanje i po tome se razlikujemo od životinja. Još po nečemu, čovek je jedinstven stvor. On može da bira gde će i kako utrošiti svoju životnu snagu. Bilo bi sjajno imati sopstvenu volju, ali ne i svest o konačnosti. Te dve stvari jedna drugu koče. Tako dolazimo do spoznaje da je čovek najnesavršenije savršeno biće. Kao neko ko se trudi da dozna nešto više o tome ja se ne razlikujem ni od koga drugog. Nemam osećaj da sam ista propustio, naprotiv, voleo bih da u mnogo toga nisam učestvovao ni kao akter, ni kao svedok.

U novom komadu 'Banat', data je šansa mladim glumcima, poput Dubravke Kovijanić, Milutina Miloševića, Jelene Petrović i drugih, da tumače likove u Vašem delu. Kako su se snalazili u tome, i kako ste Vi kao dramski pisac saradivali sa rediteljem, Dejanom Mijačem? Da li je bilo kreativnih sukoba na probama?

Dobro je da je mladima data šansa. Samo bih još jednom podsetio na priču o mladosti i starosti, odnosno, priču o tome da mi danas živimo u najstarijem vremenu. Ti mladi ljudi su najstariji mladi ljudi na ovom svetu i ne treba ih potcenjivati. Jednom sam rekao negde da dolazi vreme kada mlad čovek više neće biti odmoran, veseo i dokon. Biće umoran, tužan i imaće istovremeno izgled čoveka koji uvek kasni za nekim obavezama koje mora da obavi. Moja saradnja sa rediteljem je bila u granicama pristojnosti. Mislim da smo se razumeli. Ja negujem kulturu nepostojanja pisca u teatru. Ne iz razloga odomaćene prakse u našem tea-



Uglješa Šajtinac

tru, naprotiv, moji su razlozi lični i verovatno neoprostivi. Nisam na probama, pa nema ni sukoba. Predstava je umetničko delo za sebe. Na taj način, ostavljam sebi prostora za slobodu da mi se ne sviđaju predstave prema mojim komadima.

Pored dramskih dela, pisac ste i romana i zbirke priča, bavite se muzikom, bili ste i dramaturg u pozorištu. Kakav je po Vama, život u Srbiji mlađeg čoveka danas? Da li mislite da ste do sada već mnogo toga uradili, u odnosu na svoju generaciju, i da li su Vam možda neke mogućnosti uskraćene?

Ja sam zaposlen na Akademiji umetnosti u Novom Sadu gde na Katedri za dramaturgiju radim sa studentima koji stiču veštine iz struke kojoj i sam pripadam. To je velika odgovornost, čast i zbog prirode studija nešto što vas vezuje za vaše studente više nego što je slučaj na drugim školama. Jesam uradio mnogo toga i to verovatno zato što se nikada nisam posebno obazirao na generacijske pojave ili na to koje su mi mogućnosti uskraćene, a koje ne. Iz istih razloga sam verovatno mnogo toga propustio da uradim.

Anita Panić



ŠKOLOVANJE

STUDIJE DRAMSKE PEDAGOGIJE

U Mostaru, na Fakultetu humanističkih nauka Univerziteta „Džemal Bijedić“ postoji Odsjek dramskih umjetnosti, a na ovom odseku se školuju budući diplomirani dramski pedagozi, studenti Dramske pedagogije.

Šta je dramska pedagogija?

Dramska pedagogija je teorija i praksa koja kombinuje tehnike modernog dramskog i teatarskog rada sa društvenom stvarnošću. Razvila se u Velikoj Britaniji krajem četrdesetih godina i od tada se proširila po celom svetu. Dramski pedagog nije staromodni "dramski učitelj" koji poučava glumu i vodi klasične dramske sekcije; on pomaže, prvenstveno, deci i mladim ljudima da uče, menjaju i osnažuju sebe kroz snagu drame i umetnosti. Dramski pedagog je i umetnik i učitelj; on mora da bude vrlo dobro obučen u glumi, dramaturgiji, pedagogiji, sociološkoj i psihološkoj teoriji. Pored rada sa decom i mladim ljudima, dramski pedagog može da radi i sa ljudima različitih starosnih dobi i porekla, osobama sa posebnim potrebama, prestupnicima, obolelim od teških bolesti, istraumatizovanim osobama itd.

U radu sa studentima koriste se metode: drama u obrazovanju; teatar u obrazovanju; forum teatar i primenjena drama.

Studije dramske pedagogije nazivaju studijama budućnosti. Zainteresovani informacije mogu da dobiju e-mailom:

fhn@unmo.ba

M.J.

TV TEATAR - Pozorište 'Ogledalo'

Ono što čini srećan spoj pozorišta i televizije, svakako je forma TV teatra Televizije Beograd, gde se snimanjem, zapravo, predstava čuva od zaborava, ukoliko je završila svoj pozorišni život, ili se pak snima premijer-

no izvođenje nekih komada, kako bi gledaoci imali priliku da pogledaju neke predstave i na malim ekranima. Upravo takva saradnja je ostvarena nedavno sa nezavisnim beogradskim pozorištem 'Ogledalo'.

Pozorište 'Ogledalo' je osnovano 2005. godine, idejni tvorac je upravnik i reditelj, glumac Ljubivoje Tadić. Ono je vođeno umetničkim i društvenim motivima da se bavi angažovanim teatrom, koji uspostavlja dijalog sa stvarnošću. Ovo pozorište ima nameru da stvara svoj rukopis, u pravcu pozorišnog istraživanja i eksperimenta. Posebni projekti u periodu 2006, do 2010. su stvaranje pozorišne mreže u Srbiji, koja bi svoje centre imala u gradovima Srbije, uspostavljajući stalne scene u onim sredinama u kojima nema pozorišta. Međunarodna aktivnost bi bila usmerena na organizovanje premijera i gostovanja predstava na scenama u inostranstvu.

Ono što je novina u ovakvoj vrsti tetra, jeste to što je pozorište 'Ogledalo' zasnovano na vizuelnoj atraktivnosti predstava i osobenom izrazu, koji je između teatra i televizije i predviđa televizijske verzije predstava. Predstave bi se igrale u studiju sa gledaocima i gostima, gde bi posle odigrane predstave bili organizovani razgovori o temama i idejama predstave. Druga mogućnost je sni-

manje predstava u ambijentu u kome se predstava igra, u žanru video eksperimenta, a treća, direktan prenos neke od premijera, kao što je bio slučaj sa predstavom 'Balkanska lavina'.

Prva predstava ovog teatra 'Dijalog između Makijavelija i Monteskijeva', po tekstu Morisa Žolija, odigrana je 1998. godine u Beogradu u dramskoj obradi i režiji profesora Predraga Bajčetića. Potom je premijerno izvedena vrlo gledana predstava Arčibalda Rajsja 'Čujte Srbi, čuvajte se sebe' u režiji Duška Anđića. Adaptacija je smeštena u okolnosti televizijskog studija i današnjeg vremena, iz kojeg Rajs šalje svoju tačnu političku poruku, aktuelnu i prepoznatljivu.

Nedavno je upravo ostvarena saradnja pozorišta 'Ogledalo' i Radio Televizije Srbije, i urednice Dragane Bošković, snimanjem predstava u zanimljivim ambijentima sa publikom. Tako je na sceni Doma Kulture Studentski grad snimljena, vizuelno veoma atraktivna predstava 'Kako je divan taj prizor' u režiji Ljubivoje Tadića. Predstava govori o prijateljstvu Nikole Tesle i Đorđa Stanojevića i jedinom dolasku Nikole Tesle u Beograd, 2. juna 1892. godine. Ono što ovaj komad čini atraktivnim, jeste što pored glumaca Mihajla Ladevca i Radovana Miljanića, učestvuje i šahistkinja Alisa Marić, muzičar Dragoljub Đuričić



sa ansamblom udaraljki, kao i novinara Katarina Obradović. TV adaptacija i režija ovog komada poverena je studentkinji tv režije BK Akademije, Andrei Lazić, kojoj je to zapravo i diplomski rad.

Druga predstava koja je nedavno snimljena, i koju je u televizijskoj formi adaptirao i režirao Miško Milojević, je premijera dela Dostojevskog 'O plodovima dobra i zla'. Ova premijera je izvedena u atraktivnom prostoru sale Bogoslovije 'Sveti Sava'. Predstavu su pratili i studenti i profesori ovog fakulteta. Dve teme prožimaju ovaj komad: traženje Boga i preplitanje dobra i zla. 'Ovo je takođe jevanđeljsko čitanje Dostojevskog koji u toku liturgije razmišlja o dobru i

zlu' - rekao je Ljubivoje Tadić, koji je uradio dramaturgiju i režiju ovog dela. Uloge u komadu tumače Radovan Miljanić, Igor Ilić, Mile Stanković i Boško Došenović. Glumce je pratilo hor pevačkog društva 'Stanković'.

Da je forma saradnje televizije i pozorišta uspešna, svedoči velika gledanost predstava prikazanih na malim ekranima, te se nadamo da će i ove tri predstave pozorišta 'Ogledalo' u televizijskoj adaptaciji i režiji biti radost za gledaoce pored tv ekrana, kao što su bile i mnogobrojnoj publici u trenucima izvođenja na atraktivnim scenama po različitim lokacijama u gradu.

Anita Panić



ZANIMLJIVOSTI

IGRA RUSKIH ZATVORENIKA

U mnogim ruskim zatvorima postoje i uspešno rade pozorišne trupe. U zatvorskoj koloniji Kostromske oblasti, na primer, studio "Nadahnuće" ima na repertoaru dve predstave, "Vatra na ledu" Tatjana Makarske i "Pas" Lope de VEGA, a pripremaju premijeru savremene komedije Petera Gaza "Idiotkinja". Zatvorenci sami rade i kostime i dekoraciju, pa je nekako logično da dobiju i svoj festival. A tako nešto je i zvanično najavljeno, iako se još ne precizira mesto gde će festival biti održan. Na čelu Prvog festivala ruskih zatvorskih teataru biće poznati pozorišni režiser, Vjačeslav Spesivčev.

M.J.



MARKETINŠKE AKCIJE U POZORIŠTU

Savremeni princip marketinškog poslovanja traži otvorenost pozorišta prema tržištu u svojoj sredini (publici, donatorima, sponzorima, poslovnim partnerima, lokalnoj i društvenoj zajednici, medijima i sl.) koji će doneti nove oblike aktivnosti u pravcu stvaranja novih puteva i obogaćivanju njegove programske delatnosti. Jedan od oblika ovih aktivnosti su marketinške akcije u pozorištu. Ovakvim aktivnostima savremena svetska pozorišta daju skoro istu težinu kao osnovnoj repertoarskoj produkcijskoj delatnosti.

Pod marketinškim akcijama se podrazumevaju poslovne delatnosti koje upotpunjuju programski sadržaj pozorišta, a posredno utiču na kvalitet repertoara koji je osnovna delatnost pozorišta.

Znači, marketinške akcije se sprovode kao posebna delatnost, van redovne repertoarske delatnosti. Redovna repertoarska delatnost podrazumeva pripremu, produkciju i prikazivanje pozorišnih predstava i to je primarna delatnost pozorišta. Marketinške akcije moraju da se sprovode tako da ne remete redovnu repertoarsku delatnost pozorišta. One ga upotpunjuju i obogaćuju.

Cilj marketinških akcija

Marketinške akcije se preduzimaju sa ciljem uspostavljanja poslovnog principa delovanja pozorišta koje u svojoj suštini ima otvoreni odnos prema tržištu. Ovde se pod tržištem ne podrazumeva vulgarno prihvatanje prostih tržišnih

zakonitosti, već izlazak iz komotnog administrativnog, zatvorenog delovanja u savremeno otvoreno menadžersko delovanje.

Marketinškim akcijama se postižu sledeći ciljevi:

- 1: obogaćuje se programska aktivnost pozorišta,
- 2: ustanovljava se kreativni odnos prema donatorima i sponzorima,
- 2: obezbeđuju se dodatna materijalna sredstva za pozorište,
- 3: obogaćuje se marketinški imidž pozorišta,
- 4: ostvaruje se kvalitetniji odnos prema javnom mnjenju,
- 5: upošljavaju se kreativne snage pozorišta, tj. omogućuje se kreativcima u pozorištu da se izražavaju i vanrepertoarskih aktivnosti,
- 6: pozorište postaje otvoreno prema svojoj sredini i vanrepertoarskoj delatnosti.

Konačni cilj marketinških akcija je u interaktivnom odnosu pozorišta sa svojom sredinom u poslovnom pogledu.

Sadržaj marketinških akcija

Marketinške akcije u sebi sadrže spektar delatnosti koje su usmerene prema:

- 7: savremenijem obliku planiranja, pripreme, produkciji i eksploataciji predstava,
- 8: programima kreativnog i poslovnog odnosa prema donatorima i sponzorima,
- 9: osmišljenom i kreativnom odnosu prema korisnicima programa, tj. prema ukupnoj strukturi pozorišne publike,
- 10: savremenom programskom odnosu prema medijima i javnom mnjenju.

Neposredni realizatori marketinških akcija

Marketinške akcije planiraju i pripremaju stručne organizacione jedinice u pozorištu koje su zadužene za oblast marketinga (službe, centri, direkcije i sl.), a u nekim slučajevima angažovane profesionalne agencije.

Odobranje marketinških akcija vrši menadžment pozorišta.

Sprovođenje marketinških akcija vrše sve organizacione strukture pozorišta u zavisnosti od potreba, a za neposrednu realizaciju odgovorno je stručno telo koje je po organizacionoj šemi zaduženo za marketinšku delatnost u pozorištu.

To znači:

- 11: marketinška organizaciona jedinica priprema plan za marketinšku akciju sa svim potrebnim elaboratima i projektima,
- 12: pripremljeni materijali se prezentiraju menadžmentu pozorišta,
- 13: menadžment pozorišta uz eventualne sugestije odobrava pokretanje marketinške akcije,
- 14: organizaciona jedinica marketinga stupa u pripremu procesa neposredne realizacije dajući konkretna zaduženja organizacionim jedinicama pozorišta (umetničkom sektoru, tehničkom sektoru, obezbeđenju, pravnoj službi, finansijskoj službi, PR timu i dr.),
- 15: ova jedinica koordinira rad sa učesnicima u akciji koji egzistiraju van pozorišta (poslovni partneri, donatori, sponzori, mediji i dr.),
- 16: takođe, sprovodi i kontroliše proces realizacije akcije, intervenišući kada je potrebno, a ako je neophodno traži i pomoć menadžmenta pozorišta,
- 17: nakon završetka akcije organizaciona jedinica marketinga priprema



izveštaj u kojem se valorizuje akcija i dostavlja ga menadžmentu pozorišta,

18: izveštaj usvaja menadžment pozorišta i daje konačnu ocenu o akciji.

Rezultati marketinških akcija moraju da donesu:
19: bolji odnos sa publikom, a to se lako proverava na blagajni,
20: bolji odnos sa donatorima i sponzorima, što može da se proveriti uvidom u povećavanje broja novih,

21: bolji odnos sa medijima, što se takođe lako proverava ispitivanjem javnog mnjenja, kroz pres kliping, TV monitoring i sl.,

22: i naravno, bolji odnos sa osnivačem, jer ovom inicijativom menadžment pozorišta ukazuje na svoj racionalan odnos prema poslovanju.

U narednim brojevima slede primeri i iskustva nekih pozorišta u organizovanju savremenih marketinških akcija.

Mr. Milovan Zdravković

MONOGRAFIJE

 MARIJA CRNOBORI Priredio Aleksandar Milosavljević cena: 500 dinara	 MATA MILOŠEVIĆ Priredile: mr Ksenija Šukuljević - Marković i Olga Savić cena: 500 dinara
 LJILJANA KRSTIĆ Priredila Ognjenka Milićević cena: 500 dinara	 RAĐE MARKOVIĆ Priredio Zoran T. Jovanović cena: 500 dinara
 OLIVERA MARKOVIĆ Priredio Feliks Pašić cena: 500 dinara	 MIRA BANJAC Priredio Zoran Maksimović cena: 500 dinara
 STEVAN ŠALAJIĆ Priredio Petar Marjanović cena: 500 dinara	 STEVO ŽIGON Priredio Zoran T. Jovanović cena: 500 dinara
 VLASTIMIR ĐUZA STOJILJKOVIĆ Priredio Zoran T. Jovanović cena: 500 dinara	 PETAR BANIĆEVIĆ Priredio Raško V. Jovanović cena: 500 dinara
 MIHAILO JANKETIĆ Priredio Veljko Radović cena: 500 dinara	

 BRANKA VESELINOVIĆ Priredio Zoran T. Jovanović cena: 500 dinara	 IVAN BEKJAREV Priredio Zoran T. Jovanović cena: 500 dinara
--	---

Sve informacije možete dobiti i porudžbinu izvršiti telefonskim putem.

Savez dramskih umetnika Srbije, Beograd, Studentski trg 13/VI,
2631 464, 2631 522, 2631 592;

JUBILEJ

TOLA MANOJLOVIĆ

40

GODINA

NA SCENI

Monodrama "Živeo život Tola Manojlović" u tumačenju Petra Kralja, odigrana je 28. januara u Teatru u podrumu Ateljea 212, i tako obeležila tačno 40 godina od kada je premijerno izvedena!

Za neobično dug život ove predstave 'kriv' je pisac Moma Dinić koji je zapisao istinitu priču o Toli iz Nemenikuća, kamenorescu, kovaču, zemljoradniku, i isto toliko je 'odgovoran' Petar Kralj koji 40 godina upečatljivo predočava nesrećnu sudbinu našeg seljaka - 'na svako zlo naviknutog'. Predstava koja je 'napravljena iz inata' igrana je do sada više od 1000 puta, a videlo ju je više od 200.000 posetilaca, na domaćim i na stranim scenama. Igrana je po selima, kasarnama, klubovima, čak i u diskoteci, a stekla je i klub obožavalaca!

Predstavu je adaptirao i režirao Petar M. Teslić, a dekor i kostime kreirao je slikar Milić od Mačve. Decembra 1997. godine predstava je imala svoju drugu "premijeru", 30 godina od premijere, opet u Ateljeu 212, kada je novu maketu uradio scenograf Todor Lalicki, kostim Olgica Milunović, a muziku je komponovao Zoran Hristić.

Na ovaj, četrdeseti rođendan, po završetku predstave, Petar Kralj je izveo na scenu pisca, reditelja i sina svog junaka, Tole Manojlovića. Junak ove priče, Tola, živeo je još dve godine posle premijere. Njegov sin, Arandel, koji ma blizu 70 godina, obraćajući se publici prepunog Teatra u podrumu, je rekao: "Život mi je sve sličniji očevom, iako je on bio majstor a ja računovođa. I bolest nam je zajednička - astma. Iza Tole ostala su dva sina, četvoro unučadi i petoro praukuca. A Petar Kralj? Isti moj otac, mada nije likom nalik."

M.J.

DA SMEH NE BUDE JEFTIN

Ulična umetnička grupa 'Malabar' iz Francuske otvorila je teatarski program Internacionalnog festivala 23. Sarajevska zima. Tokom februara sarajevska publika će videti 19 predstava, od kojih je pet lutkarskih: "Mačak u čizmama" i "Umišljena mišica" Zagrebačkog kazališta lutaka, "Legenda o dunjaluku" Studija lutkarstva Sarajevo, FINIST - slike s izložbe Lutkarskog teatra iz Bratislave i tradicionalna kineska predstava Teatra lutkarstva i senki iz Hong Konga.

U sklopu Sarajevske zime nastupiće teatri uglavnom iz Evrope, pa tako i "Collectif Quatre Ailes" iz Francuske, koji će izvesti predstavu "Gospodin Griz ili čovek iz snova", Dečje pozorište iz Subotice odigraće predstavu "Bastijen i Bastijena" i "Siromašni čizmar i kralj vetra", Teatar Nor iz Norveške predstaviće se sa "Namerno izgubljen", Narodno pozorište

RS iz Banje Luke sa "Gospodom ministarkom"...

Tri predstave će biti premijerno izvedene: "Aristotel u Bagdadu", Kamernog teatra 55 u režiji Aide Bukvić, "Sakati Bili sa Inišmana", koju Dino Mustafić radi u Narodnom pozorištu Sarajevo. Balet "Krvava svadba" flamenko-baletske grupa Paco Mora iz Španije imaće svetsku premijeru u Sarajevu.

Prva ovogodišnja premijera Drame Narodnog pozorišta u Sarajevu je Gogoljeva "Ženidba" u režiji Petra Večeka. Reditelj je naglasio da što se dublje pokuša "ući" u Gogoljev tekst, to je tekst teži, ali dodaje da je izuzetno zadovoljan predstavom. "To nije vodvilj, skeč i nije nešto što se može igrati 'na prvu loptu', zato što svaka situacija, svako lice u predstavi ima mnogo slojeva. To je ona vrsta komedije koja se mora igrati maksimalno

ozbiljno da bi bila duhovita, s tim da ta lica u gledalištu izazivaju dvostruki osećaj - osećaj komike, ali i tragičnosti njihove situacije, jedne beskrajne usamljenosti ljudi koji su zapravo gubitnici, koji nikad ništa u životu nisu uspjeli napraviti i uvek su gubili svoje bitke. Nama je to smešno jer se na taj način branimo i delom od vlastitih usamljenosti, kao i od njihovih užasa kroz koje prolaze... Imao sam potrebu da se ljudi nasmeju u teatru, ali da taj smeh ne bude jeftin", rekao je Veček.

Adaptacijom Dječijeg pozorišta RS u ovoj godini stvorio se uslovi da se osnuje večernja scena "Atelje 333" na kojoj bi se igrale isključivo predstave za odrasle, otkrio je Predrag Bjelošević, direktor pozorišta. DP RS već ima toliko predstava koje su namenjene odraslima da je osnivanje takve scene prirodan sled razvoja ovog teatra. "Naše predstave za



Šta se događa u pozorištima Bosne i Hercegovine

Subotičani na Sarajevskoj zimi: Siromašni čizmar i Kralj vetra

odrasle ne mogu biti konkurencija Narodnom pozorištu RS jer bi one bile istraživačkog tipa, eksperimentalne i lutkarske predstave. Banja Luka je kulturni centar i grad čiji građani zaslužuju da vide predstave koje se igraju u kombinaciji žive scene i lutaka", rekao je Bjelošević napominjujući da pri tom neće zapostaviti repertoar za decu.

Nakon 15 godina od prestanka rada Amaterskog pozorišta, Brčko će ponovo imati svoje gradsko pozorište! Brčko već godinama doživljava apsurdnu situaciju da je domaćin prestižnim Susretima pozorišta BiH, a nema pozorište. A.J.

Pozorišne novosti iz Crne Gore



Tom Sojer i đavolja posla

Predstava "Smija" Crnogorskog narodnog pozorišta, koju je po tekstu savremenog slovenačkog dramskog pisca, Zorana Hočevera režirao Niko Goršič, izvedena je u okviru prvog Internacionalnog festivala smeha u Istri. Festival je međunarodnog karaktera, a osim Crne Gore predstaviće se i umetnici iz italijanskih regija Veneto, i Friuli-

Venezia Giulia, slovačke regije Trenčin, Pečuha, rumunske regije Hargita, Zeničko-dobojskog kantona i Vojvodine. Dolazak su potvrdile i Austrija, Makedonija, Slovenija. Prvo izdanje Festivala počelo je 25. januara i traje do 25. februara sjedinjujući se s karnevalima koji se tradicionalno održavaju u Istri i na Kvarneru. Festival je multidisciplinarn

NOSTALGIJA ZA BIVŠIM SVETOM

i multimedijski i odnosi se na teatar, izdavaštvo, likovnost, književnost, forume o fenomenu smeha na popularnom i stručnom nivou, muziku, stand-up komičare i klupske zabavljače.

Predstava "Maškarate ispod kuplja", koju je po tekstu dubrovačkog dramskog pisca Iva Vojnovića režirao hrvatski reditelj Ivica Kunčević, premijerno je izvedena na sceni Kraljevskog pozorišta Zetski dom na Cetinju. Okosnicu priče predstavlja jedan mit i jedna prošlost koju likovi iz komada fetišizuju i koja zapravo uništava njihovu sadašnjost. Tekst "Maškarate ispod kuplja" napisan je 1922. godine i njime se Ivo Vojnović gotovo nakon dvadeset godina (Dubrovačka trilogija) vraća tematici rodnog grada. Ponovno zaokupljen propadanjem vlastele, on u ovoj drami sentimentalno-poetskih ugođaja, koja je protkana opsežnim proznim komentarima i didaskalijama, usredsređuje pažnju na huma-

nizaciju odnosa vlastele prema puku, tj. prema vlastitim slugama. "Maškarate ispod kuplja", posvećene su Pragu, i prvo izvođenje imale su u praškom Vinohradskom divadlu 1923. a, zatim, 1924. u Zagrebu.

Ivica Kunčević je pre tridesetak godina, na sceni zagrebačke "Gavelle" radio ovaj Vojnovićev komad. S obzirom na veliku vremensku distancu, kako kaže, neminovno je da ga sad drugačije gleda i doživljava. "Sada sam skeptičniji prema 'romanticizmima' ovog komada, ali nikako im se ne rugam i mislim da je tema komada itekako prisutna i bolna na našim prostorima i koliko je ona dubrovačka u smislu nostalgije za bivšim svetom, ona se može prepoznati i u Crnoj Gori. Distanca od 30 godina postala je sve ozbiljnija i jača, i sve više jača svest da nema pomirenja i da ne prestaje drama između javnog i intimnog. Javno, nažalost, uvek pobeđuje, a intimno uvek gubi

bitku, ali kao neki feniks iznova i iznova nastavlja", kaže Kunčević.

Novi umetnički direktor Kraljevskog pozorišta Zetski dom na Cetinju je mlada crnogorska glumica Ivana Mrvaljević. Ona će u najstariju crnogorsku teatarsku kuću uneti nove teatarske zamahe i na najbolji način nastaviti dosadašnju praksu Zetskog doma.

Gradsko pozorište iz Podgorice početkom februara obeležava 55 godina rada predstavom "Tom Sojer i đavolja posla". Projekat sa 16 glumaca, sjajnim dekorom i kostimima, pevanjem i pucanjem, za decu i odrasle, u režiji Nikole Vukčevića, po tekstu Milice Piletić, oživeće poznatog junaka mnogih detinjstava, ali i Misisipi iz 19. veka.

Autorka dramskog teksta obradila je poznate motive Marka Tvena, dopunivši ih likovima koji ne postoje u originalnom delu.

A.J.

ISTORIJU KROJE OBIČNI LJUDI

Prva ovogodišnja premijera Kulturnog društva B-51 je drama 'Kopenhagen' Majkla Frejna u režiji Sebastijana Horvata. Premijera je održana u Staroj dvorani SNG Maribor. Engleski dramatičar, pisac i prevodilac Majkl Krejn, poznat kao darovit komediograf, iznenadio je publiku kada je 1998. objavio svoj novi "ozbiljni" komad "Kopenhagen". Drama je nastala kao posledica čitanja novele Tomasa Paversa "Hajzenbergov rat", koja se bavi mitom Hajzenbergove subverzije u nemačkom projektu pravljena atomske bombe. Jednu od tri uloge tumači Radko Polič. Ovaj vodeći slovenački glumac dobio je najvredniju nagradu za životno delo - "Prešerenovu nagradu". U obrazloženju kažu: "On je glumac svetac koji gori za svoju pozorišnu religiju. On je fanatik, a ne računđizija. On gori kao sveća." Polič je pre nekoliko godina nagrađen i Borštnikovim prstenom.

Nova predstava Mestnog gledališča ljubljanskog je francuski komad "Lažni

odlazak" ili u slovenačkoj verziji 'V drugo gre rado'. Autor je Jean-Marie Chevret a režiju potpisuje Dušan Mlakar. Komad nastao 2004. godine pripoveda o paru na pragu trećeg životnog doba i o tome, kako se pedesetogodišnjica odražava na glumačku karijeru. Odil se u mladosti odrekla glume zarad ljubavi svog muža, sada upokojenog univerzitetskog profesora. Po njegovoj smrti ona odlučuje da se zaputi u Pariz gde će provesti jesen svog života...

Tokom februara u Slovenskom ljudskom gledališču održava se festival Dani komedije. Pored stručnog žirija, izvedbe ocenjuje i publika. Za sada, najvišu ocenu ima komad Radoslava Zlatana Dorića "Kako smo voleli druga Tita" u režiji Marjana Bevka i koprodukciji SNG Nova Gorica i Kosovelovog doma iz Sežane.

Na scenu drame Slovenskog narodnog gledališča u Mariboru vraća se

kabare. Posle programa "Kabare 20. veka" počeo je serijal "Kabare 21. veka". Prvi u nizu je autorski projekat Nike Vipotnik "Ni za čim ne žalim", u kojem interpretira pesme Edit Pjaf.

"Svaka pesma koju pevam je događaj, drama... trenutak nekog života", rekla je Pjaf.

Reč je o večeri njenih najlepših pesama.

Na sceni SNG Nova Gorica premijerno je praižveden tekst "Dolazak, odlazak" Srečka Fišera u režiji Jaše Jamnika. Komad je žanrovski određen kao komedija, melodrama. Ukratko, izvedba otkriva jasnu, ali često skrivenu istinu: istoriju i vreme kreiraju obični ljudi, njihove međusobne veze, emocije, nežnost i zaslpljenost.

Kritika je ocenila da je Fišerov sceniski jezik pun inteligentnih opaski i sjajnih preokreta.

Kada je gledalac ubeđen da je autorova slika života u Goriški 1948. (granica

Vesti iz slovenačkog gledališča



Na pragu trećeg doba: V drugo gre rado (Foto: Miha Fras i Tone Stojko)

sa Italijom je upravo uspostavljena), suviše crno-bela, on iznenađuje novim motivima. Njegovi bezbrojni junaci, obični ljudi puni vitalnosti, reperezentuju

isto toliko bezbrojnih strategija preživljavanja u eri kada je vera u novo, bolje vreme direktno utelovljena.

Aleksandra Jakšić

POZORIŠTE JE GLUPO I DOSADNO

Kazališna dešavanja u Hrvatskoj



Ponovo na repertoaru: Beket

čekaju voz, koji nikako da se zaustavi... Kroz godišnja doba planiraju kako će ga zaustaviti i ukrati se, te otići u bolju budućnost - to je njihov cilj. Svi su se oni našli na krivoj strani života, a putnici iz voza, s one druge strane života, svakog puta bacaju otpatke prolazeći pored njihove stanice. Tako je jedan voz izbacio kovčeg s Harijem Hudinijem, koji im nudi iluziju za spas...

"Tako Bojčev postbektovskom dramaturgijom dozvoljava ponovo rađanje nade na smetlištu. Tamo gde su različiti. Drugačiji. Vraća imperativ utopije koja nam je danas uskraćena. I tako nam

omogućava da ipak čujemo muziku s potonulog broda. Makar tiho", napisala je Željka Udovičić dramaturg i prevodilac drame 'Orkestar Titanik' bugarskog pisca Hriste Bojčeva, najavljujući predstavu u režiji Dine Mustafića, koja je doživela hrvatsku praiizvedbu u pulskom INK. I autor je prisustvovao premijeri.

Muzička komedija 'Liola' Luidija Pirandela, Talijanska drama riječkoga HNK "Ivana pl. Zajca" premijerno je izvedena u režiji Nine Mangana. Delo je napisano na sicilijanskom dijalektu 1916. godine, u vreme Prvog svetskog

rata kada je autor proživljavao bolno razdoblje života, zbog boravka sina Stefana u zarobljeničkom logoru i sve učestalijih mentalnih kriza supruge.

"Pirandello je već 12 puta bio na sceni Talijanske drame i nakon Goldonija je najizvođeniji autor, a Mangano je njegova dela kod nas režirao četiri puta. Prvi put na ovoj sceni Pirandello je izveden 1948. godine", kazala je upravnica Laura Marchig.

U priči nadahnutoj isečkom četvrtog poglavlja "Pokojnog Matije Paskala" protagonist je seoski pesnik zvan Liola.

A.J.



PREDSTAVE ZA NAROD

vratiti je dan kada se njegova draga udaje za ratnog profitera.

'Sumnjivo lice', 'Kralj Ibi', 'Mara Sad', 'Drakula' - neki su od naslova koji će biti postavljeni na sceni makedonske nacionalne teatarske kuće tokom 2007. godine. Po rečima direktora Saša Milenkovskog, repertoar najvećeg teatra u Makedoniji će činiti svetska drama kao i domaća dramaturgija.

Komad "Sumnjivo lice" se postavlja povodom stogodišnjice rođenja makedonskog legendarnog glumca, Petra Prličkog. Njegov unuk, glumac Igor Džambazov će igrati glavnu ulogu, koju je igrao i njegov deda pre nekoliko decenija.

Na repertoaru će se naći i komad "Solaris" Stanislava Lema, Dikensova "Velika očekivanja", "Sofijina slika" Maje Micevske.

Najavljen je 43. Dramski amaterski festival koji se krajem maja održava u Kočanima. Na ovogodišnjem izdanju, koje dobija međunarodni karakter, nastupiće predstave sa Malte, iz Slovenije, Kine, Srbije. Na internet stranici festivala moguće je prijaviti se za učešće do sredine marta.

Aleksandra Jakšić



Jugoslovensko dramsko pozorište gostovalo je u Zagrebačkom kazalištu mladih sa predstavama 'Skakavci' Biljane Sribljanović u režiji Dejana Mijača, 'Šine' Milene Marković u režiji Slobodana Unkovskog i 'Hadersfeld' Uglješe Šajtinca u režiji Aleks Čizholm. JDP je poslednji put gostovalo u Zagrebu 1990. godine na Festivalu Eurokaz sa predstavom 'Dozivanje ptica' Harisa Pašovića.

Hrvatska kritika je od kako kaže "neutralnih Skakavaca" očekivala više, dok je "kontroverzne Šine" "sasekla". "Šine, uprkos vrlo razigranoj, maštovitoj i dovitljivoj režiji i dinamičnim izmenama prizora, u prvom redu svojih neospornih estetskih kvaliteta i solidnih glumačkih interpretacija teško je 'izvaditi' iz političkog konteksta i ne doživeti je kao svojevrsni politički pamflet." No, 'Hadersfeld' je sjajno prošao i kod kritike i publike. Posebno su izdvojene glumačke interpretacije Nebojše Glogovca i Josifa Tatića.

U Dubrovniku je predstavljen pretprogram 58. Igara, koje će biti u znaku Držića. Time će godinu dana unapred početi obeležavanje godišnjice njegovog rođenja (rođen 1508. u Dubrovniku). U dramskom programu, uz reprizne naslove 'Ekvinocij' Iva Vojnovića; Eshilovu 'Orestiju' te Aristofanove 'Ptice', premijerno će biti prikazani 'Venera i Adon/Novela od Stanca' (Majstorska radionica Joška Juvančića), 'Arkulin' u režiji Krešimira Dolenčića i Šekspirov 'San letne noći' u režiji Dore Ruždjak Podolski. Najavljena su i gostovanja uličnih pozorišta i Pozorišta Marina Držića iz Dubrovnika. U muzičkom programu nastupiće i Stefan Milenković.

Nova premijera u zagrebačkoj "Gavelli" je 'Žena bez tela' u režiji Dražena Ferencina. Reč je o trećem delu "Posmrtna trilogije" Mate Matišića, čija su prva dva dela praiizvedena u protekloj godini, "Sinovi umiru prvi" u "Gavelli" i "Ničiji sin" na Riječkim letnjim noćima.

Patnja pojedinaca u tim dramama podjednaka je posledica njihovog ličnog delovanja koliko i greha roditelja ili zajednice kojoj pripadaju. Oni to osećaju, ali istovremeno u sebi nose i osećaj odbačenosti, izolovanosti i dislociranosti od pravog života... i nemaju više ni snage ni volje da pokušaju da se vrate u normalne životne tokove.

Zagrebačko HNK je vratilo na repertoar predstavu 'Beket'. Predstava je nastala po jednom od najslavnijih dramskih tekstova Žana Anuja, a režirali su je rumunski reditelj Horea Poposku i Joško Juvančić. Kritika kaže da predstava svojom protočnošću i transparentnošću, glumačkom rafiniranošću i preciznim dramaturškim akcentima, jednostavno afirmiše vrednosti komada, istovremeno ga čineći zanimljivim za gledanje. Reč je o vrlo dobroj i vrhunski "upakovanoj" predstavi s raskošnim istorijskim kostimima, suptilnim muzičkim intervencijama i opčinjavajućim svetlosnim oblikovanjem.

U pozorištu "Kerempuh" Zijah Sokolović je postavio komad Rafi Šarta 'Moja žena zove se Mauris'. Reč je o komediji vrlo duhovitih dijaloga i komičnih situacija, koja podseća na vodvilje Fejdo i Labiša. Agent nekretninama rastrzan je između žene i ljubavnice. U njegovu životnu priču upliće se i gospodin iz humanitarne organizacija. Sve postaje još komplikovanije kad u igru ulazi i ljubomorni suprug ljubavnice i slučajni kupci nekretnina.

Dvadeset i pet posto mladih u Hrvatskoj smatra da je pozorište glupo, dosadno i ne zanima ih. Sedam posto mladih ne ide nikada u teatar, a samo 25 posto srednjoškolaca ga posećuje sa školom, kada mora. Ove činjenice rezultat su istraživanja koje je sprovelo zagrebačko pozorište "Mala scena".

Na zaboravljenoj železničkoj stanici zaboravljeni ljudi, beskućnici, prosjaci,

Teatarske novosti iz Makedonije



Zagrebačko gostovanje: Hasanaginica (Foto: Saša Novković)

Popularni komad 'Pukovnik ptica' bugarskog pisca Hriste Bojčeva prvi put je izveden na albanskom jeziku. Premijera u režiji Nehata Memetia, održana je u skopskom Albanskom teatru. Ovaj poznati komad je postavljen i u pozorištu u Prilepu. "Samo sam donekle adaptirao tekst dajući mu univerzalnu

kategoriju. Priča je fokusirana na izolovanu grupu duševno obolelih pacijenata, čije akcije vode do serije tragikomičnih situacija, koje, zatim, otvaraju razne dileme. One čine da se zapitamo gde je granica na kojoj se normalno završava, a počinje nenormalno", rekao je reditelj Memeti.

Direktori Makedonskog narodnog teatra i Hrvatskog narodnog kazališta potpisali su sporazum o saradnji ove dve teatarske kuće. Sporazum se odnosi na razmenu iskustava, predstava, reditelja i glumaca, kao i učešća u inostranim projektima i institucijama (UN, ITI, UNESCO, UNICEF).

U Prilepskom teatru postavlja se komad Bertolta Brehta 'Bubnjevi u noći'. Režiju potpisuje Martin Kočovski. Breht je ovu dramu napisao 1921.g. Priča se odvija za vreme Prvog svetskog rata kada mladi vojnik kreće na front ostavljajući verenicu u Berlinu. Kroz užasne trenutke prolazi sa mišlju na povratak svojoj voljenoj. Međutim, dan kada se

GLUMAC MORA DA TRAJE

Razgovaramo sa Danicom Maksimović i Dragoljubom Dendom, kolegama sa klase profesora Minje Dedića. Klase koja je diplomirala glumu na FDU 1978. godine, a u kojoj su, osim naših sagovornika bili još Dara Džokić, Lidija Pletl, Sonja Knežević, Gordana Gadžić, Branislav Lečić, Enver Petrovci i Vlado Kerošević. Razloga za razgovor ima mnogo, a povod je to što su se Danica i Dragoljub, koji su na početku karijere zajedno igrali desetak naslova, našli ponovo u istoj predstavi nakon gotovo četvrt veka! U *'Mandrugoli'*, na večernjoj sceni pozorišta 'Boško Buha'.

LUDUS: Koliko ima od kad ste poslednji put igrali zajedno?

DANICA: Ne znam tačno, nisam računala, ali se sećam da je to bila predstava *'Obustava rada'* u Otvorenom pozorištu Doma kulture Studentski grad u režiji Srbe Božinovića... Pre toga smo igrali, onako kao klasa, *'Prosidbu'* i *'Svadbu'* u režiji Egonu Savina, koji je bio na paralelnoj klasi režije kod profesora Belovića.

DENDA: Kod profesora Mijača. Kod Belovića su bili Ojdanička i Zec.

DANICA: Da, da, kod Dejana Mijača. Mi smo bili ista generacija, a studenti režije radili su svoje ispitne predstave sa paralelnom klasom glume. Sećam se da sam imala crvenu haljinu, takva je bila indikacija "u crvenoj haljini" i da sam mnogo volela što moram da šamaram Leku, koji je stalno nešto blokirao onim svojim karate blokadama... haha! Dobijali smo ovacije skoro na svaku repliku...

DENDA: Egonu je to bila ispitna predstava treće godine i pošto je imala veliki uspeh on je dodao još jednu jedinočinku, *'Svadbu'*, proširio podelu i napravio diplomsku predstavu.

DANICA: Da, ali prva glumačka trojka koja je igrala bili su Denda, Sonja i Enver. Gostovali smo, kasnije, sa tim i na MES-u u Sarajevu...

DENDA: Mislim da je Egon tu osvojio i neku nagradu.

DANICA: Jeste, dobili smo nešto... Bila je to grupa Art. Igrali su tu i Bogdan Diklić, Gorica Popović...

DENDA: Ali pre toga smo zajedno radili u Pozorištu Dvorištu *'San letnje noći'*, *'Dva viteza iz Verone'*, *'Don Žuana'* i *'Kaligula'*.

DANICA: Da, da, još na drugoj godini, zapravo u leto posle druge godine, smo igrali *'San letnje noći'*. Mirjana Ojdanić i Pera Zec koji su režirali, bili su treća godina kao i Saša Nikolić i Goran Bukilić, a Laza Ristovski, Ivica Klemenc, Goca Kosanović i Goca Pavlov bili su na četvrti. Čula sam da je izašla neka knjiga o Dvorištu, moram da vidim šta tamo piše, haha, i koliko nas uopšte ima, da li smo zastupljeni (smeh)... Mnogo smo tamo igrali i meni je to jedno veliko iskustvo i mnogo volim taj period svog života. Još nismo bili diplomirali, a moje su fotografije osvanule jednog dana u svim novinama. Ja kao Hipolita (smeh) u čizmama i nekom kostimu, koji u stvari nije postojao. Imala sam jedan svilen zeleni šal koji sam nešto vezivala da pokrijem nešto malo (smeh)... nešto od onoga što nije pokrila kosa.

DENDA: Da, ja sam igrao Demetra, onog ludo zaljubljenog, ma svi su tamo bili ludo zaljubljeni. Isto u improvizovanom kostimu, nekoj štraftastoj majici i velikoj krpi koja je igrala togu. Sa *'Snom'* smo gostovali u Zagrebu na festivalu studentskog teatra, igrali smo u trpezariji nekog manastira...

LUDUS: Ti si počeo od ljubavnika, pa si posle prešao na prinčeve, pa na kraljeve, dakle jedan čisto monarhistički glumac?

DENDA: Ne baš uvek, posle sam igrao i stričeve (smeh), naravno iz aristokratskih porodica. Ali zaboravili smo još jednu zajedničku predstavu *'Disko tesno doba'* koju smo igrali u Teatru poezije... To je bilo po tekstovima, aforizmima i pesmama Milovana Vitezovića, koje je drammatizovala i režirala Ojdanička. Igrali smo, sa mnogo muzike i đuskanja neke klince, otkaçene tinejdžere... Bila je to jedna od najdugovečnijih predstava Teatra poezije, živela je sve dok neko nije oćelavio... (smeh) ja nisam, kao što vidiš. Eto vidiš, nisam igrao samo suverene, već i klince.

DANICA: Možda je to bila poslednja naša zajednička predstava?

DENDA: Ne, poslednja je bila *'Obustava rada'*, tačno se sećam, u Studentskom gradu.

LUDUS: To je ono Otvoreno pozorište koje je tada lepo funkcionisalo?

DENDA: Jeste, imali su tamo divnu publiku. Karte su bile besplatne, ali samo za studente i uvek bi bile razgrbljene.

LUDUS: Ne zato što su bile besplatne?

DENDA: Ne. Bilo je tada i drugih besplatnih predstava koje su bile prazne ili poluprazne. Publiku je jednostavno znala šta hoće.

LUDUS: Karte su zapravo služile da se spreči ulazak prevelikog broja ljudi u salu, inače čemu karte, ako se ne plaćaju?

DENDA: Naravno.

DANICA: Šta god da smo igrali u drugim pozorištima, na drugim scenama obavezno je gostovalo tamo. Skoro sve predstave su gostovale. I svi smo voleli da igramo tamo, jer je publika bila fenomenalna.

LUDUS: Predstave iz Dvorišta ostajale su tamo na repertoaru celu sezonu?

DANICA: Da, igrali smo i *'Kaligulu'* i *'Vitezove'* i *'Don Žuana'*. Meni je uloga u *'Kaliguli'* bila vrlo značajna. Igrao sam Hereju, senatora i filozofa, glavnog Kaligulinog oponenta i bila je to moja prva velika karakterna uloga, i moja prva velika tragedija. Danica je igrala Cezoniju.

DANICA: Jeste i samo tebe nije ubio Kaligula, sve nas ostale je poubijao Leka... (smeh).

LUDUS: To znači da je još pre 25 godina živelo na Novom Beogradu pozorište koje je imalo publiku, a ipak i dalje se uporno tvrdi da nema šanse da profunkcioniše, npr. scena Mata Mloševića na FDU, jer NBGD navodno nema publike.

DANICA: Ne znam u čemu je problem, mada je danas Novi Beograd mnogo manje "spavaonica" nego što je onda bio...

LUDUS: Kažu da čak postaje biznis centar Beograda... Možda ne znaju da animiraju tu novu "biznis" publiku, ili je stvar u predstavama?

DENDA: Verovatno i jedno i drugo. Mislim da se i dalje tamo gostuje, ali sa manjim predstavama, a ne znam da li još uvek imaju neku svoju produkciju.

LUDUS: Priča se o "ad hoc" grupama kao o nekoj novotariji, a izgleda da ih je tada bilo više? Ili su bile bolje? Ili su možda imale bolju medijsku podršku?

DENDA: Jeste, bilo ih je dosta i mnogo se pisalo o njima.

DANICA: Možda... možda zato što su bile onako malo inovacija u to vreme. Do tada nije baš bilo slučajeva da se mladi umetnici "samoorganizuju" i izvan institucija rade, kao što smo se mi organizovali, prvo u Pozorištu Dvorištu, a posle u Artu.

DENDA: Postojala je i ona grupa u SKC, zaboravih kako su se zvali...

LUDUS: Ipak, bilo je i ranije ono Rasovo (ili Ravasijevo?) pozorište, u dvorištu Kapetan Mišinog zdanja, deset ili 15 godina pre vašeg Dvorišta.

DANICA: Da ali nisu tako nicali kao pečurke, kako su nicali krajem sedamdesetih.

DENDA: Publika! Mislim da je tajna u publici. Publika je i u Pozorištu Dvorištu bila zbilja fenomenalna! Oni su ostajali na onim klupama, onim klupama za parkove što smo imali kao gledalište, još dugo posle predstava i družili se sa nama. Razgovarali o tome šta im se sviđa, a šta ne. I bili su potpuno iskreni.

DANICA: Ali i pre predstave obavljalaš da smo mi sa bakljama, maskirani i kostimirani išli po gradu i animirali tu publiku, da smo ih vodili u Dvorište, da su išli za nama.

DENDA: Da, pre početka *'Kaligule'*, kad smo te jedva spašavali da te ne otmu (smeh)... Tako je bilo režirano. Tražili smo Kaligulu po gradu, pa smo se vraćali u Dvorište da igramo predstavu...

DANICA: Išli su za mnom i sledećeg leta, pre *'Dva viteza iz Verone'*, mada to nije bilo režirano. Ja sam prosto na Knez Mihajlovoj kupovala kukuruz koji mi je bio važna rekvizita za predstavu, što sam smislila da mi je neophodno za lik, a ljudi su išli za mnom sve do u dvorište... Nije tad bilo ovih ogromnih bilborda i televizijskih reklama. Radila je mund reklama. Pa ako nas je neko gledao on je to pričao drugima, a drugi trećima...

DENDA: Jako je važan i taj entuzijazam sa kojim smo radili u tom Dvorištu...

LUDUS: Mislim da entuzijazam i danas postoji kod mladih ljudi, ali imam utisak da imaju teži prolaz.

DANICA: Pa sve ih je više na sve manjem prostoru i užasno je teško da dobiju šansu. A kad dobiju šansu, ako nisu svesni toga i ako je ne iskoriste istog trenutka...

LUDUS: Da li si baš sigurna da ste vi dobili šansu ili ste je napravili sami?

DANICA: Izgleda da smo je prvo napravili sami, a onda su nam dali (smeh).

DENDA: Činjenica je da su u to vreme pozorišta bila puna. Mislim, radna mesta su bila popunjena. Nisu im trebali mladi glumci.

LUDUS: I moglo bi se reći - zatvorena?

DENDA: Da, zatvorena za mlade. Neposredno pre nas izašlo je nekoliko odličnih klasa i popunilo sva mesta. Aca Berček, Dragan Nikolić, Miki Manojlović, Voja Brajović, Milan Erak, Dača Lazović i mnogi drugi odlični tada mladi glumci već su bili zvezde, a bili su tek nešto malo stariji od nas. Bili smo pretendenti za iste uloge i teško da smo mi tu baš imali neke šanse. Što je nama na neki način bila otežavajuća okolnost i da smo samo čekali priliku nisam siguran da bi ona stigla. Mislim da smo je ipak sami napravili, generacijski, jer je to stvarno bio jedan period kad su pozorišta bila puna i prilično zatvorena. Odnosno, nisu imali potrebu za novim mladim glumcima, jer su već imali odlične još uvek mlade glumce i glumice.

DANICA: U pravu si.

LUDUS: Onda ste vi praktično kao Minjina klasa svi došli u Buhu?

DANICA: Da Danica je igrala *'Divno čudo'*, gde ja nisam...

DANICA: U stvari nismo baš došli svi zajedno kao klasa, ali smo svi igrali u Buhu. Denda više pamti nego ja. To *'Divno čudo'* je bila predstava govornih egzibicija, govornih bravura... Radio je naš profesor dikcije Brana Đorđević, a to je bio njegov fah... radio je s nama razne



Od inspicijenta Mihaila Kepe Todorovića dobili smo precizne statističke podatke o Dragoljubu Dendi, prvaku Pozorišta 'Boško Buha': od 1978 godine kada je prvi put zaigrao u Buhu, u predstavi *'Sve priče liče'*, do 31.12.2006. odigrao je u matičnom pozorištu 62 premijere i 2800 repriza! Pred oko milion pozorišnih gledalaca! Ovdje nisu uračunate Dendine uloge i predstave koje je imao izvan matičnog teatra, pa ni ovih desetak pomenutih u našem intervjuu. 27. 1. 2007. u 13 sati nije došao na pozorišnu slavu Svetog Savu, jer je imao tempreaturu 38,5 ali je tačno u 18.30 stigao na zakazani intervju i na probu - sa istom tom temperaturom! Možda je to ključ za glumca koji traje?

one brzalice, začkoljice za decu koje smo mi morali stvarno onako onomatopejski, skoro muzički da radimo.

Brana je mnogo polagao na govor i dikciju, a mi smo se kao klasa prekalili u tv seriji *'Bio jednom jedan car'* gde smo igrali pored velikih bardova kao što su Pera Kralj, Pera Banićević, Ljuba Tadić... ma ne znam ko sve nije bio od velikana.

DENDA: Oni su bili naratori i menjali su se kroz epizode, a mi smo bili stalno tu i odslikavali smo priče koje su oni pričali.

DANICA: Tako smo se mi tu uz najbolje učitelje izvežbali i stvarno smo bili jedna od jačih klasa koja je na tom govornom planu, na planu književnog govora, narodnog govora, dijalekata, žargona, poezije... mogla sve.

LUDUS: To je bilo još u vreme kad se govorilo sa scene, pa čak i sa televizije?

DANICA: (smeh) Tako je. Jako se pazilo na govor, ali stvarno zahvaljujući najviše Dr Brani Đorđeviću, tako da onaj ko je imao sreću da bude njegov student... mi smo se čak i družili s njim.

DENDA: Bio je istovremeno i strog pedagog i veliki drugar, kome si uvek mogao da se obratiš za pomoć. Uvek. Bez obzira na to šta si i za koga radio, mogao si doći kod Brane i tražiti pomoć, savet... sve što ti treba.

DANICA: Stvarno sam uživala u tom radu sa Branom i u toj predstavi, ali posle toga nisam igrala u Buhu jedno 15 godina, sve do ispitne predstave Juga Radivojevića *'Viktor ili deca na vlasti'*.

DENDA: U kojoj ja nisam igrao...

LUDUS: Ti si Denda došao u Buhu u angažman pre nekih četvrt veka i od tada igraš prosečno 25 predstava mesečno, skoro 250 godišnje...

DANICA: Ja nemam takvu statistiku...

DENDA: Pa nemam ni ja. Nama je to Kepa inspicijent povadio i sabrao, a mi smo se oduzeli (smeh)... Stvarno sam i ja bio iznenađen.

LUDUS: Znaš li još nekog glumca sa tako ubitačnim tempom igranja?

DENDA: Ne znam. Nisam znao ni da je moj tempo takav (smeh).

LUDUS: Profesor Minja Dedić je vodio računa o vašem angažmanu i plasmanu. On i danas 28 godina po završetku škole prati vaš rad. Ipak, u početku ste igrali i besplatno i pod nemogućim uslovima...

DANICA: On nas je učio, i to je jako bitno, da ne treba da gledamo šta se koliko plaća već da gledamo svoju šansu i svoj zadatak u datim okolnostima.

DENDA: I da se izborimo...

DANICA: Da, za svoje mesto i da budemo primećeni. Uvek je govorio da nije bitno koliko ljudi ima u sali. Dovoljan je jedan jedini da primeti koliko vrediš. I govorio je da uvek treba davati maksimum od sebe.

LUDUS: Ali se priča da je imao neprijatan običaj da sedne u prvi red sa svojim perlama i da maksimalno nervira glumca, pa da posle svrati da ti čestita što se nisi dao iznervirati i što si izdržao...

DANICA: Jeste.



Nismo uspeli da nađemo statističke podatke o Danici Maksimović. Poznato je da je dugo bila prvakinja Teatra na Terazijama kao član "četveročlane bande" - miljenika publike, u kojoj su osim nje bili: Tanja Bošković, Rade Marjanović i Milenko Pavlov. Za naslovnu ulogu u predstavi matičnog teatra, 'Lukrecija' u režiji Jagoša Markovića, osvojila je i Sterijinu nagradu, što je samo jedna u nizu nagrada koje ima. Pozorište je napustila posle sukoba sa tadašnjom upravom oko 'Hamleta' u kome je igrala majku svom klasnom kolegi Envaru Petrovciju. Igrala je na skoro svim beogradskim scenama. Sa sadašnjom upravom TNT je u normalnim odnosima i povremeno ponovo igra na matičnoj sceni. Ovih dana možete je gledati i u predstavi 'Ko se boji Virdžinije Vulf', koju sa Lanetom Gutovićem i dvoje mladih kolega igra u Slavija teatru.

konstruktivna. Danas kao da pri upisu nije baš prejaka, ali je zato po završetku školovanja ubitačna i destruktivna.

DENDA: Baš tako.

LUDUS: Kad biste mogli, šta biste promenili na već pređenom putu?

DANICA: Ništa. Ne gledam u prošlost, samo u budućnost. Provlačila sam se kroz život i kroz profesiju svim snagama... ali bitno je da traješ.

DENDA: Eto, tu rečenicu sam sad hteo da kažem! Glumac mora da traje.

DANICA: Lepo je što evo ovako, makar i posle toliko godina mogu da radim sa čovekom kome verujem, koji će mi iskreno reći šta misli i kome ja mogu da kažem istinu. Koji će mi pomoći i kome ja mogu da pomognem da nam rad bude radostan. Nas je profesor učio da govorimo istinu jedni drugima. Čak nas je terao na časovima da iskreno govorimo u lice i stvari koje baš nije prijatno ni reći, ni čuti... On se pri tome nije mešao, nego bi nam samo na kraju rekao "Ti si bio u pravu, a ti nisi. Ti do određene mere, a ti samo u onoj stvari..." I učio nas je da se ne ljutimo kad nam neko kaže svoje mišljenje, ma kakvo da je.

DENDA: Da, morali smo da dajemo primedbe jedni drugima, što je bilo jako teško i vrlo nezahvalno...

LUDUS: Nezahvalno, ali potrebno. To se ranije radilo na svim otvorenim i kontrolnim probama, a sada imam utisak da plivamo u nekim lažima. Svi klimaju glavom, a pljuju iza leđa. I jedno i drugo, bez argumenata.

DENDA: Zvuči kao anegdota, ali je istina. Danas uglavnom ljudi uđu u garderobu i kažu: "Svi ste slatki. Odlično, a ko je radio kostim. Kostim je božanstven!"

LUDUS: Možda kostimografu kažu "Sladak ti je kostim, a ko ti je ono u njemu? Sjajan je!" Vraćam se opet na mlade koje ovakav odnos sigurno zbunjuje. Dragoceno je, pogotovo dok si mlad i nisi najsigurniji, kad ti neko kaže konkretno šta je bilo dobro, a šta baš i nije. Iz toga možeš nešto naučiti, a šta znači slatko? Puslica? Krempita? Pri tom, mladi više vole da su ljuti...

DANICA: Radila sam sa mnogo mladih ljudi koji su vrlo zahvalni kad im iskreno kažeš šta misliš. Na primer, ove četiri divne mlade glumice sa kojima sam igrala u 'Lisicama', one su sve želele da čuju moje mišljenje. I ne samo moje, naravno. Iznadilo me i koliko Katarina Radivojević želi da sasluša i da uči i da se i dalje usavršava...

LUDUS: To je normalno, ali nije normalno da im se to ne pruža. I nije jasno odakle tolika površnost i licemerje? Od straha?

DANICA: Od žurbe. Svi nekud trče, žure, sa snimanja, na probe, tamo, ova-mo. Nemaju vremena da se udubljuju. Nemaju vremena za kvalitet.

LUDUS: A nemaju čak ni dovoljno kvantiteta koji bi prešao u kvalitet.

DANICA: Najvažnije pitanje je: kuda jure? Šta jure?

LUDUS: Osnovno obeležje ovog vremena je - ubrzanje. Možda je došlo do prekoračenja brzine življenja?

DENDA: Tačno. Prekoračenje brzine življenja.

DANICA: Trenutno imam jedno pet tekstova kod kuće na čitanju, ali izgleda da ni u jednom neću zaigrati, što je jako teško...

LUDUS: Ali si pristala da igraš u diplomskoj predstavi mlade rediteljke što je jako lepo. Velika je sreća kad mlad reditelj ima za svoju diplomsku predstavu ovaj kalibar glumaca, što je takođe vrlo retko. Većina ne može da dođe ni do režije ni do glumaca... kao što mnogi glumci neće da se bace na "klincima".

DANICA: Ja ovako rezonujem: ako mi uđemo sa iskustvom i znanjem, a mladi ljudi sa entuzijazmom i energijom, onda moramo naći put do pravih

vrednosti. Mislim da je dobro kad se izmešaju generacije i kad svako pruži najbolje što ima. Jako je teško kad početnici rade sa početnicima.

LUDUS: Ali vi ste baš tako počinjali, s početnicima.

DENDA: Jesmo, ali niko ne kaže da je bilo lako. Rekli smo samo da je bilo lepo. Slažem se sa Danicom.

DANICA: Ako smo fleksibilni i slušamo jedni druge naći ćemo pravo rešenje.

DENDA: Mladi su za nas osveženje. To je povezano sa rečenicom "glumac mora da traje". Dolaze mladi reditelji i treba s njima da radimo.

DANICA: Meni je izuzetno zadovoljstvo kad me mladi reditelj vidi u svojoj podeli. Kad od hiljade glumaca koliko nas ima vidi baš mene. Ja uvek pitam "A zašto baš ja, jel neko odbio?" To je prva moja rečenica, pitala sam i Uroša Stojanovića kad me tražio za film. A on kaže "Ne, ne, ja sam Vaš fan, gledao sam 'Lukreciju' pet puta..."

DENDA: Osećaš se dobro kad neki mlad čovek od npr 27 godina, kao ovaj momak što je kod nas radio 'Orela', prati tvoj rad i želi da saraduje. Bilo mi je drago kad mi je ponudio tog mletačkog Dužda...

LUDUS: Mada nije baš kralj, ali je neki vladar bar...

DENDA: Haha. Ali to znači da sam na istoj talasnoj dužini sa skoro duplo mladim čovekom, što je uvek dobro. Ili Koka. Pa ovaj Dušan Petrović on je radio 'Čovek, zver, vrlina' kao diplomsku u Atelju. Igrali smo Tika Stanić, Bane Zeremski, Beta Đorevska i ja. Atelje je prihvatio i predstava je išla 10 godina.

DANICA: Ja sam mislila da ćeš ti u Atelje da pređeš, da ćemo mi tamo da se nađemo... Igrala sam dosta sa klasnim kolegama. Sa Sonjom u 'Slaviji', sa Enverom u onom "čuvenom" 'Hamletu', a sad mi je drago da sam ponovo s tobom u istoj predstavi.

DENDA: A meni je žao što nemamo neku lepu, veliku zajedničku scenu...

DANICA: Imamo jednu, ali malu...

LUDUS: Eto šlagvorta za ono što sam htela da pitam. O partnerskim odnosima na sceni. Obično se pominje reditelj, ponekad pisac, a zapravo je partner glumčev jedini pravi oslonac, na sceni. Kako doživljavate scenski partnerski odnos?

DENDA: Mi, kao partneri razmišljamo slično...

LUDUS: Pričajmo o partnerskom odnosu uopšte. Ima partnera koji prime "loptu"...

DENDA: Ima koji ne prime...

DANICA: Ili prime, a ne vrate.

LUDUS: Ima onih koji puste da "lopta" prođe...

DENDA: Da, to je najveći problem, i jako je neprijatno, neinspirativno, ne-kreativno i sebično...

DANICA: Najbitnije je da se partneri međusobno slušaju. Šta god... onda se možeš snaći... Jer ako ja igram neki svoj film u svojoj glavi, a partner igra neki drugi, onda tu nema zajedničke igre. Evo, ja sam sinoć na probi insistirala kod jednog mladog kolege, i on je shvatio iz trećeg vraćanja scene, da mora da igra na mene.

DENDA: Pa nemaš na koga da igraš nego na partnera... Ali ima onih koji stvarno, stalno igraju svoj film i ne obraćaju pažnju na partnera. Sa njima je jako teško...

DANICA: Moraš diskretno, pažljivo... Ja sam sinoć išla preko rediteljke, preko Staše, ali može i na neki drugi način. Posle probe, u garderobi... Važno je da partner skapira i da mi zaigramo zajedno. Divno je kad se to desi, ali se na žalost, događa da se i ne desi... izađe i premijera, igramo reprize, a nikad se ne nađemo...

DENDA: Događa se da godinama tako igramo, što biva vrlo mučno.

DANICA: Da. To je kao kad kod kuće nešto vežbaš i kao zamišljaš partnera a njega nema... samo što je još gore... tu je, a nema ga... pa džaba ti onda što ste zajedno na sceni (smeh).

LUDUS: Ne možeš ni loptu dobaciti nekome ko je odsutan, a kamoli misao ili emociju...

DENDA: Kad govorimo o generaciji, gledam danas Danicu, nismo toliko dugo igrali zajedno, a uopšte se nije promenila. Ista je kao pre, stalno nešto traži, proverava, konta, istražuje, smišlja, isprobava sa punom energijom, angažmanom i koncentracijom... Potpuno posvećeno. Isto tako i ja radim.

DANICA: Pa normalno, stalno razmišljam o zadatku, liku, o situaciji, o partneru i njegovoj reakciji... I uvek se presvlačim za probu. Uvek. Nikada nisam stala na scenu u svojoj privatnoj garderobi.

DENDA: Ni ja. Nikada. Uvek imam radne majice i neke pantalone ili gaćerone u kojima se preznojavam. Zavisim od toga šta treba da igram.

DANICA: Kad se dogovorimo sa rediteljem i kostimografom oko budućeg kostima, ja nađem nešto što mi slično funkcioniše i uvek se presvučem pre probe. Ako ništa pogodno nema u pozorištu ja donesem od kuće, ali te stvari onda više ne smatram svojim privatnim stvarima, nego one pripadaju probi.

DENDA: Ja sam navikao da to sredim sa našim garderoberkama. S njima se dogovorim šta mi treba i one mi nađu.

LUDUS: Poznato je da ti Danice ponekad napraviš kostim iz svog ličnog bogatog privatnog "fundusa" i da često ideš na predstave, maltene sa koferima.

DANICA: Istina je. Nosim i svoju šmiku i nakit, ali ja to više ne smatram svojom garderobom. To je postao kostim koji više privatno ne oblačim i nema veze što ga često nosim kući na pranje i peglanje. Kao što sam već rekla, ja smatram da svi u svakom smislu treba da uložimo najviše što možemo u projekat. Ako dođemo do pravog rezultata, onda nije bitno ko je koliko uložio, a ako ne dođemo... opet nije bitno ko je koliko dao. Onaj ko je uložio više, ne gubi više. Svi gubimo podjednako ako nismo pronašli dobar rezultat. Kao što svi dobijamo u slučaju uspeha.

Dušica Kosačević

DEČIJA SCENA

'CRVENKAPA' U LONDONU

Pozorište 'Pinokio' gostovalo je u Londonu od 9. do 13. februara sa predstavom 'Crvenkapa' Igora Bojovića, u režiji Juga Radivojevića. Gostovanje je organizovano u saradnji sa Srpskim društvom u Velikoj Britaniji. Predstava je namenjena deci uzrasta od 3 do 12 godina, a kroz igru i smeh pomaže im da private neke, ne baš prijatne, događaje u životu. Zasnovana na poznatoj bajci ova priča govori o Crvenkapi čiji su roditelji razvedeni. Pozorište je sa ovom predstavom gostovalo u Parizu i na festivalu u Rjaznu (Rusija), a na Susretima profesionalnih pozorišta lutaka Srbije predstava je osvojila nagradu za animaciju i najbolji tekst.

M.J.



KAMEN ZA POD GLAVU



U Narodnom pozorištu



U Ateljeu 212



U kraljevačkom pozorištu

Iz ljubavi prema mojim najmilijima, koji su me nadahnuli da napišem dramu 'Kamen za pod glavu', i iz poštovanja prema vrednim saradnicima i odanoj publici, imam veliku obavezu i žarku želju da podelim sa svima neka važna saznanja vezana za ovaj tekst.

Ova drama je, kao što je već poznato, moj diplomski rad na Fakultetu dramskih umetnosti. Napisana je na četvrtoj godini dramaturgije u klasi profesora Slobodana Selenića. Ideju za tekst dobila sam jedne svetle noći krajem oktobra 1975. godine u kući Živka Karalazića, u Krunskoj 24. Najveći deo drame napisala sam u Polju, kod Raške, u kući mojih roditelja, na imanju moje prababe Anice Vučetić, a završila je, krajem maja 1976. godine, u kući Zorke Vuković, u Mutapovoj 9, iz crkve Svetog Save i temelja sadašnjeg Hrama.

Kada je "Kamen za pod glavu" premijerno izveden u Ateljeu 212 20. decembra 1977. godine doživeo je veliki uspeh. Najveća zasluga pripada reditelju Milenku Maričiću. Njegova izuzetno uzbudljiva, zanimljiva i odlična predstava, izazvala je ogromno interesovanje i pokrenula mnoga pitanja. Svi su želeli da znaju: "Šta znači kamen za pod glavu?... Odakle dolazi taj naslov?... Kakva je to poetska slika, figura, ili metafora?... Kakav je to arhaični spoj od nekoliko reči?"

Bila sam premlada i potpuno zatečena svim ovim pitanjima, i odgovarala sam koliko sam znala. "Moja baba Milunka Todorović, majka moje majke, imala je običaj da, pre spavanja, pre nego što bi utrnula lampu, pita dedu, pa i mene, da li hoćemo još nešto za pod glavu?"

Niko nije bio zadovoljan ovom dugom recitacijom. Moja majka mi se, čak, i rugala, jer sam prečesto spominjala tu svoju babu: "Da li ti umeš bilo šta drugo da kažeš?! Uхватила si se za babu k'o pijan za plot. Baba, baba, baba!"

Bila sam zbunjena. Slutila sam, kao i svi, da se iza tog naslova krije neko dublje značenje, a odgovor nisam znala. Bila sam posramljena, a pomoći nije bilo ni od kud. Često sam pokušavala gledajući u tekst da odgonetnem tih nekoliko reči. 'Kamen za pod glavu' je deo replike, koju izgovara Vučko Vučetić, otac porodice. On opominje svog sina Novaka da ne prodaje zemlju, i ona doslovno glasi: "Ela, ela! Al' nemo' da zaboraviš da ostaviš kamen za pod glavu!". Bila je to opomena, upozorenje, pouka. Razumela sam da se najdublje značenje kamena vezuje za zemlju, koju su u to vreme mnogi potpuno bezumno, bahato i neodgovorno prodavali. Pošto sam patrijarhalno vaspitana da volim zemlju i smatram je najvećom svetinjom, ja sam čitav ovaj problem u tom smislu i razrešila. I tu sam stala.

Godine su prolazile. "Kamen za pod glavu" je postao deo istorije pozorišta, a ja sam, zahvaljujući nekom dobrom providenju, sasvim nenadano, od "one koja je imala babu", postala "ona koja ima svog Svetog Sarvu". Dogodilo se to jednog majskog dana 1983. godine u Studenici.

Ondašnji Iguman studenički, Otac Jovan, sasvim slučajno, me je pozvao na veliki Simpozijum, koji je organizovao Institut za književnost, na temu - Platonizam u srpskoj književnosti. Među predavačima su bili njegovi najuvaženiji članovi: Doktor Dimitrije Bogdanović,

Miroslav Pantić, Svetlana Slapšek, a učestvovali su i Njegovo Preosveštenstvo vladika Amfilohije Radović i vladika Atanasije Jevtić, koji je tom prilikom održao nezaboravno predavanje o Svetom Gligoriju Palami. Njegovo tumačenje Aristotelove definicije tragedije, koje je izneo u okviru svog predavanja, pamtiću celog života, kao i moj neobičan susret sa njim.

Pošto sam stigla dan uoči Simpozijuma, iz zahvalnosti prema domaćinima, želela sam da im pomognem. Jelica, domaćica Manastira, je to s radošću prihvatila, zadužila me da spremim trpezariju i ukrasim je ružama.

Dok sam obuzeta rezanjem ruža stajala u porti, sasvim sama i u potpunoj tišini, ugledala sam u jednom trenu, kao u polusnu, nekog čudnog monaha na zapadnoj kapiji. Imao je monašku rizicu, a vojničko držanje. Neodoljivo me je posećao na nekog srednjovekovnog viteza. Nikada ga pre toga nisam videla. Napravio je nekoliko laganih koraka, a onda je izveo niz lakih i brzih, skoro gimnastičkih, skokova, kakve prave one male devojčice na Olimpijadi, i nestao u Velikoj Bogorodičinoj crkvi. Ja sam premrla i poželela da se sakrijem za žbun. U najvećem čudu slušala sam kako poje. Pevao je, pevao i pevao. Bože moj! Njegov glas je ispunio celu crkvu i izašao u portu. Slavio je Gospoda, pozdravljao Svetitelje, Svetog Simeona i Svetog Savu. Nisam mogla da se pomerim... Ni slutila nisam da je to jedan od najvećih služitelja u našoj crkvi, i najbolji teolog.

Vladika Atanasije Jevtić je prošao pored mene, ali me nije video. Nestao je u nekim vratima Konaka. Sledila sam se od strahopoštovanja. Nikad ga nisam upoznala, ali ga oduvek smatram svojim najdražim učiteljem.

Eto, u tom času, kao retko kad, bila sam na pravom mestu. Bila sam okružena najvećim poznavacima književnosti, filozofije i teologije. Bila sam okružena ljudima koji su, sad to pouzdano znam, znali sve o kamenu za pod glavu, znali sve ovo što ja trideset godina mukotrpno otkrivam i sakupljam.

Bila sam u Studenici u kojoj je Sveti Sava napisao Žitije Svetog Simeona Mirotočivog, a u kome je pisao: "Naš sveti manastir ovaj, kao što znate, kao pusto mesto beše - lovišta zverova behu. Došavši, pak, u lov gospodin naš i samodržac, vladar sve Srpske zemlje, Stefan Nemanja, lovljaše ovde, i dopade se njemu da u pustom ovom ovde mestu podigne manastir ovaj, na pokoj i na umnoženje monaškog čina."

Srećom, među učesnicima Simpozijuma je bio i neki advokat iz Beograda, tek da me podseti zašto sam i ja tu. Dok smo razgovarali između dve crkve, pitao me je, kao i svi: "Odakle Vam taj neobičan naslov?", ali, za razliku od drugih, koje je to isto interesovalo, on me je uputio na "Žitije Svetog Simeona" od Svetog Save, gde piše da je Sveti Simeon Mirotočivi sahranjen sa kamenom za pod glavu. Uspela sam da se prisetim žitija, ali ne i da primim, od tog neobičnog Glasnika, spasonosni glas, i on je, kao zlaćani dukat, bućnuo u neki nevidljivi bunar. Na taj zvuk, ja sam se samo malo lećnula, i to je bilo sve....

A bio je to jedan sasvim poseban trenutak... Ja bih sada lagala kad bih rekla da sam ga prepoznala i da sam u tom času zapevala onu predivnu pesmu Desanke Maksimović "O poreklu"....

Ja znam ko sam po zvonu što sa zadužbina nemanjićkih peva, po jasnosti njegova glasa, po tome što me od Studenice do Mileševa, pradedovi gledaju s ikonostasa i što svaki u ruci drži hram. Ne da nisam zapevala, ja se nisam ni potrudila, kad sam se vratila u Beograd, da pronađem žitije Svetog

Simeona i pažljivo ga pročitam. Od tog događaja bila sam samo malo zbunjena, i to je bilo sve.

Srećom, iz Studenice nisam otišla praznih ruku. Ponela sam sa sobom dve velike slike: dva najveća bisera našeg srednjovekovnog freskov slikarstava, Belog anđela, skinutog sa manastirskog zida u Mileševi, i Hristovo raspeće, skinuto sa manastirskog zida u Studenici. I ne znajući krenula sam u susret Svetom Savi, u svoj novi život, "birajući veru kao najveću ljudsku vrlinu". U "Kamenu za pod glavu", koji sam izronila iz najvećih dubina srpskog zaborava, imala sam čvrst oslonac.

Usledile su mukotrpne godine teškog duhovnog uspinjanja. Korak po korak, molitva po molitva, iz dana u noć, iz noći u dan, iz sna u san, pričest po pričest, čudo po čudo... Ne bih da prepričavam ono što se ne može prepričati, i da opišem ono što se ne može opisati, i zahvatam rečima ono što se rečima ne može zahvatiti...

Kad sam progledala, preda mnom se otvorilo "Žitije Svetog Simeona" od Svetog Save i ja sam pročitala:

"Jedanaestog dana tog meseca videh ga kako se sprema za odlazak i rekoh mu:

"O, blaženi gospodine Simeone! Evo već blagi tvoj sprema se ishod u pokoj tvoj. Da, već slušao sam kako si blagoslovio nasledstvo svoje, ali i sada svoj poslednji blagoslov daj im!"

A on, podigavši ruke, počeo sa suzama govoriti:

"Trojice Sveta, Bože naš, slavim te, i blagosiljam te, i molim te i dočaravam te, jer po treći put blagoslov dajem nasledstvu mom! Gospodine Svedržitelju, Bože otaca naših, Avramov, Isakov, Jakovljev i semena pravednog, sačuvaj ih i ukrepi u državi bivše vladavine moje, i pomoć Presvete Bogorodice i moja, ako i grešna molitva, neka je sa njima od sada i do veka. A zapoved predašnju dajem im: Imajte ljubav među sobom! A ko od njih odstupi od onoga što sam im naredio, gnev Božiji da proguta njega i seme njegovo!"

A ja sam na sve to rekao: "Amin!"

Kada je došao dvanaesti dan toga meseca, reče:

"Čedo moje, donesi mi Presvetu Bogorodicu, jer takav imam zavet, da pred njom ispuštim duh svoj."

I kada je bila ispunjena zapovest, i veče kada je nastupilo, reče:

"Čedo moje, učini ljubav, položi na me rasu, koja je za pogreb moj, i spremi me potpuno na sveti način, kao što ću i u grobu ležati. I prostri rogozinu na zemlju, i položi me na nju, i položi kamen pod glavu moju, da tu ležim dok me ne poseti Gospod uzeti me odavde."

A ja, sve ispunivši, učinih što mi je on zapovedio. A svi mi gledasmo i plakasmo gorko, gledajući na ovom blaženom starcu takva neiskazana Božija providenja. Jer kako je i ovde, u državi svojoj, molio u Boga i dade mu, tako ni do ovoga časa ne htede ni jedne stvari lišiti se duhovne, već sve Bog ispuni njemu.

Jer, zaista, braćo moja ljubljena i oci, čudo beše gledati: onaj od koga bojahu se i treptahu sve zemlje, taj izgledaše, kao jedan od tudinaca, ništavan, rasom obavijen, ležeći na zemlji, na rogozini. I kamen mu pod glavom, i svima klanajući se, i skrušujući se, i moleći od svih oproštaj i blagoslov.

A noć kad nastala, pošto su se svi oprostiti i bili blagosloveni od njega, otidoše u ćelije službe vršiti i nešto malo odmora okusiti. A ja sa jednim jerejem, koga ostavih sa sobom, provedoh kod njega svu tu noć. A ponoć kada bi, utiša se blaženi starac, i više mi nije govorio. A kada bi jutro, a započeo pojanje crkveno, odmah prosvetli se lice blaženog starca, i okrenuvši se ka nebu, reče:

"Hvalite Boga među svetim njegovim, hvalite ga i na utvrđivanju sile njegove!"

A ja mu rekoh: "Oče, koga vide te govoriš?"

A on, pogledavši me, reče mi:

"Hvalite ga i na silama njegovim, hvalite ga i po premnogoj vladavini njegovoj!"

I ovo rekavši, odmah, prebožanstveni duh svoj ispustivši, usnu u Gospodu.

A ja, pavši na lice njegovo, plakah gorko dugo časova, i ustavih, blagodariv Bogu što sam takav kraj video ovog prepodobnog muža."

Kad sam pročitala ovaj tekst, našla sam se u čudu. Pitala sam se, gde sam bila ja do sada? Gde su bili moji roditelji? Gde su bili moji učitelji, nastavnici, profesori, scenografi, kostimografi, kompozitori, šminkeri, garderoberi, krojači, obučari i svekoliki pozorišni svet, i uopšte svi, kritičari, publika, novinari... Bilo mi je više nego jasno da je ovaj "kamen za pod glavu" sasvim nestao iz našeg kolektivnog pamćenja...

Izučavajući Jevrejsku mitologiju, a zahvaljujući, pre svega, tumačenjima Davida Goldštajna, pronašla sam potpuno objašnjenje "kamena za pod glavu". David kaže da se doslovno značenje "kamena" u legendi o Jakovu vezuje za hram. Zato je ova legenda veoma važan deo Svete liturgije i crkvenog pojanja.

"I Jakov otide od Virsaveje idući u Haran.

I dođe na jedno mjesto, i ondje zanoći, jer sunce bješe zašlo; i uze kamen na onom mjestu, i metnu ga sebi pod glavu, i zaspao na onom mjestu.

I usni, a to ljestve stajahu na zemlji a vrhom ticalu u nebo, i gle, anđeli Božiji po njima se penjahu i slažahu;

I gle, na vrhu stajaše Gospod i reče: ja sam Gospod Bog Avrama oca tvojega i Bog Isakov; tu zemlju na kojoj spavaš tebi ću dati i sjemenu tvojemu;

I sjemena će tvojega biti kao praha na zemlji, te ćeš se raširiti na zapad i na istok i na sjever i na jug, i svi narodi na zemlji blagosloviće se u tebi i u sjemenu tvojemu.

I evo, ja sam s tobom, i čuvaću te kuda god pođeš, i doveću te natrag u ovu zemlju, jer te neću ostaviti dokle god ne učinim što ti rekoh.

A kad se Jakov probudi od sna, reče: zacijelo je Gospod na onom mjestu; a ja ne znam.

I uplaši se, i reče: kako je strašno mesto ovo! Ovdje je doista kuća Božja, i ovo su vrata nebeska.

I usta Jakov ujutru rano, i uze kamen što bješe metnuo sebi pod glavu, i utvrdi ga za spomen i preli ga uljem.

I prozva ono mjesto Vetilj, a prede bješe ime onome gradu Luz.

I učini Jakov zavjet, govoreći: ako Bog bude sa mnom i sačuva me na putu kojim idem i da mi hljeba da jedem i odijela da se oblačim;

I ako se vratim na miru u dom oca svojega, Gospod će mi biti Bog;

A kamen ovaj koji utvrdih za spomen biće dom Božji; i što mi god daš, od svega ću deseto dati tebi."

Ako se doslovno značenje "kamena za pod glavu" odnosi na hram, i duhovnost uopšte, onda nije čudo što je moj Vučko Vučetić baš taj kamen prepručivao svom nerazumnom sinu Novaku. Pitanje duhovnosti je jedno od najvećih pitanja u ljudskom životu. Verovati ili ne?

Ono što je moderna civilizacija potpuno odbacila i prezrela, bilo je nezamislivo i strašno za sve stare narode. Oni su znali koliko je duhovno zakržljao čovek opasan čovek. On je opasan po sebe, po svoje bližnje i po čitavu zajednicu.

Poruka Vučka Vučetića je zato velika, strašna i večit.

Milica Novković

NA KRILIMA POZORNICE

Znate li za onaj osećaj duboke ispunjenosti i oduševljenja, za onaj tren kada se smeh i suze pretvaraju u jednu nit koja vam veže srce i ne pušta ga dugo posle tog trenutka? A da li ste ikada osetili kako vam dlanovi rumene dok pokušavate da nadjačate ekstatičnu masu, a u stvari se samo stapate u istu, praveći gromoglasan aplauz? Ovaj osećaj je vrlo redak i malo je onih koji ga mogu probuditi. To je jedinstveno osećanje koga mi pamćenje skriva negde u dubini duše, to je neka inspirativna snaga koja je lebdela u mojoj blizini, a koja i sada iz mene isijava dok ovo pišem. Teško da je iko mogao to učiniti pre njega. Taj mag, to čudno biće još čudnijeg sveta, zove se glumac, heroj pozornice, Nebojša Dugalić.

Andeoskim licem, bistrinom svoga pogleda i iskrenošću svoga srca na krilima velike pozornice doleteo je i u tom času zarobio moju pažnju. Držanjem duhovnika, nevinošću deteta, mudrošću filozofa, stao je na drevno mesto i uz pristanak Talije ponudio svoj dar. Tim hramom veština hodao je gotovo kao da je sa njim srastao, kao da se u njemu ujutru budi, a noću odlazi na počinak, nečujno, samo njemu znano.

Za njega 'život je san', čas je gospodar, a čas sluga, čas ga dvore, a čas gaze, kao kameleon on se prurušava spreman da bude ono što mora, ne gubeći, pritom, očaravajući osmeh koji pleni. On je knez ruski, plod velikog uma, obolevog Dostojevskog.

Za neke 'idiot', bolešljivi sanjar, zaljubljeni aristokrata, a za mene čovek stvarnosti, nesrećnog usuda i neshvaćene misli. On plače, kleči na kolenima, on umire, on se ponovo rađa i sve to pred mojim očima i očima onih kojima je učinio tu čast da budu svedoci njegove igre. Znao je on sakriti se, tako vešto, ali ni pod maskom koju skrojio neke vredne ruke nije mogao izbeći moj čvrst pogled, jer te plave oči se ne zaboravljaju. I dok se samo moj smeh prolamao velikim teatrom i dalje je za mnoge bio neotkriven.

I dok se čuo žamor, neverica, zapitkivanje ko se krije iza vela jednog Šekspirovog komedijasa, ja sam uspeła još jednom sebi da priznam 'zadivljena sam!' i to mi je bilo dovoljno. I dan danas pri samoj pomisli na taj prizor na licu mi se izvije osmeh, a prošlo je toliko vremena.

Hodao je on i Andrićevim neprohodnim tunelima mračnih vremena, otkrivao je smisao njegovih genijalnih rečenica

uzdižući ih na nivo univerzalnosti, istorijske realnosti, ali i večnosti. Kroz njegovo biće prelamali su se andrićevski arhetipovi koje je otelotvoravao i udisao im život. Stajao je na pragu proklete avlije koja guta sve duše koje makar i zavire u nju, nemilosrdno je ganjao vernike, nevernike, najsvirepije ubice, uboge i neuke, starce i mlade. Nadgledao ih je očima u kojima se krije zlo čovečanstva.

Kao u starom pozorištu senki, on je taj koji povlači konce, a proste duše su samo marionete koje on pokreće svojim surovim prstima. On je majstor igre koji nam dočarava tragediju ovozemaljskog života.

On poput Šeherezade koja priča svoju priču u zamenu za spasenje, govori o misteriji zlatnog runa, on je pesnik pozornice, sveučitelj naroda. On, poput vajara koji svojim veštim prstima pravi figure od komada gline, sa puno ljubavi i strpljenja gradi svaki lik, do najsitnijih detalja prodire do suštine i razotkriva je. Lakoća kojom se on nama obraća samo je površinska, samo prozirna tkanina pod kojom leže sati i dani.

Skriveni trenuci kojih se samo on seća, a koji čine njegov tajni svet. Pojavom svojom pleni, glasom daruje mir, pročišćuje i osvaja. Ali, opet, tako skrom-



no deluje njegovo biće daleko od pozornice, daleko od ljudi, kostima, teških zavesa, kao da mu se gubi svaki trag dok mu senka negde zamišljeno luta.

Njega, čini se, ne oduševljava pozorište kao mesto gde se stiče slava, mesto gde se čovek uzdiže do neverovatnih visina, a čiji glas putuje i širi se tako brzo i tako efektno. On, nasuprot ekcentričnosti i narcisoidnosti kojima su mnogi glumci skloni, ističe neku drugu dimenziju ove božanske veštine. On uvodi potpuno novu estetiku i pristup koji odmah pada u oči. Mene je upravo fascinirala ta njegova originalnost i samosvojnost, poput leptira već oformljenih krila, on stoji nasuprot onih koji to tek treba da postanu, čiji ciklični put tek treba da počne. Ako se nekom i učini da stvaralački opus ovog heroja scene nije velik, to je onda zato što nisu svesni koliko on sebe ulaže u svaki svoj umetnički rad. Dugotrajnost njegovih ostvarenja potpuno je fascinantna.

On svaku svoju pozorišnu igru započinje kao da mu je prvi put, bez preterivanja, za glumce čestih improvizacija, a najlepše od svega je što on uvek nudi nešto više, uvek neki novi doživljaj. Bilo da se sa dubokom empatijom i metičkom snagom obraća iz ugla nekog klasičnog, ili pak modernog junaka, on se savršeno uklapa u okvire i jednog i drugog. Sa velikim oduševljenjem ga publika prihvata i kao čoveka koji ima 'govornu manu', zavodnika bez premca koji skriva svoj pravi identitet zarad nekih viših ciljeva, ili kao mladog novinara žute štampe koga obuzima dokolica, ravnodušnost i prihvatanje usuda, tako tipičnih za naše vreme i koji se uklapa u srpsku tragikomičnu sliku. Sve su ovo njegova lica. Sa svakim od njih se susreo i na prvi pogled ih zavoleo.

Kako je vreme prolazilo ovaj heroj pozornice se polako povlačio iza plišanih zavesa, sve ređe stupao na 'daske koje život znače', a sve više skrivao strast prema pozorištu koje je nekim novim pristupom polako osvajalo ovaj prostor. Predstave svedene na kratku formu, više komercijalnog nego umetničkog karaktera sve više gube poverenje, ne samo magova pozorišne umetnosti kao što je on, nego i brojne publike kojoj i ja pripadam.

Moram priznati da me je to ražalostilo u tolikoj meri da su se i moji pohodi ka tom hramu umetnosti i prosvetljenja proredili i da mu se ne radujem kao pre. Ali,

to naravno ne znači da se on u potpunosti povukao, da se odrekao onoga što mu dušu leči, to je samo tren, između dana i noći, svetlosti i tame, smeha i plača, kada se on odmara i posvećuje svom unutar-njem biću. Možda je to onaj tren kada se prikuplja neka nova energija koja će zablistati na nekoj od brojnih scena ne kojima će nastaviti svoju davno započetu igru. Za ono vreme koje je uskraćeno ljubiteljima njegove pojave i umeća, on se marljivo rađeći posvećivao mladim naslednicima. Kako je samo nesebična njegova duša! Odlučan da svoj dar podeli sa drugima u dobu kada im je to najpotrebnije, da ih podučiti i prosledi knjigu znanja i velike veštine kojom se on tako uspešno služio. Ako u tome uspe, ako im prenese bar delić onoga što u sebi čuva, biće više nego dovoljno, ispuniće svoj zavet. Ja mu na tom putu želim i više od onoga što je postigao na pozornici, kako bi to veliki F.M. Dostojevski rekao "Stvarnost se ne iscrpljuje postojećim, najveći deo stvarnosti postoji u obliku tajne..."

Ana Stjelja

KONKURS ZA ESEJ O GLUMCU

Povodom održavanja pozorišne manifestacije Glumačke svečanosti "Milivoje Živanović" Kulturno-prosvetna zajednica opštine Požarevac raspisala je konkurs za "Esej o glumcu"

Očekuju se radovi koji do sada nisu objavljivani. "Esej o glumcu", potpisan punim imenom i prezimenom, trebalo bi poslati do 20. marta na adresu: Kulturno-prosvetna zajednica opštine Požarevac, Ulica Jovana Šerbanovića br.1, 12000 Požarevac, sa naznakom - Za konkurs. Organizator konkursa imenovaće žiri koji će proglasiti najuspešnije radove i dodeliti nagrade - prvu (10.000 dinara) i plaketa Zlatno pero), drugu (8.000) i treću (5.000). Žiri će, pored nagrađenih radova, odabrati još do pet eseja koji će, uz nagrađene, biti objavljeni u književnom časopisu 'Branicevo'. Rezultati će biti objavljeni do 1. aprila ove godine.

M.J.

PREMIJERE

DVE FEME, FINE BEZ DILEME

Za razliku od prošle sezone kad su bili na ceni lažovi, odnosno kad je izvedeno 5 ili 7 premijera po Sterijinoj 'Laži i paralaži', ove sezone su u modi 'Pokondirene tikve'. U februaru se u Beogradu pojavile jedna i po Fema, ali ni jedna, ako je verovati medijima, nije pokondirena! Tačnije, pojavile su se dve, ali je prva, ona koju igra Vesna Čipčić, u sopstvenoj produkciji, dopola kikindska, a samo otpola beogradska. Dok je druga, koju u Narodnom igra Olga Odanović u režiji Jagoša Markovića, skroz beogradska. Povodom obe mediji su se raspricali i raspisali kako uopšte nisu stereotipno protumačene kao pokondirene žene, već naprotiv, obratno i originalno, kao nesrećne žrtve patrijarhalnog sistema, koje samo žele malo slobode, lepote i života... Možda valja podsetiti medije da prvo tumačenje NIJE STEREOTIPNO nego STERIJATIPNO. Tako je napisao J.S.P. Čak i u naslovu! A ni drugo tumačenje nije baš toliko novo ni revolucionarno, jer su na sličan način (zabeležite isti ti ili slični mediji!) branili Femu Jelisaveta Seka Sablić i Egon Savin u istom tom Narodnom pozorištu, još pre desetak godina. Dok je još pre frtalj veka (ili manje-više) isto to učinio i Egonov profesor Dejan Mijač! Neki tvrde da je jedini problem tih ondašnjih predstava bio što ne bejahu smešne. Što se može desiti svakoj komediji... ali ako joj se desi - nije komedija. Mada su i tada neki tvrdili kako smeh uopšte nije merilo komedije. Ne nudeći ništa drugo kao merilo. Plač, na primer.

Pošto je, dakle, još pre frtalj veka otkriveno da Sterija nije znao šta je napisao (kao što je Čehov bio u zabludi da su njegove drame - komedije!), nego to bolje znaju pametniji... onda bi se danas moglo smatrati da je upravo ovo drugo tumačenje postalo stereotipno. Tj. ovo da je Fema jedna fina ženica, a ne smešna žaba što je digla nogu... Te ispada da bi danas bilo strašno originalno i ponovo-novo kad bi neko protumačio Femu baš onako kako je napisana. Što bi, naravno, bilo deplasirano! Ozbiljno! Jerbo je sirota Fema, sa svojim pomadama za od rintanja ispucane ruke, sa svojom čežnjom za mirisnijom i čistijom odećom od stare i usmrđene domaćinsko-kožarske, te sa svojom žudnjom za boljim društvom i za nekoliko stranih reči i rečenica - čista nepatvorena, stopostotna naivka! Prava princeza-udovica, prema današnjim pokondirenim tikvetinama sa silikonskim sisama, plastičnim kandžama, šarenim sočivima, punjenim usnama, prepovoljenim ušima, porculanskim zubima, tatuima, bodipirsinzima, liftingovanim licima i liposukciranim strukovima i butinama! Koje su in u muvingu i livingu po bekstejdžovima, fešnikovima i forvardovanim meilovima!

Ne procenjujemo, znači, kakve su ove nove dve predstave nego - kakvo je ovo naše vreme. Jer, po svemu sudeći, ne otimaju se klasici nama, nego se mi otimamo njima! Pošto, jadni, nikom drugom i ne možemo da se otmemo! Ne znamo kako bi danas komunicirao bačuška Gribojedov, ali mu je naslov 'Teško pametnom' zastrašujuće aktuelan!

M.O.



NOVA SCENA ČEKA PREDSTAVE

U Poslovnom centru zgrade NIS Naftagasa u Novom Sadu, popularnoj "kuvajčanki", nalaze se dve sale koje su zbog svojih tehničkih mogućnosti vrlo zanimljive upravnici odvažnijih pozorišta. Iako su neki od upravnika, posebno beogradskih, već upućeni u njihove reference, "Ludus" je na licu mesta i sam proverio o kakvim je scenama reč, a domaćin nam je bio Bog-

dan Cerović, glavni inženjer Poslovnog centra:

U Velikoj sali, koja je multimedijskog tipa, mogu se održavati pozorišne predstave, koncerti, promocije knjiga, prezentacije, kongresi, savetovanja... Ona je površine 207 metara (širina 17,7 metara a dubina 11 metara), dok je površina scene 21, 56 metara kvadratnih, a

širina 18 metara. Otvor portala je 6,12 metara.

Scenski rekviziti mogu se iz kamiona izneti na lift platformu koja teret potom donosi direktno na scenu. Za publiku postoji poseban ulaz, nezavisno od glavnog ulaza u zgradu Poslovnog centra. U parteru Velike sale može da stane 258 gledalaca, a na balkonu još njih 97. U okviru sale, između ostalog, postoje i

četiri kabine sa opremom za simultano prevodenje.

Odmah pored ove sale je Mala sala, ona je konferencijskog tipa i može da ugosti 96 gledalaca. Obe sale su klimatizovane, opremljene najsavremenijim svetlosnim i audio aparatima i u njima sve radi. Ispred njih je, inače, hol koji takođe može da "igra" za predstavu.

Kvaliteti obe sale već su provereni tokom nekoliko muzičkih i drugih scenskih programa a, između ostalog, i na prošlogodišnjem Sterijinom pozorju čiji je

simpozijum teatrologa održan upravo u ovom prostoru.

Cerović kaže da su vrlo raspoloženi da ugoste sva odvažna pozorišta, ali i umetnike s njihovim solo projektima. Sve informacije o scenama u okviru Poslovnog centra NIS Naftagas i mogućim gostovanjima zainteresovana pozorišta mogu dobiti na mail:

poslovni.centar@nis-naftagas.co.yu ili na telefone:

021/481.3485 i 021/481.1111

Kontakt osoba je Aniko Lerinc.

S.M.

VESELO SAHRANJEN "VRLI NOVI SVET"

Novosadsko pozorište/Ujvideki szinhaz proslavilo 33 rođendan!

Šta: Sahrana

Čija: mjuzikla "Vrli novi svet"

Kakva: uz ciku i smeh do suza!

Akteri: Glumci i publika

Gde: Novosadsko pozorište/Ujvideki szinhaz

Kada: 27. januara

Povod: 33 rođendan

Ovo su koordinate nesvakidašnjeg pozorišnog događaja koji se u Novosadskom pozorištu/Ujvideki szinhaz zbilo 27. januara. Njime je, naime, proslavljen 33 rođendan ove kuće.

Već tradicionalno, predstavu koju skidaju s repertoara ansambl ovog teatra

sahranom ispraća u istoriju. Ovoga puta red je došao na mjuzikl "Vrli novi svet" koji je po čuvenom romanu Oldusa Hakslija, na muziku Mačaja Varkonjija, pre nekoliko sezona režirao gost iz Mađarske Viktor Nad.

Sahrana je izgledala ovako: glumci Novosadskog pozorišta, sa kolegama iz Subotice, te studentima mađarskog odelca AU u Novom Sadu, prateći osnovni tok predstave čijoj sahrani publika prisustvuje, dotičnu obilato filuju replikama, scenama, situacijama, zapletima i komentarima iz nekih drugih - aktuelnih i starih predstava, ali i dosetkama iz pozorišnog bifea i privatnog života samih glumaca.

"Vrli novi svet" bivao je tako na momente "Noć dželata", "Ples na pra-

znik Lunase", "Kosa", "Knjiga o džungli", "Priča o komunizmu za umobolne"... a zapravo sve ono što smo u u međuvremenu, po Hakslijevom predviđanju, postali - pa još malo gore!

Glavni ceremonijal majstor sahrane bio je glumac Danijel Husta, a u urnebesnom stampeu na sceni su mu duhovito asistirali: Aron Balaž, Emina Elor, Tamaš Varga, Andor Nemet Kovač, Gabor Pongo, Atila Madar, Irena Abraham, Terezija Figura, Suzana Janković, Livija Banka, Silvija Križan, Atila Nemet, Judit Ferenc, Istvan Kereši, Edit Farago, Atila Giric, Agota Ferenc, Melinda Ješkov, Žuzana Kalman Mezei,

Čaba Rablovski...

S. Miletić



Sahranijanje predstave (Foto: Branko Lučić)

MILICA KRALJ, JOŠ JEDNOM U BANJA LUCI

Nakon velikog uspeha predstave "Gospoda ministarka" u režiji Milice Kralj, Narodno pozorište RS u Banja Luci poverilo je novi projekat ovoj beogradskoj rediteljki.

Riječ je o komadu "Madam San Žen" (Madame Sans Gene) francuskih autora Viktorijena Sardua (Victorien Sardou) i Emila Moroa (Emile Moreau), na kojem Milica Kralj radi sa banjalučkim ansamblom od 10. januara.

U naslovnoj ulozi je Nikolina Đorđević, dok su u ostalim rolama Aleksandar Stojković, Boris Šavija, Ljubiša Savanović, Sandra Ljubojević, Vedrana

Mačkić-Zubović, Zoran Stanišić, Miljka Babić-Brđanin, Koviljka Šipka, Danilo Popržen, Snježana Štikić, Slobodan Perišić, Đorđe Marković, Boško Đurđević, Ognjen Kopuz, Zoran Erkić, Dejan Zorić, Radenka Ševa i Mirza Jakšić.

- Da je priču o San Žen pisalo neko drugo pero, tipa Nušića, ona bi možda ličila na Živku, ali u ovom slučaju ona je ta oko koje su ministarske gospode i gospoda, i svojim čistim srcem ona ih pobeđuje. Volim komade koji puštaju glumcima da pokažu maksimum i ovde imamo niz odlično napisanih likova tako

da glumci mogu te epizode vrlo dobro da razigraju i iznesu. Malo manje glumaca igra nego u "Ministarki" i podela ansambla pokazala se kao dobra već na prvim čitačim probama. Očekuje nas još mnogo posla i nadam se da će publika dobiti pitku predstavu koju će zavoleti i gledati više puta. - tvrdi rediteljka Kralj.

Premijerno izvođenje predstave "Madam San Žen" na velikoj sceni Narodnog pozorišta RS u Banja Luci, najavljeno je za početak marta, što je i prvi projekat NP RS u ovoj godini.

Vanja Stevanović

STOGODIŠNJIKA NASTANKA RADIO APARATA

U posleponoćnoj emisiji posvećenoj filmskim temama Prvog programa Radio Beograda Milan. D. Špiček je prezentovao svoje letnje susrete sa Petrom Kraljem: u opuštenu atmosferu (zbog koje, valjda, snimak nije bio savršen) ovaj dramski umetnik je - pretvarajući svoje odgovore u kratke i zanimljive monologe - pripovedao o svom školovanju i glumačkom stasavanju, o značaju bifea i kafana za umetnički društveni život. Ovakve glumačke ispovesti mogle bi i morale pružiti zahvalnu građu radijskim dokumentaristima, a zadovoljstvo i nova saznanja slušaocima. Nešto drugačiji, zimski susret priredio nam je Špiček na istim tim talasima 15 dana kasnije: 20.01.2007. popularna emisija "Vreme sporta i rasonode" jednim delom je emitovana iz Subotice, a tekstove o ovom gradu na severu naše zemlje dostojanstveno, toplo i duhovito interpretirao je dramski umetnik i pesnik Milan B. Mihailović zvani Caci, bez obzira na to hoće li i dalje raditi u matičnoj radio stanici, ili kako najavljuje, na Radio Indeksu. Od M. D. Špičeka - i kad se ne saglašavamo sasvim sa svim njegovim voditeljskim postupcima - očekujemo još iznenađenja vezanih za glumce

i pozorišni život. U jutarnjim i vremenjskim i tematski povezanim emisijama II programa "Radiovizor" i "Kult pres" poklonica Talije Miška Knežević nas je u prvoj polovini januara zajedno sa svojim sagovornicima obavestavala o radu i planovima i problemima zrenjaninskog, kikindskog i subotičkog pozorišta. Drugi poklonik pozorišta, Dragoljub Bokonjić je, kroz razgovor sa Miloradom Mićom Berićem predstavio nišku lutkarsku scenu.

Vest da je na Božić 2007. u svojoj 98. godini života preminula Nevenka Urbanova i da je, po sopstvenoj želji, sahranjena u krugu najbližih i bez pompe, slušaoci su doznali sa neznatnim zakasnenjem. U "Kult presu" su kratko predstavljene prilozi tim povodom objavljeni u dnevnoj štampi, a u večernjoj emisiji iz kulture Prvog programa "Deset i po" urednik i pesnik, Bratislav Milanović, jezgrovito i pregledno se osvrnuo na životni put ove žene koja je obeležila čitavu epohu našeg glumišta, posebno na četrdesetogodišnje angažovanje u beogradskom Narodnom pozorištu.

Već 15.01.2007. Milja Milosavljević nas je prikovala uz radio-prijemnik, da

opet s radošću slušamo znamenitu emisiju "Kod dva bela goluba" što se svakog radnog dana emituje na Prvom programu u 21 sat. Uz adekvatan doprinos Ivana Jagodića, zapravo nam je prikazan svojevrsni portret Nevenke Urbanove, dobitnice "Dobričinog prstena" 1984. godine. Okosnicu ovog portreta čini ranije snimljen i sačuvan razgovor ove umetnice sa mladoom kolegicom Bosiljkom Boci, glumicom koja je "Nevenočku" gledala još kao studentkinja i koja joj je postavljala pitanja znalački i zanimljivo, a dobijala potpune i pažnje vredne odgovore u kojima je neposredno osvetljen deo naročito međuratne istorije našeg teatra. Ovaj radiofonski portret bio je dobar uvod i valjana opomena da pročitamo knjige Nevenke Urbanove, ali je taj portret podsetio slušaoca na onu dirljivu emisiju o Bosiljki Boci emitovanu u istom serijalu 17. XII 1999, a za čiju realizaciju su takođe zaslužni Milja Milosavljević i Ivan Jagodić.

Slušajući ovu emisiju o Urbanovoj, prisećali smo se i serijala "Pozorišni radio letopis" Đorđa Đurđevića emitovanog na II programu pre nekoliko godina, a posebno emisije o Dobrici Milutinoviću.

Poslednji sat 18.01 na Prvom programu ispunila je emisija iz serijala "Gosti iz prošlosti" posvećena legendarnoj Živani Žanki Stokić. Uz izvanredni izbor muzike Snežane Filipović, uz rediteljsko i uredničko vodstvo Vladimira Putnika, tekst Žike Brankovića o Žanki intepretirao je Milan Milosavljević. Emitovani su nam stari, nesavršeni, a ipak tako dragi snimci Žankinih tumačenja odlomaka tekstova Brane Cvetkovića (o ženskom pravu glasa) i Branislava Nušića ("Put oko sveta", kada je Julišku igrala Žanka, a gazda-Jovanču Micića Čiča-Ilija Stanojević). Kao da se pred našim očima pojavila ta neposredna, dinamičnom i životnim realizmom ispunjena umetnica "basnoslovnog telesnog raskošja i raspusnog temperamenta", ali i njena skromna i blagodarana sluškinja Magda koja joj je podigla spomenik.

2007. se u svetu obeležava kao stota godina otkad je pronađen radio (druga je priča da li se istoričari nauke slažu o deset najzaslužnijih za taj dragocen pronalazak).

Jubilej će biti prilika i za rad i za praznovanje. Sava Ristović je u "Klubu dva" II programa 17.01. ugostio mr Pre-

draga D. Stamenkovića, glavnog i odgovornog urednika Dramskog programa Radio Beograda, koji se osvrnuo na ovaj jubilej, na Vitomira Cileta Bogića - prvog našeg glumca koji je neki umetnički tekst pročitao pred mikrofonom, na nešto manji broj premijera u Dramskom programu, na apstraktne forme sve od "Vremena sporta i rasonode" na Prvom, pa do "Eksperimenata i ostvarenja" preraslih u "Radionicu zvuka" na III programu. Ne zaboravivši da slušaoce podseti na brojne međunarodne nagrade predstavnika Dramskog programa, Stamenković je najavio bar dve konkretne premijere. Jedna od njih upriličena je iste večeri, 17.01.2006, u atipičnom terminu na III programu. Reč je o složenom delu "Zdravica radiju" poznatog našeg radiofonskog i pozorišnog stvaraoča, u ovom slučaju autora i reditelja Arsenija Arse Jovanovića.

Atipičan termin uslovljen je činjenicom da je delo emitovano preko satelita i da ga je direktno (dakle, u isto vreme) prenosilo 15-ak radio stanica, članica Evropske radi-difuzne unije.

Mr Ranko Burić

BEOGRADSKI REDITELJI ZAPOSTAVLJAJU NOVOSADSKJE AKADEMCE

Ime i prezime: Slavica Vučetić
Rođena: 2.12.1982./Novi Sad
Obrazovanje: Diplomirala glumu na AU u Novom Sadu, u klasi profesora Ljuboslava Majere. Zbog proseka 9,70 dobila nedavno nagradu kao najbolji diplomac!

Visina/težina/boja kose i očiju: 168 cm/50 kg/tamno smeđa/braon

Dosadašnji angažman: "Buđenje proleća" u produkciji Studentske unije Srbije koje je igrano u SNP-u. Prvo iskustvo na profi daskama i veelika trema, ali i velika želja, veliki rad i velika radost! Na trećoj godini Akademije - predstava "Sigurna kuća" u SNP-u. Od 2005. godine u Pozorištu mladih u Novom Sadu uloge u predstavama: "Čarobnica iz Ulice Bonžur" (Gran prix na Lutkarskom festivalu u Sarajevu), "Palčica" (nagrada "Milena Sadžak" za najboljeg mladog glumca na 38. Susretu profesionalnih pozorista lutaka Srbije u Zemunu), "Instant seksualno vaspitanje" "Začarana pahuljica" i "Mala sirena".

Zašto si odabrala glumu?

Oduvek me privlačila. Kao srednjoškola sam od budućih kolega čula kako je gluma veliki rad na sebi i to mi se dopalo kako zvuči. Da učim nešto, da pružim nekome zadovoljstvo, katarzu, kritiku, možda samo osmeh... a u isto vreme da mnogo, mnogo dobijem...

Jesi li pristalica audicija i da li odlaziš na njih?

Jesam. I uvek odlazim na njih, iako još uvek spadaju u vrlo retku pojavu kod nas i ponekad je vrlo teško saznati za njih. Zapravo, nekoliko uloga sam i dobila na audiciji.

Da li bi zbog uloge otišla u manji grad i pod kojim uslovima?

Nemam nikakve umišljene kriterijume. Na svakom projektu radom stičeš znanje i iskustvo. Rado bih prihvatila ponudu za rad u manjem gradu, za početak na nekom projektu, a ukoliko bi mi se dopali atmosfera i način rada, verujem da bih nastavila saradnju sa njima.

Imaju li diplomci umetničkih fakulteta iste šanse kao i diplomci drugih fakulteta?

Mnogo manje. Kako za rad i sticanje bilo kakve prakse, tako i za stručno usa-

vršavanje. Stipendije za mlade umetnike su jako retke i gotovo je nemoguće dobiti ih.

Imaš li još nekih talenata?

Pevam i igram, imam nekoliko godina staža u horu, časove plesa i nekoliko razreda osnovne baletske škole.

Da li bi se bavila i nekim srodnim poslom, voditeljskim, na primer?

Nisam sigurna za voditeljski posao, možda zavisi od vrste emisije. Primena pozorišnih tehnika i dramskih metoda u pedagogiji, psihologiji, kulturnom turizmu... To je nešto o čemu bojažljivo počinje da se govori i kod nas. Rado bih radila na projektima tog tipa i nameravam da se dodatno edukujem u tom pravcu.

Da li bi igrala u reklami?

Već igram i rado bih i dalje igrala u lutkarskom pozorištu i pozorištu za decu, ali i sinhronizacija i reklame, sve su to za mene glumački poslovi i volela bih da se oporabim i u njima. Naravno, kasnije se opredeljuješ za ono u čemu se najbolje osećaš.

Približavamo li se "američkom snu" u kojem glumci kelnerišu čekajući svoju šansu?

Bliženje "američkom snu", rad na drugim poslovima i slično me ne plaše. Naprotiv, tako ostaješ u kontaktu sa stvarnošću, običnim ljudima i njihovim problemima, a samim tim to možeš lakše i uverljivije da preneseš na scenu. Međutim, bilo bi lepo kad bi i neki malo pozitivniji aspekti zapadnog sistema - kastinzi, agenti, pa i veći honorari - postali praksa i kod nas.

Da li bi mogla da zaigraš u inostranstvu, na nematernem jeziku?

Govorim engleski, a nameravam da obnovim i nemački, tako da verujem da bih mogla da pokušam i u inostranstvu, mada, nisam sigurna da li bih baš gradila karijeru tamo. Svakako bih otišla na neko stručno usavršavanje, na primer u Veliku Britaniju.

Da li mlad glumac, koji nije zvezda, može da preživi od svog rada ili preživljava uz pomoć roditelja?

Teško da može da preživi. I ja, kao i većina mojih kolega, još uvek zavisimo od pomoći roditelja.



Slavica Vučetić (Foto: B. Lučić)

Da li su reditelji i upravnici pratili rad tvoje klase? Jesu li gledali bar diplomsku predstavu?

Rad klase baš i nisu pratili, ali jako mi je drago što su na diplomskoj predstavi prisustvovali kolege iz SNP-a i Pozorišta mladih. Nažalost, čini mi se da beogradski reditelji - pozorišni i filmski - zapostavljaju studente novosadske Akademije.

S.Miletić

VAŽNO JE DA SE MLAD GLUMAC NIKAD NE PREDA

Dosadašnji angažman: Najvažnija mi je predstava "Na Dnu" po Maksimu Gorkom u kojoj sam dobio najveću ulogu do sada. Rad je bio težak jer sam dobio jednu od glavnih uloga i bio sam malo uplašen, ali zahvaljujući rediteljevom strpljenju i kolegama koji su mi pomogli, do kraja rada sam se osećao baš super.

"Ludus" utisak: Izuzetan "Na dnu", što daje nadu da će takav biti i na vrhu! Zašto si odabrao glumu?

Dve godine pre nego što sam upisao Akademiju počeo sam da se bavim pozorištem, ali tada nisam razmišljao da će to biti moj poziv, jer sam znao da nemam toliko znanja o pozorištu. Međutim, na sugestiju jednog reditelja i drugara odlučio sam da odem na prijemni.

Kako si prošao prijemni? Jesi li prethodno pokušavao da upišeš neki drugi fakultet?

Nisam probao drugi fakultet. Iako sam prvobitno hteo da upišem Višu elek-

tronehničku školu u Subotici, kad su mi rekli da probam na Akademiji, odmah sam zaboravio druge studije. Prijemni na Akademiji je trajao nedelju dana, bilo je teško, dobili smo dosta zadataka, ali prošao sam od prve.

Da li mladi iz umetničkih porodica imaju veće šanse, ili su možda "politički povezani"?

Možda mogu da imaju neke veze na prijemnom ispitu, ali do kraja četvrte godine, ili još pre, sve se iskristališe...

Kakve šanse imaju diplomci umetničkih fakulteta u odnosu na kolege drugih fakulteta - ekonomije, prava, elektronike, jezika?

Imaju istu šansu: ako neko ima talentat i jako je vredan, onda samo još sreća nedostaje.

Pozorište, televizija ili film?

Pozorište, naravno! Tamo radim i zavoleo sam ga, ali sam istovremeno

otvoren za nove izazove, kao što su televizija i film... I njih bih probao.

Da li bi pokušao da radiš svoj posao u inostranstvu?

Bih, recimo u u Mađarskoj, jer znam jezik. Znam malo i engleski i rado bih otišao negde da probam da igram i na tom jeziku jer verujem da bih tako još bolje naučio jezik.

Da li mlad glumac, ako nije zvezda, može da preživi od svog rada ili mu je potrebna već osigurana egzistencija?

Ja još ne mogu da živim od sopstvenog rada. Roditelji mi pomažu, ali verujem da će, ako se zaposlim, sve izgledati drugačije...

Da li bi igrao u pozorištima za decu, u lutkarskim pozorištima, u reklami?

Opobao bih se u svim vrstama pozorišta. Glumac mora sve da iskusim.

A u reklami bih, istinu da kažem, igrao samo zbog para jer se iz nje baš i ne može mnogo naučiti.

Da li mlad glumac mora nešto sam da uradi na svom plasmanu ili je dovoljno da čeka dok ga ne pozovu?

Mladi glumac MORA da radi na svom plasmanu jer njega još niko ne poznaje toliko. I mora što više da bude u vidokrugu drugih pozorišnih reditelja i direktora, a direktori bi morali da daju šansu mladim glumcima da pokažu šta znaju na sceni.

Šta nismo pitali, a važno je za ovu rubriku?

Važno je da se mlad glumac nikad ne preda. Mladi glumci treba da imaju snagu, kreativnost i moraju da se izbere za sebe. To je jako teško jer je ovaj posao velika borba. Ali, ako se radio od srca, onda se to pretvara u uzbudljivu igru.

S. Miletić



Zoltan Širmer

Ime i prezime: Zoltan Širmer
Rođen: 24.8.1984/Senta
Obrazovanje: Imam još jedan semestar na AU u Novom Sadu, klasa Đerđa Hernjaka
Visina/težina/boja kose/očiju: 181cm/80 kg/braon/zelene

režiji Veselke Kunceve iz Bugarske. Igrao je i koreodramu "Bal" u režiji Vere Obradović i Olivere Ježine.

Imaju li mladi iz umetničkih porodica veće šanse?

Imaju, već u samom startu, već na prijemnom ispitu. Pogotovo na FDU gde u velikom procentu studiraju deca slavni ili uticajnih... Pretpostavljam da ljudi koji čine komisiju i koji ih primaju misle da mladi iz takvih porodica, u kojima je jedan roditelj umetnik, ili oba, moraju imati talenta i uspeha kao i njihovi roditelji. Ili ih prosto već poznaju još iz detinjstva, što čini kriterijume manje objektivnim. Nekad to ispadne dobro, jer ima deca, odnosno mladih umetnika, koja uveliko prevazilaze svoje roditelje. Ali se često pokazalo i kao pogrešno. Na žalost, sa marketinške strane je dobro da u predstavi igra neko sa "zvucnim" prezimenom bez obzira na kvalitet njegovog rada.

Na primer, sa zvucnim prezimenom Petrović? Da li bi radio slobodan projekat?

Ne baš Petrović...(smeh) doduše i nas Kneževića ima onoliko... Voleo bih da radim slobodan projekat na sopstvenu inicijativu ukoliko sopstvena inicijativa ne podrazumeva i sopstveno nalaženje sredstava za projekat.

Ali ona baš to podrazumeva...

Da. Mada u poslednje vreme smo svedoci da velika sredstva ne obezbeđuju i veliki uspeh, bilo da je u pitanju film ili pozorište. Naravno mislim da nam je kinematografija na ivici egzistencije. Možda je potrebno izvršiti "decentralizaciju" srpskog filma i izvesti ga izvan područja Beograda. Narod se malo i zasitio stalno istih lica po televiziji i bioskopu. Voleo bih da mogu da dokažem da se i sa minimalnim ulaganjima može postići veliki uspeh, ali je još uvek problem u Kragujevcu doći i do tih minimalnih sredstava.

Koji medij preferiraš?

Pozorište. Zato što glumac mora da ima dom. Matičnu kuću koja će mu biti prioritet, kojoj će biti lojalan, gde će se usavršavati, održavati stvaralačku kondiciju, graditi karijeru. Mislim da je vrlo

važan i stalni kontakt sa publikom koji postoji samo u teatru. Televizija i film spadaju u kategoriju dodatnih poslova u okviru glumačkog zanimanja, barem kod nas. Voleo bih da učestvujem u nekom filmu ili TV drami jer me i to mnogo interesuje...

Šta misliš o menadžerskim agencijama koje su na zapadu uobičajene, a kod nas još nisu?

Mislim da bi bilo dobro da imamo menadžere i agencije, jer bi na taj način bilo manje lobaranja, a više ravnopravnosti. Uostalom, izbor bi bio mnogo veći, jer ovako se reditelji sete samo onih glumaca koje su već negde videli, a skoro nikad ne dolaze da gledaju kragujevačke ili užičke glumce. Najčešće se sete onih sa kojima su već radili, postigli neki uspeh i sa kojima imaju dobru komunikaciju. To je razumljivo i normalno, ali na taj način stalno gledamo ista lica. Pretpostavljam da bi agenti nalazili poslove za glumce kako na filmu tako i na televiziji, jer bi radili na procenat. Ako ništa drugo, bar bismo bili na vreme obavesteni o audicijama.



Mladen Knežević

Igraš i u pozorištu za decu?

U kragujevačkom Pozorištu za decu igram već 3 godine, radimo lutkarske i dramske predstave za decu, ali prvi mi je put da radim sa marionetama u predstavi "Bela nedelja", koju trenutno spremamo, tako da mi je veoma teško jer je u predstavi predviđena i koreografija našeg starog običaja što nije lako izvesti sa marionetama. Rad sa marionetama je posaban zanat koji upravo savladavamo moje kolege i ja. Srećom, režira Veselin Bojdev iz Bugarske, a poznato je da Bugari imaju prvoklasno lutkarsko pozorište. Uvek je dobro kad možeš još nešto da naučiš, pogotovo kad učiš od najboljih.

M. Dragaš

PRVIH DESET GODINA MADLENIANUMA



Danka Teodorović

Opera i teatar Madlenianum je svoju desetu godinu od osnivanja i osmu godinu od prvog izvođenja opere, obeležila otvaranjem Biblioteke 'Gojan Korunoski'. Tim povodom smo razgovarali sa Dankom Teodorović, direktorkom, koja kaže da je protekli period odredio Madlenianum kao opersku, teatarsku i baletsku kuću, i uspeo da formira predstavu o Madlenianumu u svesti posetilaca.

JUBILEJI

MLADIĆ OD 60 GODINA

Beogradsko dramsko pozorište postoji punih šest decenija. Dan pozorišta koji se obeležava 20. februara, ustanovljen je kao sećanje na prvu premijeru ansambla BDP, 'Mladost otaca', Borisa Gorbatova u režiji Petra S. Petrovića, izvedenu tog datuma. Počelo je kao prvo pozorište u ovoj regiji Evrope koje je na svom repertoaru imalo dela zapadnoevropskih autora. 1947. godine se zvalo Gradsko pozorište Beograda. Komedija 'Sumnjivo lice' u režiji Salka Repaka je prva predstava koja je odigrana u zgradi na Vračaru, 20. marta 1949. Sjajnu sezonu u pedesetih godina, kada se igrala 'Mačka na usijanom limenom krovu', T. Vilijamsa, zamenila je zabrana igranja Anujevog dela, 'Bal lopova', po naređenju 'od gore'. 1959. godine Gradsko pozorište je spojeno sa Humorističkim pozorištem i dobilo je naziv Savremeno pozorište, sa scenama na Crvenom krstu i Terazijama. Naziv Beogradsko dramsko pozorište dobilo je sedamdesetih godina. Po rečima Nebojše Bradića, upravnika, pozorište je imalo različite faze, uspone i padove, a sada se nalazi u stabilnoj fazi sa definisanim profilom.

U sedmu deceniju ova pozorišna kuća ulazi negujući savremene tekstove i sa dinamičnim planovima u domenu međunarodne saradnje, kao i novim premijerama. M.J.



"Mislim da smo uspeali da se pozicioniramo na mapi Beograda kao moderan teatar već uveliko u 21. veku. Od Kamernerne opere Madlenianum, osnovane u decembru 1997. god. kao Društvo građana ljubitelja opere, prerasli smo u veliku modernu opersku kuću koja u svom repertoaru ima i balet i dramu."

Biblioteka 'Gojan Korunoski' dobila je ime po prerano preminulom umetničkom direktoru Madlenianuma, poznatom dirigentu, pijanisti i kompozitoru. Uz Biblioteku Muzikološkog instituta SANU i Arhiv Narodnog pozorišta, ovo je treća ustanova koja će sakupljati zaostavštinu i nove legatke.

Biblioteka 'Gorjan Korunoski' će se proširivati donacijama koje u vidu knjiga i nota donira gospođa Zepter. To je matična biblioteka našeg teatra i u njoj se već čuvaju svi dokumenti, programi, plakati i snimci naših predstava. Tako će biti i sa svim budućim projektima. Biblioteku velikim delom čini i zaostavština našeg pokojnog kolege, maestra Gorjana Korunoskog, koju je skupljao celog života. Biblioteka će biti otvorena i za buduće eventualne legatke svih koji žele da nam se pridruže u ovom poduhvatu. Imamo nameru da fonoteku obogatimo značajnim brojem audio i video zapisa, te modernim tehničkim uslovima za preslušavanje i reprodukciju. Najvažnije je da je naša sredina dobila još jedno mesto u kome čuvamo bogatstvo naše tradicije otvoreno za stručnjake i ljubitelje, a nove generacije mladih mogu da prošire svoje vidike baš na ovom mestu.

U svetu, i u Evropi, se sredinom februara obeležava četiri veka opere. Kako se 'Madlenianum' za to priprema?

Madlenianum se sprema da napravi nsvakidašnju feštu koja će trajati čitavog vikenda od 16. do 18. februara. Shvatili smo da naši ljudi ipak razmerno

malo znaju o operi, njenoj istoriji, pa i o tehnici pripremanja jedne zahtevne operске predstave i da ćemo najviše uložiti u publiku ukoliko im približimo operu i demistifikujemo sve ono što je posetiocima odbijalo od ove umetnosti. Tokom tri dana očekujemo porodične posete našoj kući. Svi koji dođu moći će da zavire u scenografiju, originalne kostime iz predstava i vide kako se stvara opera, da oseate atmosferu iza kulisa, a najmlađi će učestvovati u kreativnim radionicama i gledati crtane filmove na muziku poznatih opera.

Tih dana Pariz će biti svetska prestonica opere uz učešće svih većih evropskih i američkih opera pod pokroviteljstvom francuskog Ministarstva kulture. Veoma je žalostno što, osim Madlenianuma, niko od pozvanih koji vode lokalni "rat" oko lokacija beogradske opere, nije se uključio u ovu veliku svetsku kulturnu manifestaciju.

Šta se novo sprema na dramskoj sceni?

Negujući predstave koje govore o slikarstvu, u prostoru našeg Bel Etagea priprema se komad Andreja Hinga, 'Burlaska o Grku'. Ovo je predstava o El Greku, jednom od najvećih slikara, a gledaoci neće uživati samo u režiji Anje Suše ili u glumi Nebojše Dugalića i ostalih glumaca, već i u El Grekovim slikama koje će predstavljati važne aktere same predstave. Seriju drame o velikim slikarima započeli smo prošle godine u susret velikoj meksičkoj slikarki Fridi Kalo povodom 100 godina od njenog rođenja, nastavljamo sa El Grekom, a u planu je i Mikelandelo. Na velikoj sceni u aprilu priprema se još jedan dramski projekat 'Damu iz Maksima' legendarnog kralja vodvilja, Žorža Fejdo.

Kao blistavu završnicu ove pozorišne sezone, sredinom maja priprema pre-

mijeru Pučinijeve opere 'Madam Baterflaj'

Za jesen spremamo i jedan veliki mjuzikl. Reći ću samo da je u toku potpisivanje ugovora sa autorskom agencijom iz inostanstva koja raspolaže pravima izvođenja, a reč je o trenutno najposećenijem mjuziklu u svetu.

Da li će se repertoarska politika pozorišta menjati u odnosu na dosadašnju?

Nema razloga da jednom pozicioniran teatar ozbiljnije menja svoju repertoarsku politiku. U saradnji sa novim umetničkim direktorom, Dejanom Miladinovićem, ta središnja žila kucavica Madlenianuma u ovoj i narednim godinama dobiće još mnoštvo arterija kroz koje će teći teatarska krv iste - moderne krvne grupe.

Na osnovu čega birate dramske naslove: po predlogu reditelja koji će raditi, kvalitetu teksta ili popularnosti?

Sve ove tri odrednice jedne predstave igraju podjednako važnu ulogu. Madlenianum je teatar koji za svaki komad angažuje najbolje i najeminentnije glumce, autorski tim i ostale učesnike u predstavi, te se podrazumeva da predstave koje se postavljaju na scenu moraju biti najvišeg nivoa. Gospođa Madlena Zepter, od samog osnivanja prve privatne opere i teatra na Balkanu imala je u vidu misiju, te otud ni jedna predstava koja se postavi u našoj kući ne sme da izneveri te plemenite umetničke ideje i visok artistski nivo koji se od nas očekuje.

Da li ste zadovoljni brojem posetilaca?

S obzirom na primetnu krizu posećenosti pozorišta i položaja Madlenianuma, moram kazati da je brojka od preko 30.000 posetilaca u prošloj godini zaista velika. Uzmite u obzir da u Madlenianumu, za razliku od budžetskih pozorišta, takoreći nema gratis-ulaznica, te da 30.000 posetilaca znači praktično i isti toliki broj prodatih karata.

M. Jurčić



PROLAZNO ILI VEČNO

Pozorište 'Zoran Radmilović' u Zaječaru obeležilo je 2. februara jubilej - 60 godina postojanja. Prva pozorišna predstava profesionalnog pozorišta u Zaječaru bila je premijera drame Jurija Mokreva 'Žita cvetaju' i od tada je odigrano 380 predstava. Miodrag Milosavljević je bio prvi upravnik Pozorišta Timočke krajine.

Svih ovih godina Pozorište je brižljivo negovalo dramski repertoar, sastavljen podjednako od najznačajnijih stranih i domaćih tekstova klasične, ali i moderne dramaturgije. Pozorište je osvajalo i mnoge nagrade na festivalima teatarskog stvaralaštva širom Jugoslavije.

1990. god. pozorište je promenilo naziv, negujući sećanje na svog sugrađanina, glumca Zorana Radmilovića. 1993. osnovana je fondacija 'Zoran Radmilović' i počelo je održavanje pozorišne manifestacije 'Dani Zorana Radmilovića'.

Jubilej je obeležen izložbom fotografija pod nazivom 'Prolazno ili večno' i premijernim izvođenjem predstave 'Burna noć', autora Jona Luke Karadelea, u režiji Krasimira Rangelova iz Bugarske.

M.J.

DECE I POZORIŠTA NIKAD DOSTA

Ovom predstavom je marta 2004. otvorena stalna scena.

2005 'Tom Thumb' (predstava na engleskom jeziku)

2006 'Tri junaštva Kraljevića Marka', Olivera Stamenković

2007 'Vuk i sedam jarića', Olivera Stamenković.

Svake subote u 17 časova izvode se predstave sa redovnog repertoara (slobodna prodaja ulaznica, cena karte je 250 dinara). Radnim danima se izvode predstave čiji su termini unapred prodati.

U predstavama igraju profesionalni glumci koji su angažovani i na drugim scenama beogradskih pozorišta: Miroslav Turajlija, Milan Antić, Dragica Ri-

stanović (Pozorište na Terazijama), Olivera Stamenković (SNP, Novi Sad), Goran Šmakić (Narodno pozorište Užice), Mariana Arandelović (diplomirana glumica Akademije umetnosti BK), Predrag Damnjanović (Boško Buha), Bojana Tušup (diplomirana glumica AU Novi Sad), Jelena Stojiljković (diplomirana glumica FDU), Saška Rašić (diplomirana glumica AU Novi Sad), Mirjana Bjeogojević Križan (diplomirana glumica AU Novi Sad), Marina Janković (profesionalni lutkar), Srđan Janković (dipl. glumac Akademije umetnosti BK), Srđan Ivanović (diplomirani glumac Akademije umetnosti BK).

Pozorište se finansira sopstvenim sredstvima i uz pomoć izdavačke delat-



Dečije pozorište "Čarapa" osnovano je 1996. u Kruševcu kao dečija scena "Teatra za" (Večernja scena je osnovana osamdesetih). Do 2000. teradi u sali Doma Sindikata u Kruševcu, kao jedino pozorište za decu u tom gradu. Za to vreme, izvelo je 11 premijera.

2000. god. prelazi u Beograd gde svoju stalnu scenu osniva 2004. u Kulturno-obrazovnom centru "Čukarica" na Banovom brdu, Turgenjevljeva 5, (u istoj zgradi se nalazi i bioskop "Palas Šumadija") u vlasništvu Valentine Čerškov i Novice Pavličića. Sala ima 200 mesta, klimatizovana je i komforna. U lepo uređenom prostoru foajea postoji Art galerija, gde roditelji u prijatnom ambijentu mogu da sačekaju svoje najmlađe, ukoliko žele da njihova deca samostalno pogledaju predstavu.

Na repertoaru ima devet predstava. To su (po redosledu nastanka):

2000 'Palčić', Karel Novak

2001 'Pinokio', Karlo Kolodi

2002 'Novogodišnja zavrzlama',

Olivera Stamenković

2003 'Basne i naravoučenija', po Dositeju Obradoviću

2004 'Da je Mića prao ruke', Nebojša Romčević



Pipi duga čarapa

nosti "Teatra Za", a finansijsku potporu dobilo je prilikom otvaranja scene 2004. kao i 2005. za izradu premijere "Tri junaštva Kraljevića Marka", od Sekretarijata za kulturu grada Beograda.

Pozorište "Čarapa" u svim predstavama ima elemente lutkarstva (lutke, maske). To je izraz za koji je ovo pozorište čvrsto repertoarski opredeljeno. Lutka, kao zajednički imenitelj dečije i pozorišne igre je zaštitni znak pozorišta. Jedan od osnivača pozorišta, počasni član, idejni tvorac i realizator većine predstava je eminentni scenograf i lutkar Boris Čerškov, koji je u svom plodnom umetničkom životu do sada realizovao 750 predstava, kao scenograf, lutkar ili kostimograf, od čega je gotovo polovina u pozorištima za decu širom Evrope.

Predstave su namenjene deci uzrasta od 2. do 10 godina. Veoma su pogodna za decu koja prvi put ulaze u pozorište (već sa 2. godine), jer u predstavama nema agresivnog zvuka, likovno su izuzetno prijemčive, NIKADA nema ničega strašnog, nečega od čega bi se deca mogla uplašiti.

Pozorište živi i polako, malim ali čvrstim koracima ide napred, rešeno da istraje, uprkos svim realnim teškoćama koja sva pozorišta imaju. Pre svega, zahvaljujući velikoj dozi optimizma i radosti koju svi "Čarapići" imaju u radu i atmosferi koja uvek u pozorištu vlada sa zaštitnim sloganom "Deca i pozorišta nikad dosta!"

Sanja Paunović

GLUMCI GOVORE



Izdavač: Kulturni centar, Niš, 2006.

Niški novinar i publicista Slobodan Krstić prevashodno prati područje pozorišne i filmske umetnosti. Autor je nekoliko teatroloških knjiga, a takođe je napisao i dve knjige posvećene filmskoj umetnosti - pre svega filmskim glumcima. S novinarom Branislavom Miltojevićem objavio je knjigu „Glumci za sva vremena“ 1990. godine, a 1995. sam je priredio knjigu „Glumci za sva vreme-

na 2“. U ovim knjigama predstavljeno je 40 glumaca - laureata na Filmskim susretima u Nišu, od osnivanja Festivala zaključno sa 1995. godinom. Reč je o glumcima koji su dobitnici raznih nagrada na niškoj filmskoj smotri - od gran prija *Čele kula*, do *Naise*, *Cara Konstantina* i *Carice Teodore*.

Najnovija knjiga Slobodana Krstića „Glumci za sva vremena 3“ otuda nastavlja s predstavljanjem nagrađenih glumaca u periodu od 1995 do 2005. godine. Sam autor navodi da su mu nagrađeni akteri davali intervju prilikom boravka u Nišu na Festivalu, ali da su neki od njih i sami napisali autorske tekstove koji su publikovani u knjizi; takođe, Krstić konstatuje da su pojedini delovi knjige nastali kao plod savremenog komuniciranja između novinara i ispitanika - korišćenjem elektronske pošte.

U knjizi je predstavljeno dvadeset sedmoro glumaca, od veterana kao što su Velimir Bata Živojinović, Bora Todorović ili sada već pokojni Danilo Stojković, preko glumaca srednje generacije kojoj pripadaju Aleksandar Berček, Lazar Ristovski, Ljiljana Blagojević, Marko Nikolić i Bogdan Diklić, do pripadnika najmlađeg glumačkog naraštaja koji

predvode Vuk Kostić, Ljubinka Klarić ili Kalina Kovačević.

Krstićevi zapisi o glumcima, po pravilu, započinju izlaganjem osnovnih biografskih podataka, početku karijere i njenom razvoju. U ovom uvodu Krstić ne šteti lepe reči i nastoji da odabranog glumca - nosioca festivalske nagrade - predstavi u što lepšoj vizuri. Krstić, dakle, ne želi da se stavi u poziciju filmskog kritičara koji vrednuje glumačka oствarenja, već kao novinar usvaja odluku festivalskog žirija i svesrdno je podržava, pružajući sagovorniku priliku da se lično predstavi, ali da - ako to želi - progovori i o opštijim temama vezanim za srpsku kinematografiju.

Upravo zbog spremnosti ili nespremnosti glumaca da govore knjiga Slobodana Krstića nosi pečat neujednačenosti. Drugačije rečeno, usled velike rezervisanosti pojedinih glumaca, Krstić nije uspeo da od njih dobije iole vredan odgovor na profesionalno postavljena pitanja, pa je samim tim i portret tih umetnika

ostao nedorečen ili manjkav. S obzirom da su razgovori s glumcima vođeni tokom trajanja Festivala, u njima se nalaze refleksije na aktuelna zbiljanja - od samog Festivala do drugih trenutnih i prolaznih događaja - što Krstićevu knjigu opterećuje sada već nevalidnim podacima; izvesno je da bi uklanjanjem rečenica koje se odnose na vanumetničke teme Krstićeva knjiga dobila na koherentnosti i pružila dublji uvid u teme koje pripadaju filmskoj estetici.

Smisao ovakvih publikacija je dvojak: sabrani na jednom mestu portreti i razgovori s glumcima predstavljaju građu za istoriju niškog filmskog festivala, dok s druge strane, promovisu glumce kao stvaraoce zahvaljujući kojima srpska kinematografija održava određenu vitalnost. Oba zadatka Krstićeva knjiga je ispunila na korektan način.

Radimir Putnik

DOČEKUJUĆI GODOA

Rasplet u PM. Zoran Đerić postavljen za v.d. upravnika

Višemesečni štrajk Pozorišta mladih u Novom Sadu koji je u finišu dobio skandalozne obrise prebijanjem tri glumca ovog teatra (Emil Kuricnak, Dragan Zorić i Zoran Andrejin) najzad je i zvanično okončan 16. februara na sednici Skupštine grada Novog Sada na kojoj je smenjen dosadašnji upravnik T.K., čiji je rad bio povod za prekid rada u ovoj pozorišnoj kući.

Umesto njega - uz *amin* ansambla - na ovo mesto je - za v. d. upravnika - imenovan Zoran Đerić, književnik i profesor na AU u Banjaluci (predaje istoriju filma), do septembra prošle godine urednik izdavačke delatnosti u Kulturnom centru Novog Sada. Na ovom mestu Đerić će, kaže, biti do raspisivanja konkursa. Po njegovom imenovanju, glumci su se narednog dana vratili na scenu da rade, a ne da štrajkuju.

Novi v. d. upravnika već je, jednom ranije bio na čelu ove kuće - u periodu od 1988. do 1990. a potom je šest meseci bio v.d. upravnika i još godinu dana dramaturg te kuće. U razgovoru za „Ludus“ kaže da je odmah razgovarao sa glumcima, čuo njihove želje, saznao mnoge pojedinosti o štrajku koji je trajao više od četiri meseca i okolnostima koje su ovo pozorište dovele na prve strane novina i u udarne vesti elektronskih medija, gde ih predstave nisu dovodile.

Đerić je najavio da će detaljno pregledati sve ugovore, produžiti ih sa onima koji su potrebni za nesmetan rad kuće, a raskinuti i poništiti sve one koji su na njenu štetu. Rekao je da će čim pre poništiti sve nezakonite odluke, a među njima i - nezakonite - otkaze koje je dobilo nekoliko članova kuće. Ističe da mu je prevashodan cilj da vrati dobru atmosferu među ljude, a to bi omogućilo brzo vraćanje publike u pozorište. Predviđa da bi do kraja godine mogli da imaju jednu premijeru na lutkarskoj sceni, a moguće i jednu na dramskoj. U međuvremenu će izabrati i nove saradnike, a napominje da među njima neće biti nudi Voja Soldatović, jer s njim, uostalom kao ni glumci koji mu zameraju blisku saradnju sa Kneževićem, ne bi saradivao.

Ansambl PM potvrdio je da će u potpunosti saradivati sa Đerićem (kome su, kao nestranačkoj ličnosti, pa time i

NEMA STRAJKA, BICE BAJKA



dobrom kompromisnom rešenju - tvrdi on sam - gradske vlasti samo nekoliko dana pre Skupštine grada ponudile ovo mesto). Saradnju su obećali i novom Upravnom odboru u kojem su: Vesna Krčmar, Jovan Ljuštanović, Milena Leskovic i Tibor Vajda, dok su oštre zamerke uputili na račun predsednika Nadzornog odbora - glumca Milana Šmita, koga smatraju „produženom rukom Tome Kneževića“

Kratka hronologija raspleta

Odluka o smeni direktora doneta je tek po premlaćivanju glumaca, iako je s raznih adresa, nedeljama ranije, apelovano da se drama u Pozorištu mladih što pre okonča. Gradska vlast koju čine DSS, SPS, SRS, koja je nadležna za ovaj slučaj, uporno međutim nije htela da ga stavi na dnevni red Skupštine, obrazlažući to „željom da se pronađe kompromisno rešenje“.

Tokom traženja takvog rešenja štrajkačima su nudi drugi umetnički direktori, među njima i reditelj Voja Soldatović, što su štrajkači odbili.

I na kraju: istraga o prebijanju tri štrajkača u zgradi pozorišta, u trenutku kad su se spremali na spavanje (glumci su poslednjih nedelja u smenama boravili u pozorištu) još traje, a maskirani batinaši - njih desetak - nisu uhapšeni. Pretučeni štrajkači su kao organizatore batinanja naveli bivšeg direktora, ali i lokalne funkcionere, od kojih su jednog, u noći kad su sevalle batine, a nakon što su došli da ceo slučaj prijave policiji, zatekli tamo zajedno sa tadašnjim upravnikom.

Bivši direktor je nakon batinaške noći saslušan, dok sa pomenutim funkcionerima policija još nije razgovarala, mada su, kao što rekospo, oni u policiji viđeni.

S.Miletić

DUBROVAČKA PRIČA U TEATRINU NA CETINJU

Premijera *Maškarata ispod kuplja* dubrovačkog pisca Ive Vojnovića u režiji jednog od vodećih hrvatskih reditelja, Ivica Kunčevića, na sceni Kraljevskog pozorišta 'Zetski dom' u Cetinju, jubilej 55-godišnjice Gradskog pozorišta u Podgorici (još uvijek podstanara) obilježen predstavom *Tom Sojer i davalja posla* i promjena (iliti smjena) na čelu 'Zetskog doma', uz najavljeni glumački festival krajem februara u Nikšiću, na pravi način oslikavaju crno-bijelo stanje u kome se danas nalazi crnogorski teatar.

Događaj mjeseca na crnogorskim scenama svakako je premijera Vojnovičeve drame na sceni cetinjskog pozorišta. Kroz priču o ljubavi osuđenoj na smrt i o pogubnom odnosu prema prošlosti, igra probrane glumačke ekipe koju čine Dragana Popović, Varja Đukić, Tihana Čulafić, Zoran Vujović, te najstarija Milka Podrug-Kokotović i najmlađa Kristina Stevović, vođeni rukom Ivica Kunčevića, unijeli su dah 'dubrovačke' sjete, nostalgije i plemenitosti, nečega što crnogorska pozorišna publika i nema prilike baš često da osjeti.

Sjajno odigrana uloge Anice, lika osuđenog na bolesnički krevet i neostvarenu ljubav, najavljuje ulazak mlade Kristine Stevović, inače studenta završne godine cetinjske akademije u klasi Bora Stjepanovića, na crnogorsku pozorišnu scenu i to kroz 'velika vrata'.

„Prvi put radim bez svojih kolega sa klase i profesora, tako da sam na neki način bila 'prepuštena' sebi i moram reći sjajnoj ekipi uključenoj u ovaj projekat. Sve je to učinilo da sam morala da otvorim sva čula, da se ne stidim, da igram i da uživam u igri“, kazala je poslije premijere Kristina Stevović.

Jedna od stvari po kojima će *Maškarate* ostati zapisane u istoriji Zetskog doma je i dolazak na Cetinje jednog od

doajena hrvatskog glumišta Milke Podrug-Kokotović, koja u predstavi igra lik Mare, dok je rad na *Maškaratama* drugi projekat Ivica Kunčevića u Zetskom domu, dvije godine poslije Čehovljevog *Višnjika*.

Rad na predstavi *Maškarate ispod kuplja* protekao je djelimično u sjenci neočekivane ostavke, ili tačnije smjene, direktora Zetskog doma Ljubomira Đurkovića. Izbor ministra kulture Predraga Sekulića da na čelo najstarijeg crnogorskog teatra dovede službenika ministarstva naišao je na otpor dijela uglavnom mladih crnogorskih glumaca i javnih ličnosti. Ipak, ministrovu se ne poriče, pa je Đurković, inače dramaturg, nakon realizovane 'nemogućće misije' i četiri možda i najbogatije godine u dvanaest decenija dugoj istoriji cetinjskog pozorišta, zbog 'nedostatka menadžerskih sposobnosti' morao da ode. Strasti je na kraju donekle smirio izbor mlade glumice Ivane Mrvaljević za umjetničkog direktora Zetskog doma.

Crnogorsku priču čini prilično sumornom činjenica da Gradsko pozorište u glavnom gradu, iako postoji više od pola vijeka, nema svoj 'krov nad glavom'. Jubilej je bio prilika da se ukaže na to, ali ni sami stvaraoći najstarije pozorišne institucije u Podgorici ne gaje neke pretjerane iluzije da će napokon dobiti svoju scenu.

Međunarodni festival glumca na kome će biti izvedeno deset predstava, nakon šest godina pauze, biće organizovan od 16. do 21. februara u Nikšiću. Ovaj festival je nastao iz Festivala monodrame, ustanovljenog u Nikšiću 1995. godine. Naredne tri godine je to bio Jugoslovenski festival jednog glumca, da bi nakon dvogodišnje pauze, 2000. godine bio ustanovljen kao Međunarodni festival glumca.

Zarko Vujović

SABRANA DELA BRANISLAVA NUŠIĆA

U Narodnom pozorištu u Beogradu predstavljena su kompletna *Sabrana dela Nušića* u 15 tomova koji su objavljeni u tri kola tokom poslednjih godina dana. Ovaj najobimniji pregled Nušićevog stvaralaštva pripremila je Izdavačka kuća 'Prosveta'. U okviru ovog izdanja, objavljene su i manje poznate Nušićeve komedije i drame, pesme, putopisi, besede, memoarski spis iz Prvog svetskog rata '1915', udžbenik 'Retorika' i roman 'Opštinsko dete'. U okviru promocije prikazani su snimci najpoznatijih Nušićevih komedija, 'Narodni poslanik' i 'Gospođa ministarka'.

REČ NEDELJE, JOVANA ČIRILOVA

U izdanju 'Prosvete' objavljena je knjiga Jovana Čirilova, "Reč nedelje". Kolumne koje je autor pisao svake sedmice za NIN, od 1995. do 2005. godine, pretočene su u knjigu.

Knjiga sadrži 500 tekstova i ilustracije Jugoslava Vlahovića, identične onim iz NIN-a. Na promociji knjige u Ateljeu 212 glavni urednik 'Prosvete', Dejan Mihajlović, je rekao da je knjiga 'dragoceni prilog zapuštenoj srpskoj etimologiji i leksikografiji, a uz to je zanimljiva hronika jedne dramatične decenije'.

M.J.

PREDAVANJA

"KOMEDIografski SMEH U DELIMA NAŠIH PISACA"

Pod ovim čudnim naslovom je u Kolarčevoj zadužbini u intervalu od 22. januara do 12. februara održan ciklus predavanja posvećen fenomenu smeha u delima srpskih pisaca, Jovana Sterije Popovića, Branislava Nušića, Radoja Domanić, Koste Trifkovića, Sime Matavulja i Stevana Sremca.

Značajna pažnja je posvećena J.S. Popoviću i njegovim osobinama koje su ga učinile našim prvim velikim komediografom i rodonačelnikom srpskog smeha, kao i njegovoj ulozi u razvoju komediografskog žanra u srpskoj književnosti 19. veka.

Komediografski smeh Sterije razmotren je kroz analizu "veselih pozorja" (*Laža i paralaža*, *Tvrđica*, *Pokondirena tikva*, *Zla žena*, *Džandrljiv muž*, *Ženidba i udaba*, *Beograd nekad i sad*, *Simpatija i antipatija*, *Rodoljupci*) i "malih scena" (*Pomirenje*, *Prevara za prevaru*, *Volšebni magarac*, *Sudbina jednog razuma*).

'Komične maske Branislava Nušića' čije delo nesmanjeno privlači književnu i pozorišnu publiku duže od 120 godina, zatim 'smehotvorne tajne Stevana Sremca', i 'satirička gozba Radoja Domanić' nazivi su predavanja koje je održao profesor Univerziteta u Nišu, Goran Maksimović.

M.J.



PUBLIKA JE SUŠTINA TEATRA



Razgovaramo sa Anom Radivojević, glumicom i rediteljkom, a pričaćemo i sa njenim bratom Jugom, čim on završi telefonski razgovor.

LUDUS: Ko je stariji od vas dvoje?

ANA: Ja sam starija.

LUDUS: Diplomirala si prvo glumu kod Bore Draškovića u Novom Sadu?

ANA: Da. A kasnije režiju, isto kod Bore Draškovića. Jug je režiju završio na FDU u Beogradu. Profesor mu je bio Svetozar Rapaić. Dve godine posle mene. Tačno toliko koliko je mladi...

LUDUS: Ipak, on više radi?

ANA: Da, on radi oko pet premijera godišnje, a ja radim, na primer, tri.

LUDUS: Te tri koje ti radiš su i glumačke i rediteljske?

ANA: Pa rediteljske tek od nedavno, glumica sam već petnaest godina.

LUDUS: Petnaest godina? Pa koliko ti je ukupno?

ANA: Trideset sedam.

LUDUS: Neverovatno!

- Tako mlada, a već devojčica! - ubacuje se Žak Kukić, koji je upravo stigao iz bloka 45, da portretira Radivojević. Nastaje čuđenje od jedno 3 minuta koje je nemoguće "skinuti" sa trake pošto govore svi u glas. Zaključak je da je Ana Radivojević ima neki bonus kod Tvorca, jer izgleda i deluje tako da i u svojim četrdesetim može da igra devojčice!

LUDUS: A Jug, znači, ima trideset pet godina?

JUG: Prvog marta.

LUDUS: Ribar?

JUG: Ribe. Rak podznak. Ubistvena kombinacija.

LUDUS: Pričale smo, Juže (jel ti takav vokativ?) o tvojih pet premijera godišnje...

ANA: I meni je ovo peta predstava ove sezone, popravljam se...

JUG: Od... mislim od 1994. kad sam ovde radio 'Viktora...' bio sam tada na trećoj godini studija, ali to mi se računa kao prva profesionalna premijera, a meni je to bila trinaesta režija uopšte. Pre toga sam u amaterizmu radio, što u Vranju, što u Dadovu. Posle sam profesionalno uradio još šezdeset pet, za dvanaest godina. Ne. Trinaest godina. Sve ukupno sedamdeset i osam režija.

LUDUS: Nema mnogo reditelja koji toliko dugo izdržavaju takav tempo. Ima

ih koji toliko rade pet-šest godina, ali trinaest, to je neverovatan tempo...

JUG: Jeste, ali tu je raspon od malih formi preko velikih...

LUDUS: Obično se smatra da su male forme lakše, ali neki naprotiv tvrde da su teže za rad. Šta ti misliš?

JUG: Pa ne znam... Meni sve zavisi od glumačke ekipe, koliko su brzi, koliko su spremni, koliko su talentovani... to diktira složenost cele stvari. Jer, evo mi sada imamo odličnu glumačku ekipu za 'Mirandolinu' (Kršmarica). Svi nas pitaju kako tako brzo premijera, već 25. februara...

LUDUS: Zašto: brzo? Mesec dana redovnih proba, je sasvim dovoljno...

JUG: Jeste, kad imaš ovakvu profesionalnu ekipu i kad su ljudi u kondiciji. Kondicija je jako važna. Mislim prvenstveno na glumačku, ali i na mentalnu i fizičku kondiciju. Oni koji je imaju, se brzo oslobađaju teksta, brzo misle, vrlo su precizni u sprovođenju zadataka i tu se ne oseća neki napor. Kao što se ponekad događa sa ljudima koji su manje u formi, ili su manje talentovani ili su prosto jako različiti pa ih je teže uskladiti. Znači, najteže je ako nije harmonična ekipa, i zapravo nije bitno da li je projekat veliki ili mali, najvažnije je ko je unutra. Ko radi.

LUDUS: Ana, koji put igraš u Jugovoj režiji?

ANA: Dva puta na Terazijama... 'Viktor, Balkan...' peti put!

LUDUS: Od tih sedamdeset osam? Reci nam kako je to kad ti mladi brat režira?

ANA: Lepo je.

LUDUS: Objasni nam kako je uopšte igrati u "tuđoj" režiji, sada kad si i ti reditelj?

ANA: Ja sam naučila da to odvojim. Zato što sam prvo dovoljno dugo bila samo glumica. Mada mislim da sam uvek bila i reditelj. I pre nego što sam diplomirala režiju. Uvek sam ja to osećala, pa sam na kraju dobila i papir za to, pa sam počela i da režiram... Ali ja sam uvek znala hijerarhiju neku, pa ako glumim, onda glumim, a kad režiram, režiram. A naručito sad, što sam starija bolje umem da odvajam. Kad sam bila mlada nekako mi se ponekad činilo da izlećem sa nekim... rešenjima... na redi-

teljski način, a to može da napravi probleme svima i mislim da nije dobro. S druge strane, još dok sam studirala glumu to je bila mešovita klasa glume i režije.

LUDUS: Na prvim godinama studija je to uvek malo pomešano. Reditelji glume, glumci režiraju...

JUG: Da, i mi smo igrali na prve dve godine jedni drugima u vežbama.

ANA: Naša je klasa ipak bila netipična, to je jedina takva klasa. Mi smo bili baš zajedno sa rediteljima, na istoj klasi, zajednička predavanja i vežbe, sve. Imali smo istog profesora koji je na istoj klasi predavao i glumu i režiju, to je jedinstveno u državi i mi smo jedina takva klasa... Valjda sam već tu dobila te neke rediteljske apetite...

LUDUS: Da li tebi kao glumici treba pomoć reditelja?

ANA: Naravno da mi treba. Zato što... ja moram da uđem u priču koju je taj čovek smislio vezano za komad koji radimo, a ne da namećem svoju... to bi bilo ubitačno.

LUDUS: Vi ste iz potpuno pozorišne porodice. Svi ste teatarski ljudi, i mama i tata...

JUG: Ana je imala dve godina, a ja dva meseca kad su nas roditelji iz Beograda preselili u Vranje. Pri tom, odselili smo u grad u kome do tada ni tata ni mama nisu bili. Otišli smo zbog tate, a tata zbog pozorišta. On je ovde na FDU završio organizaciju i osim toga diplomirao je ekonomiju. Radio je kao glavni organizator na 'Dnevniku' ondašnje Radio televizije Beograd, početkom sedamdesetih. Ali ga taj posao nije ispunjavao, jer je on voleo pozorište. Našao je oglas u 'Politici' gde se tražio direktor Doma kulture u Vranju. Dom kulture je imao pozorište, bioskop i folklorni ansambl. Pozorište je bilo amatersko, jer je u onom "pogromu" teataru pedeset i neke zatvorene, odnosno ukinut i vranjanski profesionalni teatar. Tata se prijavio na taj konkurs, i pošto je bio čovek tako kvalifikovan, sa dve diplome - dobio je posao. Kod kuće ništa nije prijavio dok nije dobio potvrdu da je primljen, a onda je rekao mami: "Želim da se preselimo u jedan grad gde je rođen jedan veliki pisac." - "U Vranje!" odmah je pogodila mama, mada je u ondašnjoj "velikoj" Jugoslaviji bilo mnogo gradova gde su se rodili veliki pisci. Naši roditelji su ovo shvatili kao neki "prst sudbine" i preselili su porodicu u Vranje. Poslali su nam Simpov furgon, popakovali su stvari i stigli u Vranje 1972. godine, trećeg maja. I evo od tog trećeg maja '72. godine naš otac je direktor Doma kulture, 35 godina, što je podatak za Ginisa. U međuvremenu je pozorište ponovo postalo profesionalno...

LUDUS: Praktično ga je on ponovo napravio?

JUG: Pa da, jer u trenutku kad je on stigao već se bio osuo i amaterski ansambl, pa je on u početku po korzou animirao mlade ljude da se pozabave glumom. Bilo mu je potrebno 25 godina, do '97. da bi se stekli uslovi da pozorište opet postane profesionalno. I evo ove godine će se napuniti decenija ponovnog profesionalnog rada Pozorišta 'Bora Stanković'. Od ukidanja 1954. do ponovnog profesionalizovanja pozorišta 1997. prošlo je punih 43 godine...

LUDUS: Što vrlo slikovito govori o tome da je bar 43 puta lakše ukinuti teatar nego ga ponovo zasnovati.

JUG: Jeste. Tako da mogu reći da je tata bukvalno život uložio u to pozorište. Mama se svih tih godina amaterski bavila glumom, a radila je kao novinarka u lokalnom listu. Kad je pozorište profesionalizovano onda je i ona, kao i dobar deo amatera koji su nosili repertoar,

prešla u teatar, kao glumica. Danas oboje imaju još koju godinu do penzije. Tako smo i Ana i ja, bez obzira na to što smo imali i neka druga interesovanja, bili praktično "uvučeni" u pozorište.

ANA: Bili smo "inficirani". Pozorište je virus...

LUDUS: Vaš otac je poznat kao najveći "fan" Bore Stankovića, kao jedan pravi posvećenik delu i uspomeni na velikog pisca.

JUG: Pa jeste...

LUDUS: A ti? Najbolji Mitke, koga sam videla igrao je u tvojoj 'Koštani' Šabačkog pozorišta

JUG: Da, Zoran Karaić.

LUDUS: On je bio odličan kao glumac, naravno, ali mene sada zanima upravo rediteljska koncepcija lika. Obično se Mitke pravi kao nekakav skoro patetični skrhan junak koga je samo vreme porazilo, čovek fantastične avanturističke i zavodničke mladosti, pa se onda slabo drže njegove bajke o begovici, golim rukama za sablju itd. Ovaj vaš je bio mali kafanski lažov, čovek koji nikada nije imao burnu ni bujnu mladost, ne junak već antijunak, skoro komičan lik. Pijanac, mala kafanska krpa koja izmišlja svoju mladost pateći za njom, zato što je nije ni bilo. Bar ne u tom obliku za kojim on pati i o kojem još uvek sanja. Na neki način on je takav jadan i skoro smešan ispaio mnogo tražniji, ljudskiji i dirljiviji od svakog moćnog Mitketa kakve sam ranije videla. Bio je potpuno uverljiv. Zato što ne samo da je izgubio, nego nikada nije ni imao takvu mladost o kojoj priča. Da li si i ti takode Borin obožavalac? Koliko si ga radio?

JUG: Tata jeste obožavalac Bore Stankovića, a s druge strane on je smatrao da Vranje kao grad Borin mora uvek da ima na repertoaru nešto iz njegovog bogatog opusa. Dramu, ili adaptaciju romana, ili pripovetke... Uostalom i samo pozorište nosi njegovo ime. Ne znam da li sam ja baš obožavalac, ali se taj stav na neki način usadio i u mene. Godinama sam, naravno, još kao dečak gledao svata izvođenja, igrao...

LUDUS: Igrao si?

JUG: Pa da.

ANA: Prvi put smo se pojavili zajedno na sceni u predstavi 'Tašana' 1974. godine. Jug je imao 2, a ja 4 godine. Igrali smo Tašaninu decu...

JUG: Posle sam igrao čak i Gazda Mladena. Imao sam u Vranju nekih dvadesetak glumačkih premijera pre nego što sam se odlučio da krenem na režiju, na prijemni. Ali mene nikad nije negde suštinski gluma privlačila, nego je sve to bilo nekako u paketu, pošto smo naravno češće bili u pozorištu nego kod kuće, jer je roditeljima bilo lakše da nas vode sa sobom nego da nas ostavljaju same kod kuće. Pa kadgod su bila potrebna neka deca u predstavi, mi smo bili ta deca... A Boru sam radio do sada četiri puta. Dva puta 'Koštanu'. Jednom u Jugoslovenskom dramskom i drugi put u Šapcu. 'Tašanu' u Pozorištu 'Zoran Radmilović' u Zaječaru i 'Gazda Mladena' u Vranju. Mislim da je to, za sada dosta...

LUDUS: A ti, Ana?

ANA: Osim što sam, kao dete i kao devojka, igrala u Vranju, posle više nisam imala priliku. Prvo zato što se Bora u našim pozorištima retko radi, ili zato što ja igram u teatrima koja nemaju takav repertoar, pa tako nisam imala sreću da igram Borine tekstove, a volela bih, naravno.

LUDUS: Ti si u Teatru T?

ANA: U Pozorištu na Terazijama. Naš upravnik Miša Vukobratović se ljuti kad se kaže Teatar T, jer je to ime izmišljeno dok smo bili u "izbeglištvu". On

je vratio staro ime baš zato da bismo se i mi vratili što pre na svoje mesto. I eto, uspeli smo. Tamo sam već petnaest godina.

LUDUS: Koliko si imala premijera u matičnoj kući?

ANA: Joj, nisam baš brojala, ali nisam imala mnogo. Za tih deceniju i po možda dvanaestak premijera.

LUDUS: To nije malo.

ANA: Da, ali pošto sam mnogo više radila u pozorištancetu "Puž", gde sam imala duplo više premijera, onda se meni čini da nije baš mnogo, jer sam ipak na plati u Pozorištu na Terazijama...

LUDUS: Oboje ste radili za decu i to dosta. Jug je radio, koliko znam u skoro svim dečijim pozorištima, a ti Ana?

JUG: Nisam radio u 'Radoviću'.

ANA: Ja uglavnom u "Pužu". Ovo je drugi put da radim u 'Buhi', ali oba puta za večernju scenu. E da. Režirala sam u dečijem pozorištu 'Čarapa', na Banovom brdu. To je privatno pozorište Valentine Čerškov i Novice Pavličića. Radila sam tekst Nebojše Romčevića.

LUDUS: Od prošlog broja bavimo se istraživanjem ima li nade za mlade da rade, pa želim i vas da pitam. Da li mislite da ima nade da uskoro bude više teatar, makar i malih, privatnih u kojima bi igrali ti mladi, novi ljudi?

ANA: Pa, ljudi su voljni da rade, naravno. Neko ko upiše i završi glumu ili režiju sigurno je to želeo. To se ne upisuje i ne studira slučajno i jasno je da ljudi žele da se bave tim poslom, a ne nekim trećim ili petim, ali ja mislim da je problem publika. Ko će to da gleda? Zato što je i ovo što imamo čini mi se više nego što je potrebno.

LUDUS: Pa jeste, u Velikom bratu možeš iz svoje kuće da gledaš razne ljude kako spavaju i hrču, a u pozorištu moraš da spavaš sam. Još u sedećem položaju...

ANA: Da... ali ako bi se malo drugačije vaspitala naša nacija i ako bi teatri imali malo više mesta u medijima... Ne mislim na plaćenu reklamu, pa čak ni na kritiku, nego na ozbiljno bavljenje pozorištem i njegovim rezultatima... Kad bi narod znao više i kad bi mu objasnili da je dobro i lepo ići u teatar, onda bi možda bilo šanse i za nova pozorišta i za nove ljude, a ovakvo... Ne mislim da je problem u tome što ljudi nemaju para da kupe kartu, naravno da ima i takvih u Srbiji, ali mislim da je mnogo, mnogo veći broj onih koje teatar ne zanima.

LUDUS: Hajde da vidimo zašto ih ne zanima. Je li komplikovano doći s Miljakovca do teataru? Ili smo sami razjurili tu publiku? Ili ni mi među sobom nemamo dovoljno informacija, a kamoli potencijalni gledaoci?

ANA: Pa, reklama je naravno uvek dobrodošla, ali je potrebna neka suštinska motivacija. Čoveku je potrebna ta neka duhovnost koju dobija u pozorištu... Neki žive u centru, pored pozorišta i baš ih briga, a i ono što sam nedavno čula jednog mladića koji kaže da retko ide, a sad je bio, pa je bilo bez veze i neće ga pozorište skoro videti. To znači da ih i sami "razjurujemo"...

LUDUS: Znači da je loša predstava mnogo, mnogo opasnija po teatar nego što mi obično mislimo. Najgore što mi pomislamo je da se neko izbrukao jer je promašio, potrošio neke pare, ispaio netaalentovan. Ako nije talentovan to je čovekova privatna stvar, ali nije privatni problem kad razočara i otera neku publiku koja neće više doći čak ni kada predstava bude dobra. U tom smislu, pravo na grešku je mnogo manje nego što mi uobražavamo, zar ne?

ANA: I mene 'razjuri' kad čujem da je predstava loša... zato se prvo raspitam.



JUG: Jirži Mencl koji radi u Narodnom 'Vesele žene vindzorske', kaže da mu je najvažnije da napravi predstavu koja će publiku ponovo dovesti u pozorište i mislim da je to suština. Publika je suština teatra. Mi smo se u branši malo otušili i prevashodno je kao važno kakav će utisak predstava ostaviti na premijeri, da li će napraviti neki pomak u nekim čitanjima i tumačenjima. Kako će se komentarisati u tom našem uskom krugu? Kakav će festivalski uspeh imati itd. Tako da to postaju neka opterećenja i otuđenja, jer mi pomalo zaboravljamo na publiku zbog koje pozorište postoji. Na narod koji bi trebao da razume šta gleda, ili da bude na neki način edukovan, ili animiran, rasterećen ili nasmejan, ili da mu se pokrenu osnovne emocije...

LUDUS: Jednom rečju da izađe iz sale bolji nego što je ušao, što bi rekla Soja Jovanović. A kod nas se odomacila potpuno apsurdna dijagnoza da je predstava odlična, samo publika ne valja. To su oni čuveni projekti koji "nisu za svakoga"...

JUG: Pozorište je počelo, ne samo sad, nego godinama unazad, da biva poprište borbe unutar branše, ko će koliko da odmakne, da bude originalniji ili već nešto...

LUDUS: Kao trka koju niko ne gleda?

JUG: Pa da, ko će biti priznatiji... a ne da se prave predstave u onom najlepšem smislu, za publiku. Da znamo šta pravimo, šta gledamo, šta time hoćemo, kome je namenjeno... jedno artikulirano pozorište koje utiče prave svega na neku emociju i koje edukuje...

LUDUS: Toga naravno ima odavno, ali se čini da odnedavno ipak dolazi do vrlo dramatičnog i opasnog raslojavanja unutar pozorišta na te uslovno rečeno "festivalsko-umetničke" projekte koji nisu baš razumljivi ili su jako dosadni i na tzv. "za najširu publiku" koji opet postaju do bola prejeftini. A gde je sredina? Gde su shvatljive, gledljive predstave sa zanatskom perfekcijom i sa umetničkom pretenzijom? Kao što smo istančili srednju klasu, kao najzdraviji i najstabilniji sloj društva, tako se istanjila i ova vrsta pozorišta koje bi se takođe moglo nazvati stabilnim i zdravim...

ANA: Ja imam sreću da moja dva pozorišta gde igram, Terazijsko i 'Puž' imaju publiku, a verujem da će tako biti i sa ovim što radimo u 'Buhi'. Ne može se reći da su to predstave bez umetničkih pretenzija, naprotiv, ali uopšte nisu nerazumljive publici. Mislim da stvarno imam sreće jer nama je puno srce kad se

otvori zavesa i osetimo tu pozitivnu energiju publike

LUDUS: To je upravo onaj repertoar koji održava teatar kao instituciju. Kao medij, kome konkurišu sve moćniji, agrsivniji i pristupačniji novi mediji. A ne one predstave posle kojih oba gledaoca ozbiljno izjave da "tu nešto ima"... (jer ih je sramota da priznaju kako nisu razumeli - pošto nema ništa!) Kao ni onaj koji podilazi publici do samoponiženja, jer je neko smislio da će tako lako namlatiti pare...

JUG: Verujem da je, u stvari, najveći problem što se često dešava da se završi škola, a da se ne savlada zanat. Dobar deo predstava nemaju one osnovne zanatske elemente... Priču, zaplet, rasples, sukob, radnju, tempo, ritam, žanr... itd.

ANA: I u glumačkom smislu, nemaju likove, odnose, stil igre...

JUG: Da. Neophodno je pre svega zadovoljiti čisto i profesionalnu zanatsku strukturu, a tek posle toga može da se nadogradi neka estetika. Poetika, koja će da pravi tu neku neobičnost, originalnost i koja čini razliku između pojedinih koncepcija i stvaralaca. A vrlo često se dešava da se nepoznavanje zanata proglašava za umetnost. Što je kvazi-umetnost. Ili s druge strane opet ne poznavanje zanata pravi onu vrstu neukusnog "bulevara". Ipak smo svedoci da predstave koje valjaju i imaju publiku, valjaju pre svega zato što su u zanatskom, profesionalnom smislu vrlo čvrste i sigurne. Kada razgovaramo o takvim predstavama upravo komentarišem njihove osnovne zanatske elemente. Šta je dobro urađeno, šta manje dobro, ko je dosledan, ko je dokle došao, šta je moglo bolje itd. Na taj način konstantno učimo i publika i mi. Kad se pak radi o predstavama bez osnovnih elemenata, u njima sve može i ništa ne mora...

LUDUS: Upečatljivo je da publiku često imaju pozorišta koja su netom renovirana, što znači da su se ljudi uželeli događaja, doživljaja - da nekada "izađu", doterani, svečano odeveni...

ANA: Da. Ljudi vole da se lepo osećaju, ali to neće biti dovoljno ako predstava ne komunicira sa publikom.

JUG: Mislim da, osim toga, imamo jednu hiperprodukciju po pozorištima. Svi imaju preko 30 predstava (naslova) na repertoaru koje guše jedna drugu... Ako predstava ide dva puta mesečno, a gledalac je baš u ta dva termina sprečen, on neće mesecima da juri po novinama neki od sledećih termina, nego će izgubiti interesovanje. Otići će negde na neko

drugo mesto, jednom kada bude slobodan.

ANA: Igraju se i po jednom mesečno, što je za glumca vrlo naporno i loše se odražava na kvalitet predstave. Predstava ne raste sa svakom sledećom reprizom, kao što bi trebalo, nego pada ili se jedva održava na početnom nivou.

JUG: Bolje bi bilo da se igraju po blokovima, pa kad interesovanje počne da jenjava, uradi se nova... Dokaz je, nije ništa novo, ali kod nas je ipak retko, kako je igran 'Diplomac'. Mesec dana svaki dan, kažu mi ljudi, svaka repriza bolja od prethodne. Publika je znala da ima samo mesec dana da to vidi, svake večeri je, kažu bilo puno... Reklamna kampanja je takođe bila koncentrisana, kratka i efikasna. To je dakle jedan model koji bi mogao da funkcioniše. Nije pametno samo kukati "Zakon, zakon zakon!" kad mnoge stvari mi možemo sami da rešimo i bez Zakona o pozorištu...

LUDUS: Kao što zakon ništa neće rešiti sam, bez ljudi...

JUG: Sa druge strane postoji ozbiljan problem da publika više ne zna gde se šta igra i gde šta mogu da gledaju. Mnogo puta sa me ljudi pitali gde mogu da gledaju dobru komediju.

LUDUS: I mene stalno to pitaju.

ANA: I mene.

JUG: Onda se ja zamislim, pa ne znam da im odgovorim, jer svi igraju sve. Jedino su pozorišta za decu donekle profilisana. Mada 'Radović' sve više preferira večernju scenu, što ne mislim da je u redu. Dobro je da imaju večernju scenu, ali da ona ne guši dečiju. 'Buha' pokušava da održi taj balans između dve scene, iako je i ovde večernja malo u ekspanziji. Osim Pozorišta na Terazijama, za koje se zna da je muzičko pozorište i komedija, koje dakle jedino ima svoj repertoarski profil...

LUDUS: Kad se tome dodaju dobre, profesionalne predstave i raskošna nova sala, nije čudo što imaju publiku.

JUG: Pogotovo što svi ostali rade sve... Čak i Zvezdara teatar za koji se znalo da je pozorište domaćeg pisca i oni sad igraju isto što i JDP, BDP, Atelje, Narodno... Tako da objektivno između svih njih ne postoji više nikakva konkretna i publici jasna razlika. Publika je potpuno zbunjena. Morali bi ljudi, upravnici, da se sastave i da se dogovore ko će šta da igra, a ne da se samo takmiče između sebe.

LUDUS: Ranije je postojala koordinacija beogradskih upravnika gde su se dogovarali ko će šta da radi. Bilo je i



sukoba, ali se nije dogadalo da imamo dva 'Hamleta', dva 'Višnjika'... itd. Nije bilo moguće staviti na repertoar tekst koji već neko igra, bar ne dok se ne skine sa repertoara.

ANA: Samo sloga Srbina spasava...

JUG: U krajnjoj liniji svim tim pozorištima, osim Narodnom je isti Osnivač, Grad Beograd. Osnivač i finansijer treba da napravi kampanju, da zahteva od pozorišta konkretan dogovor o vrsti repertoara koju će ko igrati. I da se publici objasni gde šta može da gleda. Jer publika ne zna gde šta može da vidi, ne znaju ljudi gde da idu... I onda kako se opredeljuju? Provere ko od popularnih glumaca igra, pa idu da gledaju glumce, bez obzira šta i gde igraju.

LUDUS: A isti glumci igraju na svim scenama?

JUG: Da. Publika se opredeljuje po principu poznatog glumca.

ANA: A po istom principu se prave repertoari i podele...

LUDUS: Pri tome takozvana šira publika ne poznaje više od dvadesetak glumaca koji su trenutno u trendu. Čak i među intelektualcima ima mnogo onih koji ne znaju gde je JDP, a gde BDP?

JUG: Jeste. A ne znaju zato što nema razlike. Nema repertoarske razlike. Mene je najupadljivije ovo što se desilo u Zvezdari. Njihov repertoar bio je baziran na domaćem piscu. Bio je profilisan i jasan. Imali su publiku. Zašto su onda dodavali ovo što igraju i svi ostali? Podrška razvoju domaće drame takođe je bila vrlo važna komponenta njihove kulturne misije.

LUDUS: Šta mislite o promenama na Sterijinom pozorju, koje takođe umanjuju podršku domaćoj drami?

ANA: To je tužno.

JUG: Pa da, opet se stvar navodi na neku vodenicu... na Medenicu... Rušiti tradiciju, a mi smo tome očigledno jako skloni, ne samo da je rušimo nego da je se stidimo. Pa sad nešto što je 50 godina staro... rušiti uz obrazloženje da to sad nije toliko velika država i da to više nije taj kvalitet. Pa kakav je da je, to je naše i to treba da razvijamo... Nije ni u prethodnih pola veka bio uvek isti kvalitet, mada je zemlja bila veća.

ANA: Kad ga mi poplujemo ko će da ga čuva?

LUDUS: Kao ne sviđa ti se tvoje rođeno dete pa ga lepo zaključaš u podrum kao Kaspara Hauzera, a onda uzmeš finije komšijsko čedo, pa ga produciraš po parkiću. Možeš da ga šetaš koliko hoćeš, ali ono opet nije tvoje. Tvoje trune u podrumu. Jel to normalno?

JUG: Naravno da nije. Na ovaj način nikada nećemo moći da uspostavimo neki bolji kvalitet iznutra. Svoj kvalitet. Da pronalazimo svoj identitet. Ko će promovisati srpsku dramu, ako ne mi?

ANA: Miro Gavran ima sam svoj festival. Dovoljan je jedan pisac za festival, a ne svi pisci srpski oduvek do danas! Ko će da se bavi našom kulturom ako nećemo mi?

JUG: Ovo je poražavajući, samoubilački postupak, to sa Sterijinom. A posebno što sada Sterijino radi isto što i regionalni festival u Užicu!

Dakle, imamo dva identična festivala. Joakim Fest se takođe podelio na dva ista ili slična, izgleda opet zbog nekih, nećijih sitnih interesa, privatnih, ličnih, koji nemaju nikakve veze sa kulturom uopšte. A kamoli sa nacionalnom kulturom. Niko nije imao ništa protiv da se u okviru Sterijinog pozorja dovode predstave iz inostranstva koje su napravljene po našem piscu i to je potpuno u redu.

ANA: To je divno. To je prava razmena kultura i energija.

LUDUS: Što je bilo u okviru jasnog festivalskog profila.

JUG: Pa jasno. Zašto je bilo potrebno porušiti nešto što je imalo tačnu, originalnu ideju i odrednice, da bi se na ruševini toga podiglo nešto drugo što već imamo? Verujem da je trebalo napraviti neke promene. Možda poboljšati organizaciju, sistem funkcionisanja, ali srušiti osnovnu koncepciju...

LUDUS: Kad adaptiraš kuću, ne rušiš noseće zidove i temelje...

JUG: Ili, ako rušiš, onda to više nije ta kuća.

ANA: Ja se nadam da će se to promeniti. Da ima pametnih ljudi u ovoj zemlji koji će ipak sačuvati ono što valja...

D. Kosačević



Dva reditelja i glumica



PREMIJERA

"OSVRNI SE U GNEVU" U PANČEVU



Nakon praizvedbe u JDP-u, drama *'Banat'* bila je premijerno izvedena i u Centru za kulturu Pančevo, 7. februara, a 22. februara u ovom Centru je izvedena premijera predstave *'Osvrni se u gnev'* Džona Ozborna. U režiji Borisa Liješevića, predstava je nastala u koprodukciji Centra za kulturu Pančevo i Narodnog pozorišta. Ovom premijerom je počeo da se ostvaruje Protokol o saradnji između ove dve ustanove zaključen krajem prošle godine, kada je i počelo postavljanje ovog komada. Koprodukcijski projekti biće prikazivani u Pančevu i na sceni „Raša Plaović“ u Beogradu. U predstavi uloge tumače: Igor Đorđević, Milena Predić, Paulina Manov, Nenad Stojmenović i Miodrag Krstić.

M.J.

PREMIJERA

O SPLINU I NAJNIŽIM STRASTIMA

Prva premijera ove godine u Beogradskom dramskom pozorištu, predstava *'Disharmonija'* nastala je u koprodukciji sa Domom kulture Čačak povodom 125 godina od rođenja Vladislava Petkovića Disa. Drama Sanje Domazet u režiji Nebojše Bradića govori o poslednjoj noći u životu Disa na brodu "Italija", o ljubavi i nemogućnosti njenog ostvarenja, o *splinu* i najnižim strastima, ali i o ratu kao sudbini srpskog naroda... O svojoj predstavi autorka kaže da je 'više tragedija nego komedija, "jer je u pitanju srpski narod". Ne kaže u kojem bi narodu poslednja noć jednog pesnika mogla da bude komedija.

U predstavi igraju: Dragan Petrović, Đurđija Cvetić, Ivan Tomić, Zorana Bečić, Danijela Štajnfeld, Miki Damjanović, Danijel Sić, Sandra Bugarski, Sonja Živanović, Dragiša Milojković, Nebojša Đorđević, Vladan Milić, Marko Živić.

M.J.

PREMIJERE

U PUNOLETNOM BITEF TEATRU



Bitef teatar je svoje punoletstvo obeležio novim premijerama. Krajem januara na sceni Bitef teatra u okviru ciklusa stand - up komedije premijerno je izveden komad *'Kafanske priče'* u režiji Gvozdena Đurića. Komedija *'Kafanske priče'* potvrđuje da je kafana mesto gde ljudi nemaju maske, blisko ispovedaonici, bar dok deluje alkohol. Igraju Slobodan Pavelkić, Milivoje Obradović, Aleksandra Sirkić, Vileta Mitrović.

Već 4. februara je bila nova premijera ovog teatra, *'Gagarinov put'* Gregori Berka, u režiji Maje Milanović Ovadia. Berk je za ovu dramu dobio nagradu *'Critic's Circle Award'* i nominovan je za 'Olivier' nagradu koja se dodeljuje za najbolji novi komad. U žanru crne komedije autor se bavi pitanjima egzistencije, revolucije i nasilja. 'Komedija terorizma' u kojoj se 'Godó čeka sa puškom' ima za temu ostatke ideologija dvadesetog veka. Igraju Milan Lane Gutović, Marinko Madžgalj, Branislav Trifunović, Miljan Prljeta.

Premijera predstave *'Zaboravljeni jezik'* Ivane Ašković koja je i autor i reditelj, izvedena je 15. februara. Koreodrama o dečaku koji je odrastao izvan civilizacije, priča o civilizaciji koja uništava najbolje u ljudima, a ljudi i dalje ne mogu bez nje. U koreografiji Ane Dragičević, igraju Ana Bretšnajder, Jovana Rakić, Nikola Vujović, Jelena Stojiljković, Julia Carolina Gorosito, Peda Rakić, Mira Radović.

M.J.

PREMIJERE

"KAKAV JE OVO NAROD"



U OGLEDALU

Pozorište 'Ogledalo' je u galeriji Progres premijerno izvelo predstavu *'Kakav je ovaj narod?'* satirični kabare u adaptaciji i režiji Ljubivoja Tadića. Od tekstova Milice Stojadinović Srpkinja, Jovana Jovanovića Zmaja, Miodraga Stanisavljevića, Predraga Čudića, Danila Kiša, kao i Bertolda Brehta i drugih autora sačinjena je ova predstava kao srpski politički kabare. U predstavi igraju: Tanasije Uzunović, Mile Stanković, Anđelka Milivojević-Tadić, Radovan Miljanić, Mihailo Ladevac i Ljubivoje Tadić. Dragoljub Đuričić predvodi bubnjare, a horom upravlja Vuk Milenković. Ulaz na premijeru je bilo slobodan za gledaoce.

'O plodovima dobra i zla' je predstava u režiji i dramatičaciji Ljubivoja Tadića koja je premijeru imala u atipičnom prostoru, u velikoj trpezariji Bogoslovije „Svetog Save“ u Beogradu. Uz svetlost sveća i kandila, miris tamjana, okruženi ikonama sv. Save, Bogorodice, Hrista, sv. Jovana Krstitelja, autor je, kroz monolog Dostojevskog i inscenaciju razgovora Stavrogina, oca Tihona i oca Pavela pokušao da predstavi greh, krivicu, praštanje, ljubav, mir... Predstava je radena po romanima "Zli dusi", piščevim dnevnicima, literarnim i političkim napisima F. M. Dostojevskog. U predstavi nastupaju:

Radovan Miljanić, Igor Ilić i Mile Stanković, Boško Došenović, Pevačko društvo Stanković pri crkvi Svete Petke pod upravom Nebojše Cvijanovića.

M.J.

PREMIJERA

STARENJE I PARENJE



OTROVNA ČOVEKOLIKA BILJKA U BUHI

(Foto: Vukica Mikić)

Po mnogo rabljenoj Makijavelijevoj erotskoj komediji *'Mandragola'* (koja se zove po otrovnoj čovekolikoj biljci mandragori, što je neka vrsta renesansne vijagre) napravljena je druga premijera u drugom 'Buhinom' večernjem ciklusu RENESANSA (prva je bila *'Dekameron'* dok je prvi ciklus, prošle sezone, bio *'Play Shakespeare'*). *'Mandragola'* je kao svoj diplomski rad (na FDU), režirala dvadesetdvogodišnja Staša Koprivica, kćerka čuvenog dramskog pisca i profesora dramaturgije na FDU, Stevana Koprivice, a studentkinja rediteljke i profesorke režije, Ivane Vujčić. Poznatu priču o meser Niči čije starenje sprečava parenje, odnosno o mužu koji nije napravio sina jer je zaboravio proces proizvodnje, pa stoga upada u spletku dvojice drskih momaka i njihovih pomagača - igra petoro mladih i dvoje duhom mladih glumaca. U pripremi je učestvovalo još desetak umetnika i stručnih saradnika, te kompletan 'Buhin' tehničko-operativni tim od tridesetak ljudi, pa ih je nemoguće sve nabrojati. Zaplet ove komedije sa današnjeg gledišta jeste vrlo naivan, ali je nedvosmisleno jasno da je vrtoglavi napredak medicine i porno industrije nepovratno upropastio svaku mogućnost upotrebe mašte i inteligencije prilikom - pravljenja nataliteta. Možda zato natalitet opada u savremenom (bogatišem) svetu? Možda su stari metodi oplodnje ipak bili delotvorniji, a ne samo prijatniji od veštačke oplodnje? Takođe se može primetiti da na planu afrodisijaka nije načinjen bogznakakav napredak u poslednjih pola milenijuma, pošto je i vijagra, kao i mandragora sklona usmrćivanju korisnika. Sreća što su korisnici ionako već na redu...

D.K.

LUDUS

Pozorišne novine

YU ISSN 0354-3137
COBISS.SR-ID 54398983Izlazi jednom mesečno
(osim u julu i avgustu)
Tiraž: 1500 primeraka
Prvi broj objavljen 5. XI 1992.

Izdaje

Savez dramskih umetnika Srbije
Beograd, Studentski trg 13/VI
Telefoni: 011/2631-522,
2631-592 i 2631-464; fax: 2629-873
http://www.sdus.org.yu
e-mail: sdus@net.yu
PIB 100040788
Tekući račun: 255-0012640101000-92
(Privredna banka a.d.)
Devizni račun: 5401-VA-1111502
(Privredna banka a.d.)

Predsednik

Milan Gutović

Glavna i odgovorna urednica

Mirjana Ojdanić

Redakcija

Stevan Koprivica, Ivan Bekjarev,
Dragana Bošković, Vladimir Arsić,
Mr Milovan Zdravković,
Isidora Masniković, Dragan Vujić,
Sloboda Mićalović, Žak Kukić

Lektura i korektura

Mirjana Jurčić

Sekretarica redakcije

Aleksandra Jakšić

Tekstove i informacije slati na:

ludus_mir@yahoo.com

Fotografije, sa potpisom, slati na:

sdus@net.yu

Grafički dizajn i priprema za štampu

AXIS studio, Beograd

e-mail: office@axis.co.yu

Dizajn logotipa „LUDUS“

Đorđe Ristić

Redizajn logotipa „LUDUS“

AXIS studio

Štampa

Preduzeće za grafičko izdavačku
delatnost i usluge d.o.o. BRANMIL,
Beograd, Borisa Kidrića 24

Rešenjem Ministarstva za informacije

Republike Srbije Ludus je upisan u
Registar sredstava javnog
informisanja pod brojem 1459

DEČIJA SCENA

TRTICA RAJSKE PTICE

Narodno pozorište u Užicu je posle 10 godina dobilo prvu dečiju predstavu, *'Trtica rajske ptice'*, za koju je tekst napisao Branko Dimitrijević-Bahus, a reditelj je Nikola Zavičić. Premijerno izvođenje je bilo 9. februara. Predstava se obraća publici od 5 do 12 godina, a odlikuje je maštovita glumačka igra, vesela muzika, neobični kostimi i scenografija. U burlesknoj priči o neobičnom gusarskom kape-tanu i njegovoj družini, publika uživa u njihovoj potrazi za izgubljenim brodom i rajsom pticom. U predstavi igraju glumci užičkog pozorišta: Goran Šmakić (kapetan Crna Brada), Igor Borojević (gavran Gavro), Nemanja Jovanović (ramaženi Serž) i Bojana Zečević (Koni Brogonia).

M.J.

